

Poletni obseg DL

Sporočilo bralcem in sodelavcem Dol. lista

Z današnjo številko se začne v letnem načrtu predvideni skrčeni poletni obseg Dolenjskega lista. To naj bi trajalo predvidoma do konca septembra, če se do takrat ne bo izboljšal gnotni položaj lista, pa še dlje. V poletnih mesecih bodo običajne rubrike, kultura, šport, pisma bralcev in „Stran-pota“ izhajali le v polovičnem obsegu. Kot vsako leto, ko v tem času skrčimo obseg lista, tudi tokrat naprošamo zunanje sodelavce, naj svoje prispevke pišejo bolj kratko in jedrnat, oz. naj potrpijo, če kak prispevek ne bo objavljen takoj ali če bo močno skrajšan.

SEVNIČANI PRVI

V soboto so rokometiški Sevnice odigrali zadnje tekmo v republiški II. ligi, kjer so postali tudi nesporni prvaki. Zadnje srečanje – igrali so s Šoštanjem – so izgubili s 25:27. Ob veliki prednosti jim ta poraz, podobno kot nekateri drugi proti koncu prvenstva, niso mogli ogroziti naslova.

CIVILNI INVALIDI VOJNE ZBORUJEJO

V soboto, 19. junija, se bodo člani Medobčinskega društva civilnih invalidov vojne Dolenjske sestali v novomeškem Domu JLA na občnem zboru. Po poročilih in razpravi o dosedanjem delu bodo izpravili nov izvršni odbor in druge organe društva. Sprejeli bodo več sklepov za še učinkovitejšo reševanje problematike civilnih invalidov vojne.

Podeljene Krkine nagrade

Letos že dvanajstič – 29 Krkinih nagrad za študente in 15 za dolenske srednješolce

Krkine nagrade so v torek, 15. junija, podelili letos že dvanajstič mladim raziskovalcem, mentorjem in gostom pa sta ob tej priložnosti spregovorila glavni direktor Krke Boris Andrijačič in predsednik Sklada Krkinih nagrad dr. Miha Japelj. Študentom jugoslovanskih visokih šol so podelili 29 nagrad, 25 prvih, 3 druge in 1 tretjo, dolenskim in zamejskim srednješolcem pa 15 nagrad. Nagrade so prejeli naslednji študentje kemije, farmacije, biotehnologije, ekonomije, politologije itd.: Metoda Kastelic in Majda Kranjc, Josip Zuvanič, Velimir J. Popsavin, Cvetka Jerman, Julij Nardonič in Franc Kamin, Tamara Smokvina, Pavla Janc-Mandelj, Majda Faktor in Ksenija Jelenko, Emil Tehovnik, Simona Podergajs, Damjana Vodovnik, Jasna Segota, Jolanda Filipič, Mirja Spačal, Janez Zupančič, Branko Gajšek, Andreja Spacapan in Andreja Videgar, Aleš Strajnar, Mira Lončar, Verica Savič, Romana Jeras, Mihael Toman, Irena Petek in Miran

ČRNOMELJ POMENI ZAUPANJE MLADIM – Na zboru jugoslovanskih pionirjev so pionirji pokazali svojo bogato, vsestransko dejavnost. Bogata paleta obujanja tradicij NOB je bil tudi zaključek pohoda na osvobodeno ozemlje po poteh XV. divizije. Na sliki: generalmajor Lado Kocjan sprejema raport pionirja – pohodnika. (Foto: J. Pavlin)

Črnomelj v znaku mladosti

Osem tisoč mladih ljudi na zboru jugoslovanskih pionirjev – Prikaz bogate vsestranske pionirske dejavnosti – Kurirčkova pošta in brigada na cilju

V jubilejnim letu, ko pionirska organizacija praznuje svojo 40-letnico, se je v soboto zbralo v partizanski Beli krajini 7500 pionirjev v svojih značilnih rdečih rutilah in z modrimi kapami na glavah. Prilili so iz vse naše domovine. Črnomelj je te dneve postal Jugoslavija v malem.

Tu se je v soboto zaključilo vseh pet poti kurirčkove pošte, na tem

estu ob Lahinji so se končale XII. jugoslovanske pionirske igre in pričele XIII. z naslovom „Rastemo pod Titovo zastavo“. Na slavnostni tribuni se je končal pohod več kot 5000 mladih po poteh XV. divizije. Dvanajsti zbor pionirjev Jugoslavije je potekal tudi v počastitev 90-letnice Titovega rojstva in bližajočega se XII. kongresa ZKJ.

Pred slavnostno tribuno stadiona na Loki se je poleg mladih iz vse domovine zbrala tudi množica gostov: Tilka Blaha, podpredsednica RK SZDL, Franc Šali, član predsedstva CK ZKS, Stane Repar, podpredsednik RO ZZB, Darja Colarič, predsednica RK ZSMS, Katja Vadnal, izvršna sekretarka v predsedstvu CK ZKS, Lado Kocjan – generalmajor, Niko Belopavlovič, nekdanji sekretar okrožnega komiteja SKOJ za Belo krajino, Jože Božič, predsednik sveta Zveze pionirjev Jugoslavije, Franc Kržan, predsednik sveta Zveze pionirjev Slovenije, Manoni Hačidze, predsednica sveta Zveze pionirjev Gruzije, s posebno delegacijo iz Gruzije in drugi.

Pisano družino mladih je najprej pozdravila Tilka Blaha, zatem pa so pionirji generalmajorju Ladu Kocjanu predali raport pohoda pionirjev na osvobodeno ozemlje, po poteh XV. divizije. Niko Belopavlovič pa je sprejel vseh pet kurirčkovih torb, ki so v Črnomelj v rokah pionirjev potovale iz severne Primorske,

Bodo mladi trkali zaman?

Vprašanju nezaposlenosti bo medobčinski svet Zveze sindikatov Slovenije za Dolenjsko posvetil posebno pozornost – Na seji v ponedeljek tudi o razmerah v IMV

Vsebinske priprave na bližnja kongresa slovenskih in jugoslovanskih sindikatov že tečejo tudi v štirih dolenskih občinah. To dejavnost sindikatov so osvetlili na ponedeljkovi seji medobčinskega sveta Zveze sindikatov za Dolenjsko in opozorili, da morajo razprave o kongresnih dokumentih zaobseči prizadevanja za nadaljnji razvoj samoupravljanja, možnosti za doseganje ciljev gospodarske stabilizacije, uveljavljanja delitve po delu, ne zadnje pa osvetliti vlogo, ki jo imajo delavci kot nosilci socialne politike. Razprave kajpak ne smejo biti načelne, za izhodišče naj jim služi delovno okolje, kjer potekajo, nikakor pa ne bi smele zaobiti učinkovitosti Zveze sindikatov.

Skladno z zakonskimi določili so v vseh dolenskih občinah začeli z delom za spremembo in dopolnitve srednjeročnih planov, iz poročil za posamezne občine pa je razvidno, da zlasti v združenem delu tovrstna dejavnost še ni prav zaživela. Razlogov za to je več, glavni pa to, da marsikje še zmeraj ne vedo natančno, pod kakšnimi (deviznimi) pogoji bodo lahko gospodarili. Zato je seveda težko planirati že za nekaj

mesecev naprej, kaj šele do konca srednjeročnega obdobja. Plane vseeno spreminjajo in dopolnjujejo, ker pa kaže, da bo prišlo do manjše rasti družbenega proizvoda, bo tudi rast skupne porabe manjša.

Vprašanju nezaposlenosti, ki lahko postane zelo pereče, bo medobčinski svet Zveze sindikatov posvetil eno od naslednjih sej, v ponedeljek pa se je seznanil z razmerami v novomeški IMV. Predstavniki slednje so podrobno opisali zdajšnji težak gospodarski položaj, možnosti za sanacijo, ki naj bi potekala v treh fazah, posebna pozornost pa je veljala političnim razmeram; pomembno je to, da napredne sile v IMV ne stojijo križemrok, zavzete za odpravljanje težav je očitna.

D. R.

„Pojo naj ljudje“

V Šentvidu pri Stični bo 20. junija hkrati nastopilo 6.614 pevkv in pevcv

„Pojo naj ljudje“. Pod tem geslom bo 20. junija v Šentvidu pri Stični 13. tabor slovenskih pevskih zborov.

Uvodna prireditev v to veličastno pevsko manifestacijo je bila zadnja sobota, ko so v Šentvidu odprli Titov spominski park. Ta teden bodo posamezni zbori na poti v Šentvid v 22 krajih pripravili koncertne nastope, na predvečer doslej največjega prikaza izročila in pomena slovenskega zborovstva in pevške kulture nasploh pa se bodo v šentvidski osnovni šoli predstavili zamejski in izseljenski zbori (Štirje iz Italije, po dva iz Avstrije in Avstralije ter po eden iz Madžarske in Švedske). Priveditelji pričakujejo, da bo osrednji nastop v nedeljo, 20. junija, spremljalo blizu 30 tisoč ljubiteljev petja. Slavnostni sprevid 249 zborov se bo začel ob 11.30 uri, kasneje pa bo 7.614 pevkv in pevcv ob spremljavi petih godb zapelo 13 pesmi. Slavnostni govor bo imel Franc Šetinc, predsednik RK SZDL Slovenije.

VAJA NA VASI

V Klinji vasi pri Kočevju je bila 12. junija vaja civilne zaštite. Po „bombnem napadu“ je oddelek gasilcev gasil požar („gorela“ je cisterna za gorivo), ekipa prve medicinske pomoči pa je nudila prvo pomoč ranjenecem. Poleg teh dveh vaških oddelkov civilne zaštite je v vaji sodeloval del ekipe civilne zaštite tozda Prašičereja ZKGP Kočevje.

Odlični Dolenjci in Posavci

Na 6. proizvodno-delovnem tekmovanju v Krškem, Črnomlju, Semiču in Novem mestu od 11. do 13. junija 270 najboljših slovenskih kovinarjev – Vzorna organizacija

„Tekmovalni duh vgrajujemo v naše vsakdanje delo“ je bilo napisano v veliki dvorani krškega Delavskega doma Edvarda Kardelja ob svečani

otvoritvi 6. proizvodno-delovnega tekmovanja kovinarjev Slovenije 11. junija in to gesto je bilo tudi nekakšen moto govora predsednika zbora združenega

dela republiške skupščine Martina Mlinarja 270 kovinarjem.

„Ta tekmovanja ne kažejo le, kdo je najboljši pri celovitosti opravljanja nalog, ob njih se razvijajo medsebojna spoznavanja in vezi, ne le strokovne, marveč tudi človeške. Poslanstvo teh srečanj pa prihaja do svojega pravega pomena tudi zato, ker je vedno bolj povezano s smotri usmerjenega izobraževanja, nalogami znanosti, skratka, za večjo storilnost proizvodnega in upravljalnega dela,“ je med drugim dejal Mlinar in poudaril, kako pomembno bi bilo za slovensko kovinsko predelovalno in strojno industrijo, ki je zelo razdrobljena, ko bi se dogovorili za

(Nadaljevanje na 2. strani)

STROKOVNA RAZLAGA – Predsednik krškega Društva varilcev inž. Stane Zorko pojasnjuje Martinu Mlinarju in drugim gostom, ki so prišli na ogled tekmovanja varilcev v Kovinarsko, kaj vse je potrebno narediti, da je izdelek kakovosten. Očitno so pri Društvu za varilno tehniko v Krškem res dobro pripravili tekmovanje, saj sicer ne bi takoj po končanem tekmovanju dobili zahvale za odlično izvedbo od slovenske zveze. (Foto: Pavel Perc)

POMOČ ŽRTVAM AGRESIJE V LIBANONU

Na poziv koordinacijskega odbora za pomoč narodnoosvobodilnim gibanjem in žrtvam imperialistične agresije pri predsedstvu republiške konference SZDL se je že odzval Rdeči križ Slovenije, ki je odpremil večjo pošiljko oblačil in zdravil kot pomoč žrtvam agresije v Libanonu. Pripravlja pa že tudi posebno krvodajalsko akcijo. Koordinacijski odbor je iz svojih sredstev namenil 250.000 din za nakup humanitarne pomoči. Vsi, ki bi želeli pomagati žrtvam agresije v Libanonu, lahko nakažejo denar na žiro račun koordinacijskega odbora št. 50101-789-93102 z oznako „Za pomoč žrtvam agresije v Libanonu“.

Manifestacija bratstva

V soboto proslava v Banjaloki – Odkritje spominske plošče heroju Jastrebu in vodovoda Kostel-Brigada

Družbeno-politične organizacije in krajevni skupnosti Kostel (občina Kočevje) in Brod na Kolpi (občina Delnice, SR Hrvatska) organizirata 19. junija ob 11. uri skupno proslavo v počastitev 40-letnice prvega osvobodjenega ozemlja in 40-letnice skupnega napada slovenskih in hrvaških partizanov na italijansko postojanko v Banjaloki. Ob tej priložnosti bodo odkrili spominsko ploščo hrvaškemu narodnemu heroju Zdenku Petranoviču – Jastrebu in borcu Dragu Štému, ki sta padla pri tem napadu. Razen tega bodo odprli vodovod Kostel-Banjaloka-Brigada Na svečanosti bo govoril narodni

heroj generalmajor Andrej Cetinski – Lev. Na proslavi bodo podelili aktivistom OF, bronasta priznanja OF ter delovna priznanja posameznikom in organizacijam, ki so najbolj zaslužni za napredek KS Kostel.

V kulturnem sporedu bodo nastopili: učenci osnovne šole Zdenko Petranovič – Jastreb z Broda na Kolpi, KUD Zdenko Petranovič – Jastreb iz Delnic, Delavska godba iz Kočevja, harmonikarji kočevske glasbene šole, pripadniki JLA iz Delnic, Ribnice in Ajdovščine.

Po proslavi bo tovariško srečanje in ljudsko rajanje. Pel bo Oto Pestner.

Ob koncu tedna bo prevladovalo sončno vreme in topleje bo.

Sektašenje ne vodi nikamor

Zemljo tistemu, ki jo obdeluje - Za ljudi iz Dragarske doline to ne velja?

Te dni v marsikateri slovenski občini ugotavljajo, koliko imajo splošni obdelovalni površini, zlasti pa še, koliko obdelovalnih površin je neobdelanih ali sploh neobdelanih. Mislim, da je to najvažnejši korak na poti k pridelovanju več hrane oziroma do tega, da bi si Slovenci kar največji del hrane sami pridelali.

Ugotovitve bodo gotovo marsikje dale presenetljive podatke, zlasti tam, kjer nimajo pregleda nad obdelovalno zemljo, kjer se še niti prostorskih planov niso lotili in kjer prav radi strajajo podatke za razna poročila iz rokava, kakor se je dogajalo ob spomladanski setvi. Ni nobenega dvoma, da imamo v Sloveniji precej neobdelane zemlje, še več pa je je slabo obdelane. Vseh vzrokov ne kaže naštevati eden izmed njih pa je prav gotovo sektaški odnos do kmeta.

O tem sem razmišljal, ko sem sredi letošnjega aprila v Dolenjskem listu prebral članek „Zemlja na Kočevskem obdelati“. V njem so me zlasti zbudile pripombe delegatov iz Dragarske doline na raznih sestankih v Kočevju. Z njimi so delegati oporekali dajanju zemlje in objektov nekdanjega družbenega obrata v najem zasebnikom. Mislim, da so delegati od predsednika izvršnega sveta občine Aloja Petka dobili primeren odgovor. Sam se vprašam, kaj so delegati ali njegovi predniki počeli takrat, ko je ta obrat začel propadati.

Mislim, da v primeru Kočevskega ne gre zgolj za obdelanost zemlje, temveč tudi za posejnost. Končno tudi za to, da bi v prihodnje ne propadalo še bolj tisto, kar je neusmiljeno propadalo doslej. Priznati moram, da se je podoba kmetijskih zemljišč, ki jih upravlja Kmetijsko gospodarstvo, od mojega prvega obiska po vojni pa donedavna zelo spremenila in polepsala. Pa velja to za vsa zemljišča tega gospodarstva? Za vse kočevsko kmetijstvo?

V kočevski občini je vsaj nekoč bilo okrog 20.000 ha kmetijske zemlje. Od tega KG upravlja s 7500 ha, intenzivno pa jih izrablja le okrog 3000 ha. Kaj pa je z ostalimi 5400 ha? Še bolj klavno je v zemljo v lasti zasebnikov. Po 4 letu stari oceni se te zemlje zarašča okrog 6000 ha, kajti lastniki živijo v glavnem na Reki, v Zagrebu, Ljubljani, Kočevju itd. Kaj so storili Kmetijska zemljiška skupnost, TOK - Kmetijstvo in pristojni organi občine, da bi to zaraščanje kmetijske zemlje zaustavili?

Za primerjavo naj navedem, da je v občini Kočevje le 14 usmerjenih kmetij (12 za mleko, 2 za meso), medtem ko jih je v sosednji ribniški občini preko 200, čeprav je v kočevski občini zaradi opuščene zemlje lažje oblikovati zaokrožena kmečka gospodarstva. Kljub temu pa je zanimiva ugotovitev, da skupni prihodek TOK - Kmetijstvo v Kočevju strmo narašča, kmetijska proizvodnja pa je nazadovale. Leta 1976 je skupni prihodek znašal nekaj manj kot 20 milijonov, leta 80 pa že 56 milijonov dinarjev. Število traktorjev se je v tem času povečalo skoraj za štirikrat, kmetijska proizvodnja da je nazadovale. Prav tako je upadlo število kooperantskih pogodb: leta 1976 so sklenili 446 pogodb, leta 1980 le 345. Leta 1976 so odkupili 926.000 litrov mleka, leta 1980 pa 995.000 litrov, kar gotovo ni napredek v primerjavi s skupnim prihodom TOK in vloženi sredstvi.

Primeri kažejo, da kmetijstvo na Kočevskem ni le slabo organizirano, temveč tudi zelo zelo neizkoriščeno. Po informacijah je med zasebniki od drugod zanimanje za kmetovanje na Kočevskem vedno večje. Izkoristiti je treba vse možnosti.

ŠTEFAN KUHAR

Odlični...

(Nadaljevanje s 1. strani) smotrnejšo organizacijo in delitev dela.

Ob otvoritvi letošnjega tekmovanja so na petkovi prireditvi v Krškem podelili skulpturo Kovinarja z značko in listino Muzeya 25. maj v Beogradu v spomin na prvega kovinarja Jugoslavije Josipa Broza-Tita, Francu Leskošku-Luki, pobudniku teh tekmovanj, in Srečku Mlinariču, njihovega organizatorju od prvih dni. Slovesnosti se je udeležil tudi predsednik slovenskih sindikatov Marjan Orožen.

Cvet slovenskih kovinarjev, ki so si priborili mesto na republiškem tekmovanju na izbirnih tekmovanjih, kjer je sodelovalo 8000 kovinarjev in 3.000 strokovnjakov, se je v devetih poklicih pomenil v Krškem. Strugarji so tekmovali v Celulozi, varilci (REL, TIG, MAG in plamenski) v Kovinarski, konstrukcijski ključavniciarji v SOP, orodjarji v Solskem centru, avtomehaniki Otto v Zastavinem tozdu Servisu in avtomehaniki Diessel v Transportu. V črnomaljskem Beltu so pokazali svoje znanje kovači in livarji, v Iskri Semič pa rezkalci. V novomeški IMV so praktični del tekmovanja opravili brusilci, vsi kovinarji pa so še poprej opravili teoretični preizkus znanja, predvsem o samoupravljanju. Teorija je lahko tekmovalcu dala približno tretjino vseh točk. Trije najboljše uvrščeni tekmovalci so dobili bronaste skulpture „Kovinar“, značko Kovinar in listino. Poleg tega, da so organizatorji, je potrebno predvsem poudariti še letošnjo izjemno uspešno boro savskih in dolenskih kovinarjev. Najboljši so si zagotovili nastop na zveznem tekmovanju kovinarjev, ki bo 10. oktobra ob dnevu kovinarjev na Kosovu.

P. PERC

Rezultati: strugarji - 1. Branko Germovšek („Djuro Salaj“, Krško), 2. Karel Gabrič (Metalna, Senovo); brusilci - 1. Aleksander Svetina (Zelezarna Jesenice); rezkalci - 1. Vladimir Malnar (Kovino-plastika, Lož); orodjarji - 1. Anton Zupanc (Sip, Sempeter); ključavniciarji - 1. Anton Podpečan (ESO Titovo Velenje); kovači - 1. Milan Dobnikar (Impol, Sl. Bistrica); livarji - 1. Janez Butala (Belt, Črnomelj); plamenski varilci - 1. Ivan Zakšek (SOP, Krško); varilci REL - 1. Milan Mačičič (Ladjedelnica 2, okt., Izola), 2. Zahid Hadžić (Kovinarska, Krško); varilci MAG - 1. Roman Jankovič (Kovinarska, Krško); avtomehaniki Otto - 1. Leon Lupša (Feromoto, Maribor), 3. Jože Zabuša Zastava - avto, Krško); avtomehaniki Diessel - 1. Jože Koren (Avtoobnova, Ljubljana), 3. Ivan Zupančič (Transport, Krško).

Zbornica preveč ločena od gospodarstva

Ostra kritika na račun gospodarske zbornice ljubljanske regije

Z delom gospodarske zbornice občin ljubljanske regije ne moremo biti zadovoljni. Občine niti ne vedo, kaj dela. Zbornica ima tudi kadrovske težave, ki jih je skušala reševati na neprimeren način. To so osnovne ugotovitve o delu te zbornice, ki so jih izrazili na seji medobčinskega sveta ZK Ljubljana-okolica 8. junija.

Zahtevali so, da se razmeji pristojnost med republiško gospodarsko zbornico (ki ima 420 zaposlenih), medobčinsko gospodarsko zbornico (ki ima 6 zaposlenih) in občinskimi odbori gospodarske zbornice, ki so ustanovljeni v vseh občinah, ne delajo pa skoraj nič. Menili so, da take zbornice, kot je zdaj, niti ne potrebujemo, saj zaposluje le administratorje, ne pa strokovnjakov. Medobčinska zbornica nujno potrebuje poklicnega predsednika.

Pri reševanju kadrovskih zadev pa je treba upoštevati veljavne predpise. To pomeni, da je potrebno kadre za zbornico evidentirati (evidentiranje izvesti v vseh občinah, ki jih zbornica zajema) in nato kandidirati in izvoliti na osnovi predpisov, ki veljajo za voljene in imenovane organe. Zdaj so namreč nekateri že hoteli reševati kadrovske zadeve samo znotraj zbornice oz. njenih organov. Zasebno politiko nameščanja je treba znotraj medobčinske zbornice odpraviti.

J. P.

Povsod zaostri odgovornost

S seje medobčinskega sveta ZK Ljubljana-okolica, ki obsega tudi Kočevje in Ribnica

Vsak komunist mora imeti možnost, da vpliva na politiko ZK in na sprejemanje sklepov tudi najvišjih organov, seveda pa je potem njegova dolžnost, da sklepe tudi uresničuje.

To je ena izmed glavnih ugotovitev razgovora o izkušnjah občinske konference ZK Kamnik ob 9. kongresu ZKS in 12. kongresu ZKJ, o katerih so razpravljali na zadnji seji medobčinskega sveta ZK Ljubljana-okolica 8. junija v Kamniku.

V pripravah na oba kongresa so v občini Kamnik temeljito analizirali stanje v svoji občini v luči kongresnih dokumentov. Po kongresu ZKS se je občinska konferenca ZK spet sestala in poslušala poročila delegatov o tem, kako so bili kamniški predlogi upoštevani v kongresni resoluciji in novem statutu ZKS. Kongresnim dokumentom so nato prilagodili svoj akcijski program. V razgovoru so nekateri menili, da so kamniške izkušnje dobre in da jih kaže upoštevati tudi pri delu v drugih občinah.

Posebno so poudarili, da je treba

zaostri odgovornost za izvajanje sprejetih sklepov na vseh ravneh in seveda tudi za uresničevanje stabilizacijskih programov. Ni dovolj, če le pojemo „Družje Tito, mi ti se kunemo“, ampak je treba tudi delati, kot nas je učil tovariš Tito. Nekateri so spet ugotavljali, da je gospodarstvo preobremenjeno in da tudi to zavira stabilizacijske

Rez v načrtovane programe

Območna vodna skupnost Dolenjske je med prvimi stabilizacijsko posegla v srednjeročne planske dokumente

Siceršnje popolno soglasje delegatov skupščine Območne vodne skupnosti Dolenjske, ki so se v ponedeljek, 14. junija, zbrali na seji v Novem mestu, se je malce skrhalo le, ko so se ob

napore. Prevladalo pa je prepričanje, da je treba o tem zbrati potrebne podatke, ki pa jih žal stabilizacija ne zbira, oz. spremlja noben organ. Ugotovili so tudi, da so bili že sprejeti razni ukrepi za razbremenitev gospodarstva (izplačevanje osebnih dohodkov za nazaj itd.) ter največ domača in tuja posojila za njegov razvoj, a vse ni nič pomagalo. Tega se da sklepiti, da so resne težave tudi znotraj gospodarstva, ne le izven njega.

J. PRIMOŽIČ

NOVOMEŠČANI EDINI PROIZVAJALCI KATRC - O tem in še o čem je tekla pogovor med predstavniki IMV in direktorjem komercialne direkcije Renaulta Philippom Lamiraultom (s temnimi očali). (Foto: J. Pavlin)

IMV čaka na odgovor iz Pariza

Visoki obisk iz Renaulta v novomeški Industriji motornih vozil - Novomeščani naj bi bili edini proizvajalci katrc v svetu in novega, še neznahega vozila

Minuli četrtek je bil v Novem mestu in Ljubljani na obisku „drugi človek“ francoske državne družbe Renault, generalni direktor komercialne direkcije in direkcije za zunanje zadeve Philippe Lamirault.

Gost je IMV obiskal na osnovi pogovora pred mesecem dni, ko so bili v francoskem glavnem mestu na pogovoru o sklenitvi novih pogodb in dolgoročnem sodelovanju in sovlaganju predstavnikov IMV. Kot je povedal predsednik časovnega poslovodnega organa IMV Janez Šter, si je francoski gost želel ogledati IMV in spoznati njegove prodajne, servisne in proizvodne možnosti, kajti Novo mesto naj bi postalo edini izdelovalec popularnih „katrc“ v svetu.

Philippe Lamirault je tudi obljubil, da se bo Renault držal dogovora in v IMV do 15. junija sporočil predvideni dolgoročni program poslovanja, v katerem naj bi bilo tudi zapisano, kateri nov tip avtomobila naj bi izdelovali v Novem mestu. Janez Šter je pri tem povedal, da na odgovor težko čakajo in da gre za posev nov model, ki še ni bil v proizvodnji in je sedaj še v razvojnih laboratorijih Renaulta. Pogovarjali so se tudi o novi ponudbi izdelovanja avtodoma, bivalnih avtomobi-

lov, pri katerih naj bi Novomeščani izdelali bivalne prostore, Renault pa bi prispeval šasijo z motorjem.

J. PAVLIN

40. OBLETNICA OFICIRSKE ŠOLE V METLIKI

Na seji predsedstva odbora skupnosti vojaškega šolstva NOV in POS, ki je bila pred kratkim v Ljubljani, je med drugim tekla beseda tudi o pripravah na proslavo ob 40-letnici ustanovitve oficirske šole pri glavnem štabu NOV in POS. Svečanost naj bi bila prihodnje leto ob občinskem prazniku v Metliki, združena pa bi bila s proslavljanjem 40. obletnice ustanovitve XV. belokranjske brigade ter XIV., XV. in XVIII. divizije. Na proslavi, ki bo republiškega pomena, bodo odkrili spominsko ploščo oficirski šoli.

BRANKO BLENKUS

PLOŠČA NA CINKU

Na Cinku v Kočevskem Rogu bo 4. julija osrednja proslava dneva borca za občine Kočevje, Ribnica, Grosuplje, Trebnje, Novo mesto, Metlika in Črnomelj, na kateri bodo odkrili spominsko ploščo, posvečeno partijskemu posvetovanju, ki je bilo tu pred 40 leti, se pravi od 5. do 7. julija 1942. Na svečanosti bo govoril udeleženec tega posvetovanja Franc Popit. Na prireditveni prostor bodo organizirani tudi pohodi mladinskih delovnih brigad, mladinskih pohodnih enot, tabornikov, planincev, športnih društev in drugih.

Počastili spomin na talce

Pred 40-letni ustreljeni prvi talci iz kočevske občine v Gramozni jami, med njimi heroja Šeško in Trtnik

Spomin na prvih 11 talcev iz kočevske občine, ustreljenih pred 40 leti (od 11. maja do 11. junija 1942) v Gramozni jami, so počastili 11. junija na grobišču talcev na pokopališču na Žalah.

Krajše spominske komemoracije so se udeležili razen svojcev talcev tudi predstavniki vseh družbenopolitičnih organizacij kočevske občine in občinske skupščine. V kulturnem programu žalne svečanosti so sodelovali tudi recitatorji iz Kočevja.

Seveda je prav, da se spomnimo ob tej priložnosti tudi imen naših prvih talcev. Kot prvi je bil ustreljen 11. maja 1942 Jože Šeško, kasneje proglašen za narodnega heroja. Samo dva dni kasneje je padel pod kroglami talac Josip Lukavečki. Še dva dni kasneje sta bila ustreljena Drago Gorjan in Karel Ahac. Kasneje so ustrelili 16. maja, in sicer so to bili: Maks Pintar, Anton Marinčič, Janko Kočevar in Boris Boc. 29. maja je bil ustreljen Rudolf Kresc. Kot zadnja pa so, v mesecu dni, 11. junija pokosile fašistične krogle še Franca Muroviča in Toneta Trtnika, ki je bil odlikovan z redom narodnega heroja.

Statuti že utesnjujejo življenje

Na medregijskem posvetu v Novem mestu poudarili, da statuti KS več ne dohajajo krajevne samouprave, zato jih je treba spremeniti - V manjših KS se krajani prej dogovorijo

Jeseni bo večina krajevni skupnosti v naši republiki dobila nove skupščine. Priprave na volitve so se že začele. V njih poudarjajo, da ni dovolj poskrbeti le za ustrezno kadrovske sestavo, marveč bi morali preveriti tudi dokumente, ki opredeljujejo krajevno samoupravo.

Kot so opozorili prejšnji teden na posvetu, ki ga je odbor za komunalni sistem in krajevno samoupravo pri republiški konferenci SZDL sklical za dolensko in posavsko regijo v Novem mestu, bi morali v statutih

posebej določiti, o katerih zadevah bi moral, denimo, odločati zbor občanov in v kolikšnem številu, da bi bile odločitve veljavne. Te neposredne oblike odločanja so se do zdaj marsikje premalo posluževali, ker so menili, da tistih nekaj deset ljudi, ki pač pridejo na zbor, s svojim ravnanjem ne more zastopati interesov večine. Hkrati so ugotavljali, da je referendumsko odločanje sicer pravna oblika, je pa dostikrat povezano z dolgotrajnimi in zapletenimi pripravami in predrago.

Udeleženci posveta so ugotovili, da je v velikih krajevni skupnostih težko razviti pristno samoupravo, pa naj tako imenovani delegatski sistem deluje še tako popolno in brezhibno. Vedno ostaja določeno število krajanov, ki ne morejo izražati in uveljavljati svojih interesov. Da bi odpravili te „bele lise“ odločanja, so v nekaterih občinah že pred leti večje krajevne skupnosti razkosali na manjše. O dobrih izkušnjah manjših krajevni skupnosti je v Novem mestu govorilo več razpravljalcev. Menili pa so, da z drobljenjem vendarle ne bi kazalo pretiravati.

I. Z.

SPOSOBJENO TRNJE

- Toliko so enotni, da jim je bratsvo nepotrebno. - Delavci menjajo družbo. Odhajajo na časno delo v tujino. (Iz Mladosti)

Iz zadnjega Pavliha: - Moj firer, to je po ljubljanskih kljukastih križih letos že druga propagandna akcija, ki nam ni uspeša.

PRIZNANJA MLADIM FOTOAMATERJEM – V brežiškem domu JLA jim jih je podelil na otvoritvi razstave komandant garnizije Cerklje Franc Tomažin. S prikazom fotografskih dosežkov so posavski pionirji in mladinci počastili obletnico Titovega rojstva in jubilej letalstva. (Foto: M. Zupančič)

ILUSTRATOR MED OTROKI – Na OŠ Ane Gale v Sevnici so kar 43 učencem podelili bralne značke. Marljivim bralcem jih je izročil Marjan Manček (v sredini), znani ilustrator mladinskih knjig. Otroke so seveda najbolj zanimala risbe, ki jih je narisal pred njihovimi očmi. (Foto: A. Zeleznik)

POČASTILI DAN ŠOLE – V petek so v osnovni šoli Zbora odposlancev v Kočevju svečano proslavili dan šole. – Pripravili so bogat kulturni spored, s katerim so počastili goste iz pobratenih šol Doline pri Trstu, Škofje Loke in Kriza pri Zagrebu. (Foto: France Brus)

SREČANJA NA JAVKAH – V vseh večjih krajih, kjer so pionirji nosili kurirsko pošto, so pripravili proslave in srečanja z borci. Na Vahti je pionirjem osnovnih šol iz Metlike in Stopič spregovoril borec Gorjanskega bataljona Franc Skof, mladi pa so pripravili program. (Foto: J. Pavlin)

Dobesedno vse sile v izvoz

Izvoz v Iskrini tovarni napajalnih naprav v Bršljinu je bil v prvem trimesečju letos desetkrat večji od lanskega v tem času – Uspešen prodor kljub konkurenci

„Vse sile v izvoz!“ je sicer parola, ki pa v primeru bršljinjske Iskre dobiva otipljive praktične rezultate. Samo v prvih treh mesecih letos so na tuje prodali za 50 milijonov dinarjev izdelkov.

Ceravno je 450-članski kolektiv Iskre – avtomatika – tovarne napajalnih naprav v prvem četrtletju dosegel planirano proizvodnjo in jo celo presegel, s finančnimi rezultati niso povsem zadovoljni in upajo, da bodo ob polletni bilanci boljši. Medtem ko so lani ta čas beležili kaj slabe izvozne uspehe, pa je letos glede tega navzlic težim razmeram in tudi konkurenci na svetovnem trgu položaj znatno ugodnejši.

Izvozni plan je bil v prvih treh mesecih za 1 odstotek presežen, prodali pa so za 36,5 milijona dinarjev izdelkov na trg razvitih držav in za 13,5 milijona dinarjev blaga na vzhodna tržišča. Največ kupcev imajo v Italiji, Iraku, Iranu in Nigeriji, v Švici in Nemčiji, trenutno pa skušajo prodreti še na fran coski trg.

Letos nameravajo okrog 35 odstotkov celotne proizvodnje izvoziti, pri tem pa je treba posebej poudariti, da je celotni proizvodni program rezultat lastnega razvojnega dela in znanja. Doseženi uspeh bo gotovo krepka opora pri nadaljnjih razvojnih načrtih kolektiva, ki ga pripravlja investicijski program za gradnjo proizvodnih prostorov na Cikavi. Elaborat o tem je v obravnavi na Ekonomskem inštitutu, verjetno pa bo investicija že letos v obravnavi pred republiško komisijo. Ker bo naložba omogočala nad polovico celotne proizvodnje usmeriti v izvoz, bi morala biti uvrščena med prednostne naložbe.

V bršljinjski Iskri računajo, da bodo v letu 1983 začeli pripravljati dela in gradnjo, leta 1984 pa naj bi stekla že poizkusna proizvodnja. Gradnja prve faze nove tovarne na Cikavi bo pomenila šele prvi del celotnega načrta. Popolna preselitev na novo lokacijo pa bo omogočena šele okrog leta 1990, ko računajo končati tudi drugi del naložbe. Velik uspeh in napredek bršljinjske tovarne je seveda odvisen od možnosti za redno proizvodnjo, ta pa od dobave surovin. Zaenkrat proizvodnja še nemoteno teče, ker imajo še nekaj zaloga.

me za naši novi hidroelektrarni Gacko in Ugljevik.

V tovarni so se lotili zanimivega novega izdelka. To bo v prvem mahu 24 mostnih žerjavov srednje nosilnosti.

Pripravljene imajo že spremembe srednjeročnega načrta. Referendum o tem bo še v tem mesecu. Poudarek je na zahtevnih proizvodnih programih iz kakovostnih materialov, ki terjajo tudi zahtevno tehnologijo.

A. Ž.

Še niti dolarja

Težave Celuloze, zato slabši uspehi v krški občini

Vsi zapovrstjo moramo spremeniti svojo miselnost in obnašanje. Delavci so še vedno preobremenjeni s težavami, vrsto teh pa skušamo vedno „upravičiti“ z objektivnimi vzroki. V nas mora vladati zaskrbljenost optimizem, je med drugim poudaril na ponovljeni seji občinske konference ZK v Krškem (prvi sklic je bil nesklepčen!) sekretar Zeljko Kolar.

Rezultati poslovanja krških delovnih organizacij v prvih letošnjih mesecih so bistveno slabši kakor v enakem času lani, predvsem zaradi težavnega položaja tovarne celuloze in papirja „Djura Salaj“. Zdenko Picelj iz te tovarne je govoril o velikih zadolžitvah „Djura Salaja“ in obveznostih do dobaviteljev. „Teden dni nismo imeli kemikalij in nismo izvažali,“ je dejal Picelj in omenil nekatere izmed ukrepov, ki jih je sprejel osrednji delavski svet tovarne „Djura Salaj“ za nemoteno poslovanje in izpolnjevanje planskih nalog. Ukrepi, zapisani na 30 straneh, vsebujejo tudi podpis sporazumov s časopisno-založniškimi hišami o združevanju deviz. Doslej od njih niso dobili še niti dolarja.

Občinska konferenca je podprla ukrepe krških papirničarjev in še dopolnila sklepe, o katerih so nekateri menili, naj bi bili bolj akcijski. Vprašanje odgovornosti je najbolj zaostril Tone Vodišek, ki je poudaril, da še vedno niso povsod pripravljene podlage za nagrajevanje po delu. Franc Dular je menil, da je največja odgovornost na tistih, ki pripravljajo predloge za pomembnejše odločitve. Sekretarka MS ZK Posavja Božena Ostrovršnik pa je poudarila, da se še celo komunisti premalo zavedajo pomena stabilizacije.

P. P.

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Predlog za dopolnitev sortnega izbora

Nadaljujemo z opisom sort vinske trte, ki pridejo v poštev za dopolnitev sedanjega trsnega izbora za Dolenjsko. Trsni izbor iz leta 1935 določa za to območje med drugim tudi

RDEČI TRAMINEC

v sedanjem trsnem izboru označen kot tramilec (sinonimi: Savagnin rose, Traminer roter, Traminer Rosso, Fromente Rosse, Roth Franke, Tramin rouge, Traminer rozovil, Tramin piroš, Flaischroth, Rathweiner, mala dinka, rdeča ružica) je kot priporočena sorta določena v mariborskem, radgonsko-kapelskem, ljutomersko-ormoškem in haloškem (z obrobim pogorjem), vinorodnem okolišju.

Poreklo: Sorta izhaja iz Italije (mesto Termeno v pokrajini Bolzano). Trta je razširjena v vseh vinorodnih deželah. Znani traminci so iz Iloka, Fruške gore, Rumunije. Pri nas poznamo tramince iz Kapel pri Radgoni, Rošpoha pri Mariboru, Svečine, zlasti pa iz Brd (italijanski del). Na Dolenjskem in Bizeljskem je bilo v starih vinogradih te sorte več, in to v Drenovcu, okrog Podbočja (Bočje, Gadova peč), Malkovca (nekdanji vinogradi posestva Klevevč) in v starih vinogradih Kmtijske šole Grm na Trški gori, saj so mnogi Novomeščani radi pilj odlične tramince iz Grmske kleti.

Opis sorte: Enoletna rōga je kratka, rjave barve, s kratkimi medlenki. Rasti je srednje bojne do bujne. List je majhen -okrogel, večkrat širši kakor daljši, tridelen, s plitvimi zarezi, mehurčast, temno zelen, zobci so majhni in topi. Vršički mladik so belkasti in kosmati. Cvet je dvospolen. Grozd je majhen (kot pri šmarnici), gost, vejnat, piramiden. Grozdni pecelj je kratak in debel. Mladika ima povprečno 1,2 grozda. Teža grozda je 6 do 10 dkg. Jagoda je drobna, podolgovata, svetlo rdeče barve, sivkasto modro naprašena, pikčasta. Jagodna kožica je debela (zato, v jeseni grozdi ne gnije) meso je sluzasto, močne sorte narave. Zori v drugi zoritveni dobi (sredi septembra). V normalni zrelosti pridobi 21 do 26 % sladkorja in 6 do 7 promilov kisline.

Vino rdečega traminca (obstaja tudi beli tip traminca) sodi med vrhunska bela vina z izrazitim sortnim vonjem. Zaželjena barva vina je rumenkasta. Manjše količine nepovrelega sladkorja

so v tem vinu zaželjene. Dionizij Amfora v Vinskem tabernaklju trdi, da sodi traminec med nplemenitejša vina srednje Evrope in da je traminec ena izmed najboljših sort nasploh. Nekateri tramince, zlasti zvrst dišečega traminca, štejejo celo v kategorijo desertnih vin. V prometu je v steklenicah po 0,7 litra.

Izkušnje: Rodi srednje bogato. Trto režemo na dolgo. Trta je zelo odporna proti peronospori in botritisu, manj proti oidiju, odporna je tudi proti zimski pozebi. Uspeva na vseh podlagah in se dobro obnese zlasti na bujnih križankah berlandieri x riparia. Lahko ji močno gnojimo z dušikom, ker grozdi ne gnije. Zlati upoštevanja vredna lastnost te sorte je v izredni kakovosti vina, zgodnjem dozorevanju grozda in odpornosti proti zimski pozebi.

Rumeni muškati

(sinonimi: Muscat blanc, Muskateller gelber, Muscato bianco, Moscatel morisco, tamjanika bela, bela dinka) je kot priporočena sorta določena v mariborskem, ljutomersko-ormoškem okolišju, v Halozah z obrobim pogorjem, kot dovoljena sorta pa še v koprskem vinorodnem okolišju.

Poreklo: Izvira iz Francije. V Sloveniji so znani nasadi te sorte na obronkih Kozjaka (Kamnica –Urban nad Mariborom) in v Halozah, v Beli krajini pa v Draščih (Plut), Trški gori (Lisac).

Opis sorte: Enoletna rozga je močna, svetlo rdečrjav barve, z dolgimi medlenki. Trta je srednje do močne rasti. List je srednje velik, petdelen, zarezan, ostro zobčast, temno zelen, mehurčast, spodaj nekoliko kosmat. Na koncu zob so rumene kepice. Vršički so svetlo zeleni, malo rdečkasti, bronzirani. Cvet je dvospolen. Jagoda je srednje debela, okrogla, zeleno rumena, na sončni strani rjavo zapečena. Jagodna kožica je debela, meso je gosto, z izrazitim muškati okusom, ki je že v nezreli jagodi. Zori med tretjo in četrto zoritveno dobo. Pridobi približno 21 % sladkorja in 7 % kisline, sodi med bolj kislina vina. Grozd je precej velik, valjast, z nabitimi jagodami. Teža grozda je 12 do 16 dkg.

Izkušnje: Rodovitnost trte je srednja do bogata, enakomerna. To je primerna sorta za suhe, lapornate in kamnite zemlje in južne lege. Trta jn občutljiva zasti za oidij. Režemo jo srednje dolgo.

Vino ima izrazit muškati vonj, je polno. Zaželjena barva vina je zelenkastorumen.

DT

Sejmišča

NOVO MESTO: Na ponedeljkovem sejmu je bilo naprodaj 189 prašičev, starih do 3 mesece, ter 16 od 3 do 6 mesecev. Lastnike je zamenjalo 120 pujsov, cena pa se je za mlajše gibala med 2.200 in 3.200 din, za starejše pa med 3.300 in 4.500 din.

BREŽICE: Rejci so pripeljali na sejem 477 prašičev do treh mesecev starosti, prodanih pa jih je bilo 312 po 160 do 180 dinarjev kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Fitoftora je že v napadu

Krompirjeva plesen ali fitoftora je najbolj razširjena in najbolj nevarna bolezen krompirja, pa tudi paradiznika. Tako nevarna in neusmiljena je, da so zaradi nje od lakote umirali ljudje ali se izseljevali v Ameriko tedaj, ko se ji še niso znali postaviti po robu.

Bolezni na krompirjevih rastlinah ni težko prepoznati. Njene znanilke so rumene pege na robu listov, ki rjavijo in se večajo, ob vlažnem vremenu pa je na spodnji strani napaden list prekrit z belim puhom. Ugodne razmere za širjenje bolezni nastopijo tedaj, ko se krompirjeve vrste strnejo in se potrebna vlaga dalj časa zadržuje v njih. Upošteva se temperatura, je napad bolezni mogoče napovedati vnaprej; na tem dejstvu sledi delovanje protifitoftorne službe, ki prek radia in časnikov opozarja lastnike krompirjevih nasosov, kdaj morajo škropiti s fungicidi.

Kmetijski inštitut Slovenije nam je poslal opozorila, ki naj jih prenesemo med bralce; pridelovalce krompirja. Zdaj je zadnji čas za prvo škropljenje; rastline so visoke 20 in več centimetrov, vrste se zapirajo in komaj je še mogoče s preventivnim škropljenjem zaščititi zasenčene liste. Za prvo škropljenje priporoča inštitut ridomil plus, za katerega pa ne vemo, če ga trgovine imajo v prodaji.

Sicer pa je znanih dosti fungicidov, ki učinkovito delujejo, če delo le pravočasno in temeljito opravimo. Antracol, cuprablau, bakreni antracol, bakreno apno, bakreni dithan, dithan M 45, ziman dithan plavi, mankozeb ponujajo dovolj možnosti za uporabo. Med najboljšimi naj omenimo brestan, kositrni pripravki, ki pa je zelo strupen in ga ni mogoče dobiti brez posebnega dovoljenja.

Ce je ob prvem škropljenju poti fitoftori v nasadu dosti koloradskih hroščev, dodamo še kak priporočen insekticid: ekalux 25, ekalux P, elocron 50 ali elocron P, ki za približno 14 dni zavarujejo krompirjev nasad. Sicer pa je znano, da je proti koloradarju najbolj učinkovito škropiti tedaj, ko je večina ličink v drugem stadiju razvoja.

Inž. M. L.

SPOSOJENO TRNJE

– Za naše finance bi morali odgovarjati geologi, saj dinarski sistem doživlja velike tektonske premike.

(Iz Večernjih novosti)

Večina na tuje

Izvozni dosežki 20 let stare krmeljske tovarne

Izvozni dosežki krmeljske Tovarne lahkih konstrukcij so v minulem polletju resnično razveseljivi. Od začetka tega leta dobavljajo pomembne sklope za velikansko asuansko hidrocentralo na Nilu, drugi tak velik posel za vodno elektrarno Hadita v Iraku bo tekkel vse do leta 1983. Končujejo, tokrat sicer posredni izvoz, pri gradnji velike cementarne v Omanu, kjer Metalna kamor spadajo krmeljski kovinarji sodeluje z nemškim Kruppom. Vsi ti posli pomenijo, da bo tudi v drugem polletju glavni del proizvodnje tega kolektiva prodana na tuje. Pomembno bodo pomagali tudi ljubljanskemu Geološkemu zavodu z deli za geomehanske raziskave in sondiranja v Iraku. Velik delež izvoza je usmerjen torej v dežele v razvoju. Ta čas vzbuja pozornost velike gmote pred proizvodno dvorano. To so turbinske obloge za termoelektrarno Obrenovac. Končujejo tudi pošiljke opre-

Komisija za odlikovanja in priznanja
Skupščine občine Brežice

**RAZPISUJE
OKTOBRSE NAGRADE IN PRIZNANJA
OBČINE BREŽICE ZA LETO 1982**

1. Oktobrske nagrade se podeljuje posameznikom in pravnim osebam za posebne dosežke na družbenoekonomskem, političnem, znanstvenem, tehničnem, kulturnem, in drugih področjih dela, ki imajo poseben pomen za razvoj in napredek občine Brežice.
2. Priznanja se podeljujejo posameznikom in pravnim osebam za izredno uspešno delovanje na vseh področjih družbenega dela (na področju gospodarstva, družbenih dejavnosti in družbenopolitičnega dela).
3. Predlog za podelitev nagrad in priznanj lahko posredujejo: organizacije združenega dela, samoupravne interesne skupnosti, krajevne skupnosti, družbenopolitične organizacije, druge družbene organizacije in društva, izvršni svet SO Brežice, delovni ljudje in občani.
4. Pismene predloge z obrazložitvijo pošljite do 31. avgusta 1982 Komisiji za odlikovanja in priznanja, Skupščina občine Brežice - Cesta prvih borcev 18, 68250 Brežice. Predlogov, ki bodo prispeli po tem roku komisija ne bo upoštevala.
5. Podelitev oktobrskih nagrad in priznanj občine Brežice za leto 1982 bo 28. oktobra 1982 ob prazniku občine na svečani seji zborov Skupščine občine Brežice.

Komisija za odlikovanja in priznanja
Skupščine občine Brežice

401/24-82

**Le vsak peti
otrok v vrtcu**

**Bodo spet prizadeti
otroci iz odročnih
krajev?**

V črnomaljski občini je okoli 2.000 predšolskih otrok, od teh jih je v vrtcih le 440 ali dobrih 22 odstotkov, kar je precej pod republiškim povprečjem, ki znaša nekaj več kot 39 odstotkov. Da bi bil vsak predšolski otrok v občini vsaj delno deležen predšolske vzgoje, imajo v načrtu občasne skrajšane programe. Ker pa v črnomaljski občini niso dosegli planiranega dohodka, naj bi skupnost otroškega varstva letos dobila dobra 2 milijona dinarjev manj; tako bi morali črtati prav večji del teh programov, s tem pa bi bili za načrtno vzgojo prikrajšani ravno otroci iz odročnejših krajev, ki so te vzgoje najbolj potrebni.

Vzgojno varstvo se že več let spopada z denarnimi težavami in tudi letos mu s tem ne bo prizaneseno. V vrtcih so načrtovali 20-odstotno povišanje oskrbnine od marca dalje, skupnost za cene pa priznava 17-odstotno povišanje od maja. Tako so ob 600 tisočakov, kar bi morala pokriti občinska skupnost otroškega varstva, to pa je zadnja dodatna velika obremenitev.

**NA PROSLAVI V
ČRNOMLJU**

V soboto, 12. junija, je kurirčkova pošta zaključila svojo pot na srečanju jugoslovanskih pionirjev v Črnomlju. Prireditve smo se udeležili tudi učenci naše šole. Obisk smo izkoristili za ogled razstave del belokranjskih šolarjev in za ogled mladinske rock opere Maček Muri. Kljub slabemu vremenu smo bili veseli.

M. KOVAČIČ
OŠ Sentiernje

SPOSOJENO TRNJE

Največji sovražniki kaknega sistema so njegovi oboževalci.
(Iz Studenta)

V NEDELJO V BREŽICAH - Zborovanju v počastitev dneva gasilcev in civilne zaščite je v nedeljo prisostvovalo več tisoč ljudi, v paradi pa je korakalo skozi mesto 2000 gasilcev in nekaj nad 400 pripadnikov enot civilne zaščite. (Foto: Jožica Teppey)

Brežice: sto let gasilstva

Dan gasilcev so združili z dnevom civilne zaščite

V Brežicah so v soboto in nedeljo slavili gasilci. Mesto se je za to priložnost odelo v zastave in tako okrašeno dočakalo udeležence nedeljske parade gasilskih enot, enot civilne zaščite in JLA. V paradi je sodelovalo 2000 gasilcev in nekaj nad 400 pripadnikov civilne zaščite. To je bil mogočen prikaz moči, varnosti in pripravljenosti za reševanje ljudi in premoženja v miru in vojni.

Udeleženci parade in občani, ki so si prišli ogledat to manifestacijo gasilcev in civilne zaščite, so se nato zbrali na zborovanju pri spomeniku revolucije. Pozdravil jih je Mirko Kambič, predsednik brežiške občinske skupščine. Gasilec je čestital za njihov jubilej in jim izrekel priznanje za njihovo vztrajno in nesebično delo, s katerim so društva dosegla v zadnjih desetletjih izreden napredek. Slavnostni govornik je omenil tudi široko razvejenost civil-

ne zaščite v občini ter uspešno prepletanje njenega dela z delom gasilcem. Spodbudil jih je k še večjemu zaupanju v lastne moči in razvijanju samoiniciativnosti v njihovih vrstah.

Zborovanju so prisostvovali delegacije številnih gasilskih zvez iz Slovenije in Hrvaške ter s tem potrdile prijateljske vezi čez občinske in republiške meje. Njihovi predstavniki so zjutraj na svečani seji občinske Gasilske zveze čestitali brežiškemu društvu za stoti jubilej. Društvo je slavilo obletnico že dan prej. Isto popoldne je počastilo četrto stoletje obstoja tudi Industrijsko gasilsko društvo Tovarne pohišstva v Brežicah. Brežiško gasilsko društvo je med najdelavnejšimi v občini. V svojih vrstah vključuje razen članov še ženske in pionirje. Trenutno je največja želja brežiških gasilcev boljša tehnična opremljenost, saj se zdaj ne morejo uspešno spoprijeti z ognjem v višjih nadstropjih stanovanjskih stolpnih.

JOŽICA TEPPEY

„DESETI BRAT“ NA MULJAVI - V letnem gledališču pod Jurčičevim muzejem na Muljavi je bila pretekli petek slavnostna projekcija novega slovenskega filma „Deseti brat“. Film, ki ga je po istoimenskem romanu Josipa Jurčiča ustvaril Vojko Duletič, si je ogledalo več kot tisoč domačinov. Čeprav je bilo po koncu predstave slišati mnenje, da film ne ustreza Jurčičevi literarni predlogi in predstavam Muljavčanov, kakšna naj bi bila njihova junaka deseti brat in Krjavelj, so ga gledalci kar dobro sprejeli. Po koncu predstave so se gledalcem predstavili tudi ustvarjalci filma, Radko Polič, Matjaž Višnar, Angelca Hlebec in Štefanija Drolc. (Foto: J. Simičič)

Novomeščani pokazali največ

Regijsko tekmovanje ekip ZRVS na Ruperč vrhu

V počastitev 30-letnice ZRVS Slovenije je bilo v nedeljo v krajevni skupnosti Birčna vas regionalno tekmovanje mladinskih in članskih ekip ZRVS v SLO in DS iz občin Trebnje, Črnomelj, Metlika in Novo mesto.

Na izredno težki progi, ki jo je na terenih okoli Ruperč vrha pripravila organizatorica Občinska konferenca ZRVS, so se ekipe slabo znašle. Ob dežju je bilo potrebno obilo znanja in iznajdljivosti, zato so bili rezultati podvprečni in je eni ekipi uspelo odkriti vse točke. Mnoge ekipe so pri iskanju točk izgubile mnogo dragocenega časa, skratka, bil je pohod, kjer so mnogi spoznali, da so premalo pripravljeni. Še največ so pokazali Novomeščani, ki so izkoristili prednost domačega terena; pozna se jim, da je v novomeški občini le nekaj več tekmovanj z orientacijskimi pohodi, ki jih vodi in pripravlja ZRVS. Število osvojenih točk kaže, da zmagovalci resnično niso imeli tekmeča, saj so drugouvrščeno ekipo Črnomlja II prehiteli za 24 točk. Vrstni red: 1. Novo mesto 24,45 točke, 2. Črnomelj II 18,45 točke, 3. Črnomelj I 6,8 točke, 4. Metlika II., 5. Trebnje, 6. Metlika I, 7. Dolenjske Toplice. Ekipa Novega mesta je prejela prehodni pokal in se bo udeležila republiškega tekmovanja, ki bo leta 1983 v Novem mestu.

J. P.

TAVANJE V DEŽJU - Mladinska in članska ekipa ZRVS Črnomelj sta slučajno naleteli skupaj ob iskanju točk orientacijskega pohoda. Po pregovoru „V slogi je moč“ so končno le našli pravo mesto in osvojili drugo ter tretje mesto. (Foto: J. Pavlin)

**Planinci
k Jelenovemu
studencu**

Pri planinski koči PD Kočevje za Mestnim vrhom pri Jelenovem studencu bo 20. junija (začetek ob 11. uri) XII planinski tabor planinskih društev ljubljanskega območja, ki bo posvečen 30-letnici obstoja PD Ko-

čevje, 90-letnici rojstva predsednika Tita in 40-letnici ustanovitve SNUB. Na njem bo govoril predsednik medobčinskega sveta SZDL ljubljanske regije Emil Tomc. Ob tej priložnosti bodo odprli tudi prenovljeno kočjo PD Kočevje. Obnavljali so jo leto dni in vanjo vložili 300.000 din ter opravili okoli 1.700 prostovoljnih delovnih ur.

Organizatorja tabora sta meddruštveni odbor planinskih društev ljubljanskega območja in Planinsko društvo Kočevje. Pokrovitelj je Združeno kmetijsko gozdarsko podjetje Kočevje.

Na ljubljanskem območju deluje 50 planinskih društev, ki štejejo preko 28.000 članov. Organizatorji pričakujejo, da se bo tabora udeležilo 1.000 do 1.500 planincev.

Pohod pionirjev

Več članov novinarskega krožka celodnevne osnovne šole Baza 20 iz Dolenjskih Toplic nam je pisalo o pohodu po poteh 15. udarne divizije na osvobodeno ozemlje, ki so ga imeli v torek, 8. junija.

Pred šolo so se postrojili v dva bataljona ter se odpravili v Kote pri Dvoru. Tam so jim vrstniki iz Žužemberka predali zastave, vsi udeleženci pa so dobili značke. Skozi Sotesko, Loško vas, Podhosto in Meniško vas so odkorakali v Dolenjske Toplice. Mlajši pionirji pa so nadaljevali njihovo pot v Stražo.

Na pohodu jih je spremljala harmonika, a za varno pot so poskrbeli izvidniki. Tovariš Bučan, predstavnik sekcije Mladi partizan, pa jim je pripovedoval o doživetjih med vojno.

**HODILI BOMO PO
TITOVU POTI**

V ponedeljek, 7. junija, so nam učenci osnovne šole Ivana Kovačiča - Flenke predali kurirčkovo torbo. Prebrali smo pismo slovenskih pionirjev in naše šole. V pismu smo poudarili, da bomo hodili po Titovi poti ter vestno opravljali zadane naloge. O kurirjih med NOB pa nam je spregovoril borec 12. SNOUB Boris Kos.

JOŽICA ŽAGAR, 8.c
OŠ 12. SNOUB

**ATLETSKO
TEKMOVANJE**

V sredo, 3. junija, je bilo v Novem mestu občinsko tekmovanje v atletiki in sicer v teku na 60, 300, 600 metrov, v skokih v višino in daljino ter v metu krogle. Tekmovalja smo se udeležili tudi Sentiernječani. Naša ekipa je zasedla prvo mesto, osvojili pa smo tudi dve zlati medalji, tri srebrne in dve bronzni.

MARIJA ABRAM, 6.c
OŠ Sentiernje

**PREJELI SMO
ZLATO PLAKETO**

Pretekli mesec smo imeli dan šole, na katerega smo se temeljito pripravili. Veliko dela smo imeli z urejanjem panojev s fotografijami, na katerih smo prikazali delo in življenje na naši šoli. Dva dni so bili naša gostje tudi učenci sedmih in osmih razredov osnovne šole Gabrovka. Učenci, ki so pridno delali v šoli ali izvenšolskih dejavnostih, so prejeli priznanja in knjižne nagrade. Na slovesnosti, ki smo jo imeli ob našem prazniku, so bili kot gostje tudi člani sekcije medvojnih pionirjev Mladi partizan, ki so šoli za dobro sodelovanje podelili zlato plaketo.

NOVINARJI TV 15
COŠ Baza 20, Dol. Toplice

V slovo Miletu Kolakoviču

Pred kratkim se je metliška občina dostojno poslovila od oficija, borca in komunista, prijatelja Miletu Kolakoviču iz Metlike.

Rodil se je pred 57 leti v vasi Metkovič pri Šabcu v Srbiji v številni revni knežki družini. V rani mladosti je izgubil starše ter tako kot otrok okusil tegobe in trpkost boja za obstanek revnih v tedanji družbi. V začetku 1942 so ga nemški okupatorji zaprli za nekaj mesecev v logor v Šabcu. Po izpustitvi pa so se

ta 1952 pripeljala v Metliko, kjer je spoznal svojo življenjsko družico. Kasneje ga je službena pot peljala drugam in se je v Metliko vrnil 1970 ter si uredil dom. Ni se posvetil samo svoji družini ter uživanju zaslužnega pokojja, pač pa se je takoj vključil v delo krajanov. In Metlika ga je sprejela za svojega.

Bogato znanje in izkušnje je radodarno razdaljal. Poleg strokovnega dela v obrambnih pripravah v delovni organizaciji Novoteks se je aktivno vključil v delo Zveze rezervnih vojaških starešin. Veliko znanja in vojnih veščin je v tem času prenesel na mlajše oficirje.

Od 1975 je bil član predsedstva občinskega odbora oz. predsedstva konference ZRVS. Predvsem pa je bil najaktivnejši član komisije za splošno vojaško usposabljanje. Organizacijo ZRVS je uspešno in častno zastopal tudi v republiki in drugod. Tako je bil odposlanec na zveznem srečanju ZRVS v letu 1980. Za poštvalno delo mu je organizacija 1979 podelila republiško plaketo zveze rezervnih vojaških starešin.

Globoka je vrzel, ki je nastala z njegovo prezgodnjo smrtjo v naših vrstah. Od prijubljenega tovariša in prijatelja so se v imenu vseh občanov pooslovili govorniki in ž. Janez Gačnik, predsednik skupščine občine Metlika, Anton Žunič, predsednik OO sindikata Novoteks iz Metlike, in Vekoslav Prevalek, predsednik občinske konference ZRVS Metlika.

ŠPORTNI DAN

V soboto, 5. junija, smo imeli učenci naše šole športni dan. Nižji razredi pa so odšli na stadion kasarne Milana Majcna. Dekleta osmih razredov smo tekle na 600 metrov, skakale v daljino ter metale žogico. JOŽICA ŽAGAR, 8.c
OŠ 12. SNOUB

pričele njegove priprave na vključitev v NOV. Tako je kot borec 17. udarne brigade sodeloval v številnih bitkah v Srbiji, BiH, Hrvaški. Sodeloval je pri osvoboditvi Zagreba, s krajiško brigado pa je borbo končal z osvoboditvijo Trsta.

Po osvoboditvi je najprej končal gimnazijo ter nato še ofitersko šolo. V JLA je opravljal različne odgovorne dolžnosti ter bil 1970 upokojen kot podpolkovnik. Za hrabrost med NOV ter med službovanjem v JLA je bil večkrat odlikovan. Zgodaj so ga pritegnile partijske vrste. Že 1944 je postal član SKOJ, v letu 1948 pa član KPJ. Tako kot pri delu v poklicu je tudi tej organizaciji bil predan in vzoren član.

Pot konjeniškega oficija ga je le-

Čistili so Rinžo

Onesnažena Rinža je sramota za Kočevje

Kočevski ribiči so v sodelovanju s krajevno skupnostjo Kočevje izvedli 9. junija delovno akcijo, in sicer so čistili Rinžo v mestu in pri Mahovniku.

Mnogi občani so prizadevanja ribičev le opazovali in jim dajali razne nasvete in predloge, npr. naj Rinžo tudi pometejo itd. Med temi opazovalci smo opazili tudi bolj ali manj znane „ravbišče“ in delegate „sončne uprave“. Ribičem se je pri njihovem prizadevanju pridružil le en sam izmed ostalih občanov, pionir Robi Furlič.

Ribiči niso čistili le Rinže, ampak tudi betonsko škarpno, iz katere na mnogih krajih raste zelenje, prav vse in celo že pravo drevje. Razen tega so z dna Rinže popluli nekaj zelenja. Vendar to delo že skoraj ni več potrebno, odkar krajevna skupnost vlaga v vodo (v sodelovanju z ribiči) ribe amurje, ki jedo zelenjavo. Tako KS tudi nima več stroškov s koštno zelenja v Rinži, kar je prej vsako leto večkrat plačevala.

POJOČE GRACANKE - Kulturno življenje v Gradcu se je v zadnjem času močjo okrepilo. V okviru tankajšnjega kulturno-umetniškega društva deluje tudi ženski pevski zbor, ki ga vodi Majda Banovec. Zbor je pred kratkim nastopil tudi na veliki prireditvi „Mladost, podaj mi krila“ v Metliki.

"Dela" le neresnost

Do kdaj še makadam – asfalt na cesti do Gabrja?

Leta 1981 so delavci Cestnega podjetja Novo mesto začeli koptati na nekaterih mestih asfalt na cesti Brusnice – Gabrje, da bi odpravili jame na vozišču. V juniju 1982 so tista mesta brez asfaltnih krp, čeprav se je sneg, ki je lani resno oviral dela, že zaljavjal stopil.

V teh dneh so se skrivnostni delavci spet pojavili. S ceste so odstranili asfalt še na nekaj mestih. Zaenkrat so vse "rane" stare in nove, brez asfaltnih obližev.

Nekateri ocene napovedujejo slovenskemu cestnemu omrežju infarkt, ker je premalo denarja. Mogoče je zavlačevanje s popravili na cesti Brusnice – Gabrje res posledica pomankanja denarja v (republiški) cestni blagajni. Ali pa je morda med vzroki za zastoje tudi kaj človeške nezavzetosti za delo? Za primer povejmo, da v času vzdrževalnih del ni na cesti nobenih opozoril, čeprav jih zakon o temeljih varnosti v cestnem prometu menda izrecno predvideva. Če v tej luči gledamo celotno delo, ki ga opravljajo vzdrževalci na cesti Brusnice – Gabrje, se zdi, da se te ceste pristojna upravna in samoupravna telesa niso resno lotila. Če to ni res, je toliko boljše. Cestariji se bodo potem najbrž kmalu rešili gabske (in druge) nejevolje. Gabrčani (in drugi) pa makadamskih lis v asfaltni cesti, ki – mimogrede rečeno – kliče po prevleki iz finega asfalta.

MARTIN LUZAR

pisma in odmevi

ZARES LJUBEZEN DO SLOVENSČINE?

V zadnji številki Dolenjskega lista ste na 5. strani objavili članek „Ne razumem več pisanja“ s podpisom John Sever, Kanada. Če je piscu tega članka zares toliko do lepe slovensčine in ljubezni do materinega jezika, menim, da bi se lahko podpisal z lepim in starim slovenskim imenom Janez, ki ga je verjetno nosil do leta 1928, ko je odšel v tujino. On pa ga je potujčil in popačil v John. Takšen človek pa nima pravice govoriti, kako ljubi materin jezik.

OBCAN

POPRAVEK

V zadnji Prilogi sta se v zapis Jožeta Dularja z naslovom „Slikar prosi za službo poljskega čuvaja“ vrinili dve neljubi napaki. Namesto: Mladi Štupar je po cele ure presedel s skicirko na kolesih, je pravilno: na kolenih. Drugi stavek pa se glasi: Štupar že nekaj časa dobi v gostilni samo juho brez prikuhe – ne pa čevljev in toplo odejo. Izpadel pa je stavek: za to dvojico je prošil občino. V uredništvu smo po svoji presoji spremenili naslov članka, katerega prvotni naslov je bil: Življenjski nemir Gustava Štuparja.

UŽITEK OB POSLUŠANJU MLADIH – V novomeškem Domu JLA je bil minuli četrtek glasbeni večer, ki so ga ob zaključku šolskega leta pripravili mladi glasbeniki Glasbene šole Marjana Kozine. Pred polno dvorano so se predstavili solisti, pevski zbor male glasbene šole, mešani mladinski zbor, godalni orkester, baletna skupina, mladinski pihalni orkester in harmonikarski orkester (na sliki). Glasbena šola zadnja leta stopa po pravi poti in se lahko pohvali z obilico nastopov na najrazličnejših prireditvah in s kvaliteto, ki bo, kot obljublajo, še porasla zaradi novih, sodobno opremljenih prostorov, v katere so se pred časom vselili. Otvoritev bo v pričetku novega šolskega leta. (Foto: J. Pavlin)

Stana iz Pudoba pokazala Indijo

Slikarka Stanislava Sluga pričarala bedo, bogastvo in modrost Indije

Razstavo del akademske slikarke Stanislave Sluge – Stane iz Pudoba so odprli v likovnem salonu v Kočevju 10. junija, trajala pa bo do 27. junija. Na otvoritvi je slikarico in njeno delo na kratko predstavil akademski slikar in glasbeni ustvarjalec Andrej Trobentar.

V kulturnem programu je na otvoritvi nastopil Martin Lumbar, ki je izvajal indijsko glasbo na instrumentu sitar, Vera Šijanec in Sašo

Spasinovič pa sta recitala besedila iz indijske književnosti.

Glasba, recitacije in slike so obiskovalcem pričarale legendarni Srednji in Daljni vzhod ter pripomogle k boljšemu razumevanju tega, nam sicer oddaljenega in zato težje razumljivega sveta ter umetnosti, ki govori o njem.

Čeprav je slikarka še mlada – šteje komaj 30 let in je torej glavno ustvarjalno obdobje šele pred njo – ji je uspelo kar dobro predstaviti Indijo in Nepal, deželi, ki ju je obiskala pred sedmimi leti. Slike govore z motivi in barvami o težkem in malo cenjenem življenju preprostih ljudi, ki so bolj lačni kot siti, ki umirajo za lakoto, pa tudi o bogatih princih in razmišljajočih modrecih. Vsa ta protislovja so se ji vtisnila globoko v spomin, zdaj pa ji jih je uspelo na svojki način prenesti na platno.

A. F.

Stanislava Sluga je bila rojena v Pudobu pri Ložu, leta 1976 pa je diplomirala na slikarskem oddelku akademije za likovno umetnost v Ljubljani.

J. PRIMC

KOČEVJE: NASTOP NA PROSTEM

Jutri, 18. junija, bo ob 18. uri pred Namo v Kočevju nastop več domačih kulturnih skupin. Osrednja točka bo koncert delavske godbe, nastopili pa bodo še moški pevski zbor, nonet Rog in folklorna skupina. Svoja dela bosta brala domača literata Peter Vovk in France Lovšin. Minula leta je take nastope prirejala občasno le delavska godba (da se delno oddolži občanom za njeno financiranje), ki je tokrat povabila k nastopu še druge skupine in posameznike.

Spomin na pesnika živi

V novomeški Studijski knjižnici razstava in predavanje o Simonu Gregorčiču – Veliko zbranih poslušalcev

Pred tedni je minilo sto let, kar je izšla prva samostojna pesniška zbirka „goriskega slavčka“ Simona Gregorčiča. Knjiga je pomenila resnično nekaj novega v slovenski poeziji, sprejeli so jo tako izobraženci kot preprosti ljudje, zato je bila

hitro razprodana. Dobila je ime „zlata knjiga“.

Studijska knjižnica Mirana Jarca v Novem mestu je edina na Dolenjskem in najbrž tudi v Sloveniji počastila ta jubilej, ko je prejšnji četrtek v svoji avli odprla razstavo knjižniških del in dokumentacije Simona Gregorčiča ter pripravila predavanje o njem. O Simonu Gregorčiču, še posebej o nekaterih manj znanih straneh njegovega življenja in ustvarjanja, je številnim obiskovalcem v knjižnični čitalnici govoril prof. Karol Bačar. Ob koncu so nekaj Gregorčičevih pesmi recitali dijaki EASC T. Kaferle, M. Pavlin in B. Kastelic.

LEVSTIKOVI NAGRAJENCI

Levstikove nagrade za leto 1981 je založba Mladinske knjige podelila pisatelju Branku Hofmanu za mladinsko pripoved „Ringo Star“, akademski slikarški Kamili Volčanšek za ilustracije in opremo knjige „Kralj Drozgo-brad“ in profesorju Pavlu Kunaverju za poljudnoznanstveno knjigo za otroke z naslovom „Pravljica in resnica o zvezdah“. Nagrade so prejšnji teden izročili dobitnikom na slovesnosti v Cankarjevem domu v Ljubljani. Levstikove nagrade podeljujejo že več kot trideset let. Do zdaj jih je prejelo že kakih 160 dobitnikov.

TISOČ FOLKLORISTOV V CRNOMLJU

V krajevnih skupnostih črnomljske občine bo 26. junija 9. srečanje folkloristov skupin med-republiške kulturne zveze „Bratstvo in enotnost“. Nastopilo bo več kot tisoč folkloristov iz Like, Korduna, Banije, Prokuplja, Posavine, Bele krajine in Bosanske krajine.

V. D.

OTROK IN RISBA

Od ponedeljka, 14. junija, je v avli upravne stavbe novomeške tovarne zdravil odprta razstava z naslovom „Otrok in risba“. Gradivo zanjo je prispevalo deset enot novomeškega vzgojno-ustrojnega zavoda. Risbe, ki so jih narisali otroci različnih predšolskih starosti, prikazujejo motive iz živalskega sveta, povedo pa tudi, kaj si malčki predstavljajo pod posameznimi pojmi. Razstavljeni so tudi izdelki, ki so jih otroci naredili iz odpadnega materiala v tovarni zdravil. Otvoritev so otroci popestrili z recitacijami, petjem in rajanjem.

RADEŠKI SLIKAR RAZSTAVLJA V LISCI

V prostorih sevniške Lisce so pripravili slikarsko razstavo Borisa Vahtarja, likovnega amaterja iz Radeč. Slike, izdelane v pasteli in akvarelu, prikazujejo pokrajino, motive z morja, planinskega sveta in iz Radeč.

V SOBOTO „IGRAJ KOLO“ V MOKRONOGU

Na mokronoškem gradu se bo v soboto, 19. junija, ob 19. uri začela tradicionalna folklorna prireditev, znana pod imenom „Igraj kolo“. Nastopile bodo folklorne skupine iz sedmih krajev, poleg otroške in odrasle skupine iz Mokronoga še: Kres iz Novega mesta, folkloristi iz Črnomlja, Boštanja, Velike Gorice (občine, ki je s trebanjsko pobratena), Samobora in znana Semiška oheet. Srečanje folkloristov bo v obdobju 100-letnici gasilstva, prirejajo kulturna skupnost in ZKO iz Trebnjega ter mokronoško Kulturno-umetniško društvo Emil Adamič.

PO PARTIZANSKI BELI KRAJINI

Ob nedavnem zboru jugoslovanskih pionirjev v Črnomlju je Zveza prijateljev mladine Slovenije v 10.000 izvodih izdala priložnostno brošuro „Po partizanski Beli krajini“. V njej so objavljeni spisi, ki so jih kot svoje medvojnne spomine napisali pionirji in mladinci leta 1946. Spise in slike je izbral in za objavo pripravil Jože Dular, upokojeni ravnatelj Belokranjskega muzeja v Metliki. Pri nastanku brošure, ki objavlja zanimivo gradivo zgodovinske vrednosti in bi jo morala imeti v svoji knjižnici sleherna osnovna šola, so sodelovali še Ančka Cerin kot urednica, Andrej Dular kot sodelavec, Darinka Počaj – Rus kot lektorica in korektorica, medtem ko je Nadja Furlan pripravila opremo.

PREDSTAVITEV SAMOSTANSKIH SLIK

V kapucinskem samostanu v Krškem bo jutri ob 18. uri slovesnost, na kateri bodo občinstvu predstavili slike iz samostanske zbirke, ki jih je konserviral akademski slikar Viktor Povše. Na otvoritvi razstave bo govoril umetnostni zgodovinar dr. Emilijan Čevc, Slike bodo na ogled do 30. junija.

skušala po vrvi splezati na svetlo. Toda spolzke in navpične skale so bile prevelike ovira. V. R., ki na srečo ni takoj sledil prvima dvema fantoma, jima je želel pomagati, a je bil preslaboten, klici na pomoč pa so ga tako zmedli, da je šele po dveh urah odšel po pomoč v bližnjo vas.

Tokrat se je pustlovščina treh mladeničev srečno končala. Veliko drugače pa bi bilo, če bi se vsi trije spustili v globino: negotovost staršev, strašna smrt otrok. Zato naj bo ta „raziškovalna pot“ v poduk vsem mladim.

L. G.

Kolpa brez proda?

Pesek iz Kolpe za gradnjo – Neodgovornost treba kaznovati!

Čeprav postavljamo v turistični ponudbi Belokranjci na prvo mesto Kolpo, je tudi ta najčistejša slovenska reka že močno ogrožena. Naj navedem le primer odvajanja proda iz kopalnice pri Adlešičih, čeprav obstaja odlok o prepovedi pridobivanja peska iz Kolpe (Skupščinski Dolenjski list št. 13/73), razen na za to določenih mestih ter v soglasju s krajevno skupnostjo in vodno skupnostjo.

Menim, da bi bilo moč najti ustrezno rešitev, če bi bili odgovorni pripravljeni. Nov odlok, kazni, in nadzor bi mogoče le spametovali ljudi. Prav tako bi morali bolj poskrbeti za čiste bregove in tudi na neorganiziranih kopalnicah namestiti opozorilne table in smetnjake. Nad kampiranjem pa bi morale krajevne skupnosti poostri nadzor. Steer se bo tudi naša Kolpa kmalu pridružila ostalim umazaninim slovenskim rekam.

F. P. Črnomelj

ASFALTIRALI VAŠKO POT

Vaščani Lukovka iz krajevne skupnosti Dolenja Nemška vas so uspešno izpeljali že več akcij. Tako so v vas napeljali telefon, nedavno pa so združili svoje moči za asfaltiranje glavne vaške poti. Pri uredništvu želje jim je pomagala tudi krajevna skupnost, ki jim je dala material.

FANIKA MALISIČ

SPOSOBJENO TRNJE

Da bi uspeli, morate biti stalni na liniji. Na liniji najmanjšega odpora.

(Iz Mladosti)

Razočarani „raziskovalci“

Spust v podzemno jamo se je za 14-letnike na srečo končal brez posledic – Pustlovščina iz radovednosti

Nedelja, 6. junija. Štirinajstletniki I. C., B. V. in V. R. iz treh belokranjskih vasi so se v vročem dopoldnevu odločili, da bodo uresničili svoje raziskovalne načrte. Staršem I. C.-ja so dejali, da gredo na kopanje h Kolpi, pot pa jih je vodila poletno oblečene in slabo obute z 20-metrsko vrvo čez ramo ter žepno baterijo k podzemni jami v kilometrski oddaljenosti gozdu.

Ne da bi vedeli, kako globoka je jama, ker ali sega na drvevo privezana vrv do dna, sta se dva izmed mladih „raziskovalcev“ spustila v globino. Po približno petnajstih metrih spuščanja sta pristala na previsni skali, polni kosti. Ker ju je začelo zebsti, polastil pa se ju je tudi strah, sta

GOBA IZ SANJ – Slavka Starčič, asnik iz Kočevja že dobrih 30 let nabira gobe na svojem skrivnem kotičku in vedno najde kak prav lep primerek. Letos se ji je sreča nasmehnila že takoj v začetku; našla je dva zajčka, težka 2 kg in 1,5 kg. Zanimivo je, da se Starčičovi pred vsakim uspešnim gobjim „ulovom“ sanja o gobah. Prepričana je, da ji sanje povedo, kdaj naj jih gre nabirat. (Foto: J. Prime)

KOČEVJE: TOKRAT ZARES TAJNO

Kurirčkova torbica je prišla v kočevsko občino in odšla iz nje tajno, saj organizatorji te prireditve niso o njenem prihodu obvestili niti novinarjev. To je bila torej res prava tajna kurirska pošta, saj tudi med vojno kurirji niso obveščali novinarjev, kdaj in kje bodo potovali z zaupno pošto. Vzrok pa je lahko še drug, saj smo že večkrat slišali celo iz najbolj odgovornih občinskih ust, „da mora novinar volati, kaj se kje dogaja“, in bi bil po taki logiki dober za novinarja vsak pes, pravzaprav pa niti ne vsak, saj bi lahko po mnenju nekaterih renčal le na nekateri, grizel pa sploh ne.

P. - c

Izpitni koncert

Na novomeški glasbeni šoli prvi učenki uspešno končali deseti, zadnji možni letnik

V torek, 8. junija, zvečer sta imeli Mirjana Djordjevič in Sanja Vrančič, učenki desetega letnika Glasbene šole Marjana Kozine v Novem mestu, javni zaključni izpitni nastop. Djordjevičeva je izvajala izpitno „gradivo“ na harmoniko, Vrančičeva pa na klavir. Vsaka je nastopila s po petimi skladbami pretežno tujih skladateljev. Občinstvo v dvorani te šole v Jenkovi ulici je z aplavzom nagradilo izvajalki. Večer je bil umetniško doživetje in le malokdo je pomislil, da nastopajoči pravzaprav s tem končujeta svoje glasbeno šolanje v Novem mestu.

Djordjevičeva in Vrančičeva sta si s tem nastopom, ki je bil uspešen tudi za strokovno komisijo, pridobili pomembne pogoje za sprejem na glasbeno akademijo v Ljubljani. Seveda bosta morali, če bosta hoteli nadaljevati ta študij, najprej priti do srednješolske diplome oziroma končati šolanje na gimnaziju.

Mirjam Djordjevič in Sanja Vrančič sta prvi učenki, ki sta na Novomeški glasbeni šoli končali deseti in s tem sploh zadnji možni letnik. Šolanje sicer traja le šest let, nadaljujejo pa ga lahko posebej nadarjeni učenci, predvsem pa tisti, ki se niso odločili za poklicnega glasbenika. Program od šestega do desetega letnika je skoraj enak programu, ki ga izvajajo na srednjih glasbenih šolah, le da je nekoliko bolj omiljen.

Ravnatelj novomeške glasbene šole Zdravko Hribar pravi, da omenjeni učenki gotovo nista zadnji, ki sta šolanje potegnili do desetega leta. Nikakor pa ni treba pričakovati in zahtevati, da bodo zaključni javni izpitni nastopi vsako leto.

NOVA KNJIGA O ROGU

V zbirki „Spomeniki revolucije“, ki jo izdaja beogradska založba „Turistička štampa“, je te dni kot dvajseti zvezek izšla knjiga z naslovom „Kočevski Rog – Baza 20“. Knjiga, ki so jo natisnili v 25.000 izvodih, je posvečena slavnim dnem NOB v Sloveniji in znanim partizanskim bolnišnicam.

ZACETEK Z „ARHEOLOŠKO“ BARAKO – Slovenski arheologi, ki so prišli minuli četrtek v Novo mesto na letno skupščino svojega stanovskega društva, so bili najprej pričr zanimivemu dogodku: postaviti barake, kakršna bi prišla prav za njihovo terensko delo, prej kot v pol ure. Baraka, kakršna za manj kot 100.000 dinarjev izdelata novomeški Pionir, je pripravna za shranjevanje orodja, ob slabem vremenu pa je moč v njej opravljati tudi najrazličnejša arheološka dela. V nadaljevanju so udeleženci skupščine prisluhnili krajšim predavanjem o arheoloških raziskovalnih in izkopavanjih zadnja leta na Dolenjskem in Posavju, popovedali pa so med drugim govorili o organiziranju znanstvenega simpozija ter o ustreznosti oziroma neustreznosti dela jugoslovanskega arheološkega tiska. (Foto: I. Zoran)

TELEVIZIJSKI SPORED

18. VI. petek

16.00 POROČILA
16.05 ITALIJA: PERU, prenos nogometne tekme
18.05 TEHTNICA ZA NATANČNO TEHTANJE, otroška oddaja
18.35 OBZORNIK
18.45 POT V PRIHODNOST: ALI BO DOVOLJ HRANE?
Nekaj petkov zapored se bodo ob približno takem času zvrstile oddaje ameriške dokumentarne nanizanke, ki bo prikazala najnovejšo znanstve-

ne raziskave in dosežke, s katerimi bo morda mogoče ohraniti zemljsko oblo čimboli zdravo in neokrnjeno za znanca. Današnja oddaja bo govorila o iskanju novih poti do hrane.
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 VCERAJ - ZA JUTRI: NOVICE
Slovenska dokumentarna oddaja bo prikazala zgodnjo jesen 1945, novice o dogodkih v Kropi, na Jesenicah, v Bohinju, Sentjerneju, na Tržaškem in Koroskem so posneli filmski delavci; svojevrstni tednik pa so običajno vrteli pred ameriški-

mi in sovjetskimi filmi.
20.35 NE PRIZRITI, kulturna oddaja
20.50 GOSPOD HORN, zadnja oddaja ameriške nadaljevanke
21.45 SPREMLJAJMO, SODELUJMO, športna oddaja
21.55 ZDA: EVROPA, prenos košarkarske tekme iz Zeneve
23.25 POROČILA

19. VI. sobota

8.00 POROČILA
8.05 PEDEENJEZ: HARFA NA OBISKU
8.25 TEHTNICA ZA NATANČNO TEHTANJE
8.55 KONGRES ZVEZE ZDRUŽENJ BORCEV JUGOSLAVIJE, prenos iz Beograda
11.30 PISANI SVET: KAKO JE KUSOV TONE STOPIL NA MRAK
12.00 ČLOVEKOVO TELO: KAJ ČLOVEKA DRŽI POKONCI
12.25 in 15.55 POROČILA

16.00 RAČJA JUHA, ameriški mladinski film
17.10 BRAZILIJA: ŠKOTSKA, posnetek nogometne tekme
18.50 NAŠ KRAJ: PTUJSKA GORA
19.05 ZLATA PTICA: OPICA, MACKA IN MIS, japonska pravljica
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 DUNAJ: LJUBLJANA, zabavnoglasbena oddaja
Dogajanje te oddaje se bo odvijalo v ljubljanskem Cankarjevem domu in v velikem studiu dunajske televizije. Najprej bo prikazano, kako sta se glasbeni skupini Hazard in Mainstreet s starima avtoma odpra-

vili v sodelujoči mesti, in to z mestnima ključema, katerih izmenjava naj bi označila začetek tesnejših kulturnih stikov. Sledilo bo več glasbenih in filmskih prispevkov iz obeh prireditvenih prostorov.
21.30 ZRCALO TEDNA
21.45 KRONIKA KONGRESA ZRB JUGOSLAVIJE
22.15 MOJA ZMAGOVALKA, ameriško-japonski film
23.55 POROČILA

2
17.00 Razigrana mladost - 18.00 Človek in pol - 19.00 Dnevnik - 19.45 Narodna glasba - 20.00 Dunaj: Ljubljana (zabavnoglasbena oddaja) - 21.00 Deboitovi - 22.30 Športna sobota

20. VI. nedelja

9.40 POROČILA
9.45 ŽIVZAV
10.35 MARTIN EDEN
11.30 KAZIPOT
11.50 ANSAMBEL VILJA PETRICA
12.20 PEVSKI TABOR V ŠENTVIDU PRI STIČNI, prenos

14.30 POROČILA
14.35 DRAKULA, angleški film
Vampirski filmi so najbolj cveteli v času nemškega filmskega ekspresionizma; ta tema je še zmeraj privlačna tudi v okviru žanra današnjih thrillerjev. Med zgodbami o vampirskem grofu Drakuli so še posebej priljubljene tiste, v katerih je glavno vlogo odigral Christopher Lee. Film, ki ga bomo gledali to popoldne, je Terence Fisher posnel 1966, dogajanje pa se odvijata v Draculovi domovini. Po Romuniji potujeta dva zakonska para, in četudi jim odsvetujejo obisk na vampirjevem gradu, se popotniki vseeno odločijo za prenočevanje v njem.
Zgodi se, da pošastni grof prav tisto noč „vstane od mrtvih“ in si poželi krvi tujcev... Ob Lucju igrajo še Barbara Shelley, Andrew Keir, Francis Matthews, Susan Farmer in drugi.

16.05 ANGLIJA: ČSSR, prenos nogometne tekme
18.05 ŠPORTNA POROČILA

18.10 625
18.45 RIBIČ, reportažna oddaja
19.05 RISANKA
19.24 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.50 VREME
19.58 JUGOSLAVIJA: ŠPANIJA, prenos nogometne tekme
21.50 VOJAKI
22.40 KRONIKA KONGRESA ZRB JUGOSLAVIJE in POROČILA

2
16.30 Topla leta (jugoslovanski film) - POŠK: Jug (prenos vaterposke tekme) - 19.00 Dnevnik - 19.30 Obnovljeni energetske viri - 20.00 Velikani jazza - 20.45 Poročila - 20.55 Na pragu smrti - 21.50 Vas, ki umira

21. VI. ponedeljek

16.00 POROČILA
16.05 ALŽIRIJA: AVSTRIJA, prenos nogometne tekme
18.05 APARAT ILIZAROVA in SPREMEMBE V GOZDNIH ŽIVLJENJSKIH SKUPNOSTIH, znanstveno-tehnična filma
18.35 OBZORNIK
18.45 JAZZ NA EKTRANU: RAINBOW

19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 S. Milanović: SKUPAJ
Po scenariju Slavka Milanovića je za skopske televizije Sulejman Kupušović zrealiziral dramo, ki bo prikazala osamljenost in konflikt med dvema nesrečnima ženskama. Življenje pod isto streho ju tudi zbližuje, kar govori o tem, da si še tako značajsko nasprotna bitja želijo toplino bližnjega. Glavni vlogi igrajo Vera Margitić in Nada Djurevska, ob njima pa še Zoran Bečić, Rudi Alvad, Hranišlav Rašić, Sijah Sokolović in drugi.

21.00 ALI SE MED SEBOJ DOVOLJ POZNAJAMO?
Skupno oddajo jugoslovanskih studiev so tokrat pripravili ljubljanski televiziji, govorila pa bo o industrijskem oblikovanju kot točki, na kateri se stikata estetika in ekonomičnost.
22.00 V ZNAMENJU

2
18.15 Lutkovni pogovori - 18.30 ljudske pripovedke - 19.00 Dnevnik - 19.30 Matematika in umetnost - 19.50 Ali ste vedeli? - 20.00 Znanost in mi - 21.00 Poročila - 21.10 Zabava vas skupina Maj Mahal

22. VI. torek

16.00 POROČILA
16.05 PERU: POLJSKA, prenos nogometne tekme
18.05 PALČKI NIMAJO POJMA
18.35 OBZORNIK
18.45 MOSTOVI - HIDAK, oddaja za madžarsko narodnostno skupnost
Osrednji prispevek današnje oddaje bo reportažni zapis o obisku več sto ljudi madžarske narodnostne skupnosti v matični domovini, manjkalo pa kajpak ne bo novic o

dogajanjih na narodnostno mešanem območju.
19.00 KNJIGA
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
19.58 BELGIJA: MADŽARSKA, prenos nogometne tekme
21.45 R. Wolfthardt: FRANZISKA REVENTLOW
Na sporedu bo prva od treh oddaj zahodnonemške nanizanke, ki jo je po lastnem scenariju posnel Rainer Wolfthardt. Delo bo pripovedovalo o razmerah v znanem muenchenskem predmestju na prehodu v to stoletje. Tedaj je bil Schwabing pravo evropsko predmestje, v njem so

se zbirali izobraženci in umetniki z vseh koncev in krajcev, z drznimi deli pa so se upirali zakonom buržoazne družbe. V takem okolju se je znašla tudi junakinja nadaljevanke. Igrajo Donata Hoefler, Thomas Astan, Henner Quest, Klaus Gruenberg in drugi.
22.55 POROČILA

2
18.15 Palčki nimajo pojma - 19.00 Dnevnik - 19.30 Odpusta knjiga - 20.00 Narodna glasba - 20.45 Spomeniki revolucije - 21.35 Poročila - 21.40 Resna glasba - 22.25 SZ: Škotska (reportaža o nogometni tekmi)

23. VI. sreda

17.35 POROČILA
17.40 CICIBAN, DOBER DAN: NA POČITNICE
17.55 GUSARJI KAPITANA GANCHA, brazilska oddaja za otroke
18.20 POZDRAVLJENA, MAKE-DONIJA
18.35 OBZORNIK
18.45 ZAGORJE 82,
Bicleno se izmenjujeta celjski mladinski festival in republiška revija

ja mladinskih pevskih zborov v Zagorju. Današnji reportažni zapis bo posvečen slednji; letos je na odru zagorskega delavskega doma nastopilo 53 različnih otroških in mladinskih pevskih zborov.
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 FILM TEDNA: REKA
Iraški film z gornjim naslovom bo prikazal življenje ribičev na Tigrisu. Ljudje se vsak dan borijo z naravo, ekonomska ogroženost in druge družbene razmere pa med te ljudi prinašajo na videz nepremagljive zaplete. Delo je po lastnem scenariju posnel Faisal Al Yasiri, igrajo pa

Sami Qaid Al Noumani, Hana Mohamed, Sawsan Shikri in drugi. Naj zapišemo še to, da bo ta irski film prvi iz niza stvaritev, ki bodo v okviru t. i. filma tedna prikazale manj znane kinematografije neuvrščenih držav, predvsem z afriške celine.
21.30 AKTUALNA ODDAJA
22.10 V ZNAMENJU

2
18.15 Zgodbe iz gozda (otroška risanka) - 19.00 Dnevnik - 19.30 Narodna glasba - 20.00 Italija: Kamerun in Brazilija: Nova Zelandija (skrajšana posnetka nogometnih tekem)

24. VI. četrtak

16.00 POROČILA
16.05 FRANCIJA: ČSSR, prenos nogometne tekme
18.05 LOLFK IN BOLEK, poljska risanka

18.15 V. T. Arhar: HEJ, KONJIČEK, HIJA HI
18.35 OBZORNIK
18.45 ZAROKA, reportaža škopskih televizijev
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.50 VREME
19.58 HONDURAS: JUGOSLAVIJA, prenos nogometne tekme

2
18.00 Tito o bratstvu in enotnosti (dokumentarna oddaja) - 19.00 Dnevnik - 19.30 O kibernetiki - 20.00 Zgodbe brez besed (italijanski film) - 21.00 Zimski dopust (sovjetski film)

Mercator - Rožnik

tozd Gradišče Trebnje

Mercator prireja

4. TRADICIONALNI SEJEM POHIŠTVA

v telovadnici stare osnovne šole v Trebnjem

od 7. - 19. jun. *82

vsak dan od 9. do 18. ure

NUDIMO VAM:

7 - 10 % popusta proizvajalcev na razstavljeno blago
3 - 5 % popusta proizvajalcev na prodano blago v času razstave
- potrošniški krediti
- brezplačna dostava na dom do 25 km

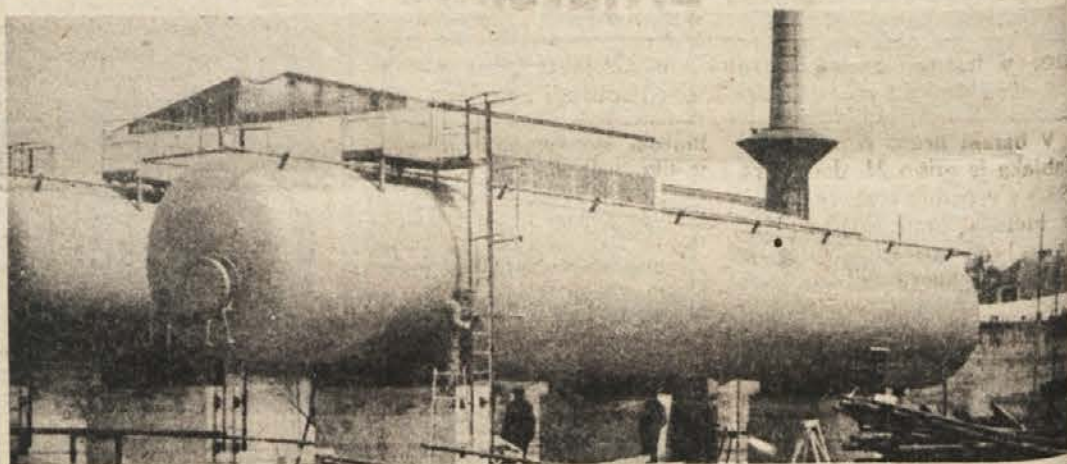
vabljeni!

Mercator - Rožnik
tozd GRADIŠČE
Trebnje

„KRKA“ TOVARNA ZDRAVIL
n. sol. NOVO MESTO

Na lokaciji nekdanje tovarne INIS gradi naša delovna organizacija OBRAT IZOLACIJSKIH MATERIALOV, ki bo pričel z obratovanjem v zadnjem trimesečju letošnjega leta. Proizvodnja bo obsegala izdelavo vseh vrst izolacijskih materialov iz steklenih vlaken. Proizvodni proces bo potekal v 4 izmenah, kar pomeni, da bo neprekinjen. Tehnologija proizvodnje bo visoko avtomatizirana, zahtevala pa bo skupno za opravljanje del in vodenje obrata 150 delavcev. Del potrebnih delavcev, ki morajo sodelovati že v času izgradnje in montaže smo že zaposlili, potrebujemo pa še

VEČJE ŠTEVILO DELAVCEV
- KOVINSKE IN ELEKTRO STROKE,
- VILICARISTOV in
- NEKVALIFICIRANIH DELAVCEV.

1. Delavce z zaključeno POKLICNO ŠOLO KOVINSKE SMERI bomo zaposlovali v proizvodnem sektorju in oddelku strojnega vzdrževanja na delih:

- strojnikov na fibrizaciji,
- regulatorjev glavne linije za predelavo,
- strojnikov linij,
- ključavničarjev in
- strugarjev.

Delavce z zaključeno POKLICNO ŠOLO ELEKTRO SMERI prav tako v proizvodnem sektorju na delih:

- regulatorjev peči
- ter v oddelku elektrovzdrževanja na delih:
- električarjev.

- Želimo, da imajo kandidati vsaj 1 leto delovnih izkušenj in odslužen kadroviski rok.
- 2. Delavce z izpitom ZA VILICARJA bomo zaposlili v skladišču surovin, skladišču gotovih izdelkov ter liniji za predelavo.
- 3. Delavci s POPOLNO ali NEPOPOLNO OSEMLETKO lahko kandidirajo za zasedbo del
- skladiščnih delavcev v skladišču surovin in gotovih proizvodov,
- nalagalcev peči,
- mazača strojev,
- sestavljalcev rotorjev,
- zidarskega delavca, predvsem pa
- delavcev na liniji za predelavo v proizvodnem sektorju.

Zaradi posebnih pogojev, v katerih se bo odvijal proizvodni proces in zaradi kontinuiranega 4-izmenskega dela, je pogoj za opravljanje vseh del odslužen kadroviski rok.

Za TOZD ZDRAVILIŠČA, PE Šmarješke Toplice objavljamo prosta dela

VRTNARJA

Pogoj za zasebno del je končana poklicna šola vrtnarske smeri in 1 leto delovnih izkušenj. Vse, ki so zainteresirani za sklenitev delovnega razmerja z našo delovno organizacijo in izpolnjujejo postavljene pogoje, vabimo, da oddajo pismene prijave na naslov: KRKA, tovarna zdravil, C. herojev 45, 68000 Novo mesto, v roku 15. dni od dneva objave. Na istem naslovu lahko dobijo kandidati tudi vse informacije.

Račun, ki bi pocenil banane

Kako stopiti na rep goljufijam na tržnici

Čeprav bi po vseh veljavnih in razpoložljivih papirjih smela najvišja dovoljena cena kilogramu banan na novomeški tržnici prejšnji teden znašati le 54,20 din, so jih (pre)prodajalci ponujali kupcem po 100,00 din, enako kot kilogram pomaranč, katerih cena za kilogram bi lahko bila največ 54,05 din. Takih in podobnih primerov je na tržnici v Novem mestu več kot dovolj.

Očitno je, da skušajo prodajalci tako izkoristiti monopolni položaj pri prodaji južnega sadja, saj, roko na srce, banan ali pomaranč danes ne dobimo v vsaki trgovini. Precej jih je, ki se prav zategadelj postavljajo v bran

spretnim trgovcem, spet drugi, ki jim ni vseeno, kdo si zadovoljno mane roko ob njihovem denarju, takšno početje obsojajo. Zdi pa se, da so v večini primerov brez moči. Celo takrat, ko je na ceniku napisana prava cena, kupec pa mora plačati kupljene stvari tudi dvakrat dražje. Zato mogoče ne bo napak, če bodo gospodinjke odhajale na tržnico „oborožene“ z nekaj nasveti.

Ni dovolj vselej le prijavi novomeškim tržnim inšpektorjem, kajti goljufijo je treba dokazati. Zato naj bo ob prijavi zraven tudi kakšna pričča. Seveda je pa najboljši in najučinkovitejši način, kako stopiti na rep goljufanju, da zmeraj, kadar slutite, da ste osleparjeni, zahtevate račun. Prodajalec vam ga je dolžan dati, dvomimo pa tudi, da si bo upal na kos papirja, ki je za inšpektorje več kot dovolj prepričljiv dokaz morebitne goljufije, napisati napačne številke. Preprosto, kajne?

S sladoledom ližemo klice

Polovica dolenskih slaščičarjev prodaja zdravju škodljiv sladoled — Največ črevesnih klic

Novomeški inšpektorji so pred tednom obiskali domala vse prodajalce sladoledov širom po Dolenski, odvzeti vzorci pa so pokazali, da premnogokrat zraven sladoleda polizemo še kup zdravju škodljivih in nevarnih bakterij.

Tako so se Trebanjci hladili z zdravstveno oporečnim sladoledom Ramana Rušidija enako kot Novomeščani, ki so kupovali sladoled pri Bajramu Bajramiju in Adamu Bajramoviču, kjer tudi kemična sestava ni ustrezala predpisom, zraven tega pa je bil sladoled umetno obarvan. Med sladoledarji, glede katerih inšpektorji niso imeli pripomb, so bili Štefica Litrop iz Novega mesta, Nafi Ferati in Remzi Rustumi iz Črnomlja, Majda Golob iz Sentejerneja in zdraviščiše v Dolenskih Toplicah. Veliko

bolezenskih, predvsem črevesnih klic, je bilo najti v odvzetem vzorcu sladoleda Metličana Isa Jusufija in Semečana Gajura Limanija, medtem ko o vzorcu, odvzetem v novomeški trgovini Dolenske, še ni rezultatov. Cudež in vsa sreča, da ob takšnih rezultatih akcije ni bil doslej zabeležen še noben primer zastrupitve. Inšpektorji zato tudi obljublajo, da se bodo podobni pregledi sladoleda nadaljevali vso sezono.

SMRT ZARADI PREHITRE VOZNJE

Ljubljanečan Andrija Markovič se je v soboto zvečer peljal po magistralski cesti proti Zagrebu. Pri Stranjah ga je na spolzki in mokri cesti pričelo zanašati, zapeljal je na bankino, se prekrucnil na bok in zdrsnil v potok. Pri tem je padel iz avtomobila sopotnik, 46-letni Zdravko Markovič in pri tem dobil hude poškodbe, ki jim je takoj podlegel. Voznika so odpeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico, gmotne škode pa je za 110.000 din.

Cajnarjev mlin odnaša Kolpa

Del mlina v Otoku se je pred dnevi zrušil v Kolpo

Razpadajoči Cajnarjev mlin ob Kolpi v Otoku pri Metliki je še en dokaz naše brezbrzičnosti do zaščitnih spomeniških objektov. Mlin, ki ima več lastnikov, je popolnoma prepuščen zobe časa, zafo nič čudnega, da se je del zgradbe z ostrojem pred dnevi zrušil v Kolpo. Če se lastniki tudi po tem dogodku ne bodo dogovorili o obnovi in očiščenju struge, bi omoril pač vodnogospodarski inšpektor izdal nalog vodnogospodarskemu podjetju, naj ruševine, ki danes pompeno ne samo nevarnost za kopalce, pač pa tudi za ribiče in živelj v Kolpi, odstranijo. Inšpektorji bodo o tem obvestili tudi Zavod za spomeniško varstvo.

Da ostanemo v Otoku, omenimo še bližnjo prazno, razpadajočo hišo istih lastnikov. Tudi to čaka podobna usoda kot mlin, zapišimo pa, da mimo stavbe, ki se bo zdaj zdaj podrli, vodijo kmetje vsak dan napajat živino.

HRAM POGOREL DO TAL

V soboto ob 20.20 je med vihto udarila strela v lesen hram v Vitni vasi. Last Jožefa Gregala iz Stare vasi. Požar je do tal upeprel zgradbo, z njo pa je zgorelo tudi več orodja v skupni vrednosti preko 250.000 din. Približno v istem času je strela udarila še v sosednjo nedograjeno vinski klet Stanka Škofa iz Brežic in uničila električno napeljavo, razdejala streho in tako povzročila za 30.000 din škode.

STRELJA ZABELA TUDI LASTNIKA

Med četrtkovim neurjem je okoli 18.30 strela udarila v gospodarsko poslopje Martina Romiha s Pokleka 66. Lastnik je bil tačas v spodnjem delu zgradbe, udar strela pa ga je vrgel po tleh, vendar brez hujših posledic. Požar, ki je nastal ob udaru, je povzročil za 50.000 din škode, da pa ni bila škoda večja, so poskbeli domačini in sosedje, ki so požar pogasili.

Šport

Drugi mesti slaba uteha

Inles v II. ZRL in Itas v ženski SRL nista dosegla zastavljenih ciljev — Krčani dobro prestali krst

Z nedeljskimi in sobotnimi tekmami je padel zastor na rokometno prvenstvo v vseh konkurencah. Rezultati že nekaj zadnjih kol niso prinesli bistvenih sprememb na razpredelnih, to ugotovitev pa je potrdilo tudi zadnje kolo.

SLAVONIJA DI — INLES 24:34 (10:13) — Ribničani so se od prvenstva, ki jim ni prineslo pred pričetkom zastavljenega cilja — uvrstitve v I. B ligo, poslovili z zmago. Verjetno bi bilo prezgodaj ocenjevati letošnje nastope inlesovcev, toda prej ko slej ostaja ugotovitev, da so si možnosti za 1. mesto pripravili že v jesenskem delu prvenstva.

Končna lestvica: Zagreb 41, Inles 35, Varteks 26, itd. V SRL BREZ PRICA KOVA NEGA ZMAGOSLAVJA — Čeprav so Kočevke v zadnjem kolu SRL premagale ekipo Dupelj z 20:11

PUSKA IN PISTOLA

Na prvenstvu občine Kočevje v streljanju z malokalibrsko puško — trostav in malokalibrsko pistolo, ki je bila 6. junija na strelišču v Kočevju, so bili doseženi naslednji rezultati:

Malokalibrska puška: ekipno: 1. SD Šalka vas 812 krogov, 2. SD Itas (I) 805, 3. SD Itas (II) 750 itd.; posamezniki: 1. Miran Novak 228, 2. Matija Marinč 214, 3. Roman Pevec 211 itd.

Malokalibrska pištolica: ekipno: 1. SD Rog 369, 2. SD Itas I 324, 3. SD Šalka vas 272 itd.; posamezniki: 1. Franc Benčina 146, 2. Jože Peterlin 140, 3. Emil Cetinski 130 itd.

Pri malokalibrski puški je bila serija 3 x 3 in 10, pri malokalibrski pištolici pa 5 in 10. Tekmovanje sta organizirali strelski družini Tekstila in Kočevski tisk s sodelovanju z občinsko strelsko zvezo.

NOVO MESTO — JESENICE 72:66 (31:32)

Minuli teden so se na igrišču na Loki v pokalni košarkarski tekmi pomerile igralke Novega mesta in Jesenic. Gostje so bile boljše v prvem domačinke pa v drugem delu, kar je tudi odločilo srečanje. V dobrem in zanimivem srečanju so koše za Novomeščanke dosegle: Srebrnjak 14, Tomšič 4, Gal 4, Mežan 6, Žura 13, Bunc 31.

ROGOVCI OBČINSKI PRVAKI

Na strelišču v Kočevju je bilo pred dnevi občinsko prvenstvo v streljanju z malokalibrsko puško in pištolico. V streljanju s slednjo je zmagal Rog s 309 krogi pred Itasom in Šalko vasjo, med posamezniki pa Benčina v streljanju z MK puško je slavila Šalka vas pred Itasom, pri posameznikih pa Novak.

PRVOLIGAŠ ZASLUŽENO ZMAGAL — Košarkarji novomeškega Novolesa so se v sredo v prijateljski tekmi v športni dvorani pomerili z vrsto ljubljanskih Olimpije in pričakovano izgubili s 95:129 (55:61). Najboljša pri domačih sta bila Bajc z 22 in Skube s 24 koši, pri ljubljancih pa Polanec z 32 in Golec z 20 koši. (Foto: Budja)

ZMAGA KOČEVCEV

Na šahovskem tekmovalju, posvečenem prazniku KS Osilnica, so tudi letos, se pravi že tretjič zapored, zmagali Kočevci in tako kot ekipa osvobodilni prehodni pokali v trajno last. Skupno so zbrali 54 točk. Druga je bila ekipa Ponikev, tretja pa kombinirana ekipa hrvaške občine Čabar in Osilnice. Tekmovanja se je udeležilo pet ekip. Med posamezniki so bili najboljši: 1. Ofak 14,5 točke (zmagal je po dodatnem dvoboju), 2. Podkoritnik tudi 14,5 točke, 3. Ivič 14 (vsi Kočevje).

(11:5) in Sentejernečanke ljubljansko Olimpijo z 22:18 (10:9), je naslov prvakinj pripadel moštvo mariborskega Branika. Čeprav je ves čas prvenstva kazalo, da bosta prvi mesti osvojili dolenski ekipi, Itas in Iskra, je nekaj zaporednih spodrsrljajev povsem spremenilo lestvico. Ta je po zaključnem prvenstvu takšna: Branik 36 točk, Iskra Sentejerneja 34, Burja 32, Itas Kočevje 31 itd.

Dobro pa so se v moški konkurenci odrezali Krčani. Čeprav novinci v ligo, so osvojili 21 točk in zasedli zelo dobro 7. mesto, čeprav so v zadnjem kolu v Veliki Nedelji izgubili z 19:13 (10:6).

MEDREPUBLIŠKI ŽOGOBRČ

V sklopu prireditve ob prazniku krajeve skupnosti Osilnica je bil konec maja tudi turnir v malem nogometu, ki se ga je udeležilo 8 ekip: 4 iz Slovenije (iz občine Kočevje oz. KS Osilnica) in 4 iz hrvaške (iz občine Čabar in Delnice). Rezultati četrtfinala: Delnice: Kočevje 4:2, Žurje—Plešče 3:1, Prezid—Gerovo 3:2 in LIV—Osilnica—Podvrh 5:4; polfinale: Delnice Prezid 5:0, Žurje—LIV Osilnica 2:0. V finalu so Žurje (iz KS Osilnica) premagale Delnice z 2:1 in tako osvojale prvo mesto. Tretji je bil LIV Osilnica, 4. Prezid, 5. Plešče, (šele) 6. Kočevje, 7. Podvrh in 8. Gerovo.

Lapanje in Primc državna prvaka

Uspesen nastop mladih novomeških atletov

Na Reki in v Novi Gorici je na državnih prvenstvih nastopilo 9 novomeških mladincev in kar 6 jih je osvojilo medalje. Državna prvaka in s tem tudi reprezentanta za BAI v Grčiji sta postala Lapanje v skoku v višino (206 cm) in Primc v metu diska (z metom nad 45 m. Remec je z dvema svojima najboljšima teko-ma doslej (v polfinalu 57,70, v finalu 56,60) na 400 m z ovirami osvojil srebrno medaljo in dosegel dolenski mladinski rekord.

Andrej Lapanje, novi državni prvak v skoku v višino.

Šiknja, ki je pred tednom dni v Celju na članskem finalu APS dosegel dolenski rekord v teku na 800 m za mladince (1:54,1), se je v vetru in nalivu nekoliko težje znašel in bil z 1:58,50 peti.

Na Reki je Kočevar na državnem prvenstvu za ml. mladince v teku na 1500 m z zaprekami osvojil drugo mesto in dosegel nov dolenski rekord za mlajše in starejše mladince (4:28,8). Gabrijel je v teku na 300 m z ovirami osvojil bronasto medaljo z dol. rekordom 40,1, tretje mesto pa je osvojil še Krešo Jurekovič v metu kopja s 53,10.

Rezultatov deklet s prvenstva v Subotici, kjer sta nastopili Greta Hren in Borja Eržen, še ni. J. P.

dežurni poročajo

MOST V VOLAVČAH ZAPRT — V petek so zaradi dotrajanosti zaprti most čez Krko v Volavčah. Most bo zaprt kakih 14 dni, v tem času pa ga bodo obnovili.

RAZGRAJAL NA PIKNIKU — Miličniki iz Dolenskih Toplic so v soboto zvečer pridržali do iztrežnitve 22-letnega Jožeta Zupančiča iz Rumanje vasi, ki je razgrajal na pikniku tovarne zdravil, „Krka“.

TOVOR MU JE ZDRÓBIL PRSTE — V soboto dopoldne se je pri delu v Trimu poškodoval Pero Samardžija. Ko je s mostnim dvigalom prestavljal tovor, ga je del stisnil iz stopala in mu zdrobil prste na nogi.

VLOMU NAZDRAVIL S ŠAMPANJEM — 9. junija je neznanec vlomil v zidano hišo Krena iz Žužemberka. Vlomilec je v prostore nad Barglovim klancem pri Žužemberku pršel skozi okno in očitno iskal jedajočo in pijačo. Ker tega ni našel, je uspešno vlomil nazdravil le s steklenico šampanja.

OSTAL BREZ ORODJA — V noči na 9. junij je bilo vlomljeno v gradbeno barako Novomeščana Martina Beleta v Potočjih vasi, kjer Bele gradi hišo. Neznanec je graditelja oškodoval za lopate in krampe. Do odkritja storilca ali do nabave novega orodja bo gradnja zagotovo počivala.

Nož ni ločil prijateljev

Spor v baraki Bruna Kovačiča v Zabjeku bi se kmalu tragično končal — Opuščeni vbodljaji z nožem

V baraki Bruna Kovačiča iz Zabjeka je prišlo 21. decembra 1980 v večernih urah do hujšega pretepa, ki je dobil te dni epilogo pred senatom novomeške enote Temeljnega sodišča.

29-letni Boris Kovačič, sicer brez zaposlitve, je omenjeni večer kar precej omamljen od v mestu zaužitega vina, piva in konjaka na silo odprl vrata barake 26-letnega Bruna Kovačiča. S sekuro v roki je pričel vpiti in mahati okoli sebe ter zgroziti svoji sestri Elzi, poročeni z

Brunom. Med vpitjem in mahanjem je Elzo tudi udaril in zbil na tla, takrat pa je Bruno pograbil nož na mizi in z njim Borisa zabodel v trebuh, levo stran prsi in nad levi komolec. Vbodnina trebuha in jeter je bila po ocenah zdravnikov življenjsko nevarna in le hitremu kirurškemu posegu gre zahvala, da je Boris Kovačič ostal pri življenju.

Boris Kovačič je na obravnavi povedal, da je bil močno vinjen in da se dogodkov v baraki ne spominja. Da pa je tiste zamahe z nožem Brunu že zdavnjaj odpustil, saj se zaveda, da jih je sam zakrivil. Obenem je povedal, da sta z Brunom ponovno dobra prijatelja in da ju omenjeni dogodek ni sprl.

Sodišče je ob takem nadaljevanju spora iz predlanskega decembra obsodilo Borisa na pogojno zaporno kazen 6 mesecev, ki pa se ne bo izvršila, če v tem času ne bo storil novega kazniviga dejanja, medtem ko je Brunu senat kazen odpustil. Po mnenju sodišča je sicer šlo za prekoračeni siobran, ki pa ga je zaradi prestanoštosti in razdraženosti lahko razumeli.

NAŠLI DVA UTOPLJENCA

V petek so v potoku na Ratežu našli utopljenega 49-letnega domačina Alojza Skrbca, na katerem pa zdravnik ni ugotovil znakov nasilja. Iste dne so našli v Kiki pri Brodu truplo utopljenega Vaskrsija Starčevića, ki je delal pri komunalnih napravah v Novem mestu. Starčević se je prejšnji ponedeljek kopal v Kiki pri Irči vasi, od takrat dalje pa so ga pogrešali.

KRONIKA NESREČ

PRIPELJAL V SKARJE — V soboto zvečer je Jožetu Motoretu iz Krškega, ki je peljal osebni avto od Ločne proti mestu, pripeljal v Skarje neznan avto. Po oplazenju je odpeljal naprej.

V PREKRATKI RAZDALJI — Zagrebčan Zlatko Grčič se je v nedeljo peljal z osebnim avtom proti Ljubljani, pri Podborštu pa zaradi prekratke razdalje med voznojo v koloni vozil zadel v avto Jožeta Anžlovarja iz Dolnjih Selc in povzročil veržno trčenje, ki se je

končalo z nekaj praskami in 50.000 din škode.

NA LEVO V AVTO — Med voznojo iz Bršljina proti Novemu mestu je Novomeščan Jože Progar 7. junija popoldne nenadoma zapeljal v levo in trčil v avto, ki ga je nasproti pripeljal Novomeščan Zdravko Dolinar. Pri trčenju sta bila voznika laže ranjena, škode na pločevini pa je bilo za 50.000 din.

KOLESARJA TRČILA — 12-letni G. P. se je 8. junija peljal na kolesu z motorjem od Otovca proti Lokvam. Na Selih je v ovinku zavil v levo, takrat pa je nasproti pripeljal na kolesu z motorjem Alojz Vraničar iz Nakla. Kolesarja sta pri trčenju padla. G. P. pa je moral zaradi zadolbenih poškodb na zdravljenje v novomeško bolnišnico.

DVE URI ZAPRTA MAGI-STRALKA — Zaradi trčenja tovornjakov, ki ga je pri Jezeru zaradi zavijanja na mokri in spolzki cesti povzročil Tržanec Bogatec, je bil promet na magistralski cesti Ljubljana—Zagreb zaprt skoraj 2. uri. Osebnim avtom so tačas vozili preko parkirnega prostora.

POŠKODOVANIH 8 POTNIKOV

V nedeljo nekaj po 21. uri je prišlo na bencinski črpalki Istra-benca pri Drnovem do hujše nesreče. 22-letni Jože Novak iz Vrha pri Hinjah je z avtobusom kranjske registracije zavijal na bencisko črpalko, pri tem pa s prednjim delom trčil v betonsko ploščo. Pri nesreči se je poškodovalo 8 potnikov, škode na pločevini pa je za 60.000 din.

Planincev ni zadržal dež

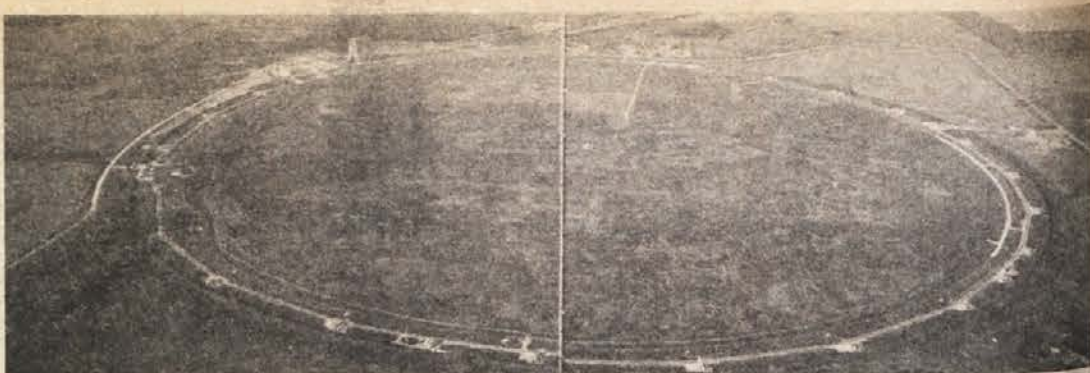
Na republiškem tekmovanju v planinski orientaciji 144 mladih — Dobri Brežičani

Močni nalivi konec tedna niso zadržali številnih mladih planincev, ki so v Boštanju tekmovali v orientaciji. Navsezadnje so planinci vajeju brezpotij in tudi slabega vremena. Tekmovalci so večidel proti okrog strmega Vetrnika in Toploveca pretekli.

Dobro so se izkazali planinci iz Brežic, saj so zmagali kar v dveh kategorijah, pri pionirjih in mladincih. Pri pionirjih so s 1.395 točkami zmagali med 16 ekipami (npr. nad Tamom in Cerknim), iz tega društva so na tekmovalje poslali kar štiri ekipe. Spodbudna je tudi zmaga brežičkih mladincev med dvajsetimi ekipami. Novomeščani so bili 14. Med 12 članskimi ekipami — njihov program je bil tudi najobsežnejši — (v petek nočno tekmovalje) so prva tri mesta pobrali Idrjičani, na 5. mesto so se uvrstili domačini — PD Lisca. Slednji so tekmovalje kljub težavnim razmeram vzorno izpeljali. A. Z.

NAGLUŠNA KAMERA

foto slišal:
Milan Markelj

Gigantski ameriški pospeševalnik delcev Fermilab ni več med največjimi. S temi orjaskimi napravami fiziki prodirajo v poslednje skrivnosti snovi.

Fiziki delajo čudeže v tunelih

Globoko pod pašniki in vasi, ki so posejane na ozemlju med Švico in Francijo, se širi krožni predor, dolg 14,5 kilometra, o katerem strokovnjaki za fiziko visokih energij govorijo z največjim spoštovanjem. Gre namreč za gigantsko napravo, s pomočjo katere fiziki raziskujejo svet atoma in prodirajo v poslednje skrivnosti snovi, spoštovanje pa zbuja zaradi tega, ker je trenutno največji pospeševalnik na svetu. Vendar ne bo dolgo; združenje 13 evropskih držav, ki so zgradile ta pospeševalnik, se je že odločilo, da bo začelo graditi še večjega. Potrdili so že načrte za gradnjo pošastne naprave, ki bo elementarne delce snovi pospeševala po predoru, dolgem 25,6 kilometra. Tako so evropski strokovnjaki prevzeli prvenstvo, ki so ga dolgo imeli Američani, katerim je s pospeševalniki uspelo po zadnji vojni priti do nekaterih zelo pomembnih odkritij.

na tako vznemirljiva vprašanja? Kaj sploh so? Skoraj v vsaki slovenski družbi imajo pospeševalnik v elementarni obliki — to so televizorji. V katodni cevi električna segreje kovinsko žico in izpore elektrone kot nekakšen elektronski top mimo magnetnih tuljav v žarku na ekran, kjer elektronski žarek iz atomov premeza (običajno fosforjevega) izbija fotone, kar zaznamo kot svetlobo. Tudi v velikanskih pospeševalnikih teče v bistvu enak postopek. V njih elektrone, protone ali kar cela jedra atomov pospešujejo, da služijo kot izstrelki z visoko energijo, ki razbijajo jedra atomov ali druge delce. Odvisno od tega, za kakšen tip pospeševalnika gre, znanstveniki z njim povzročajo trke med različnimi delci. Protoni služijo za bombardiranje atomskih jeder ali pa jih uporabijo kot izstrelke proti samim sebi, ko jih pospešujejo v nasprotnih krožnih poteh. Tudi z elektroni bombardirajo mirujoče „atomske tarče“ ali pa povzročajo trke med elektroni samimi. V nekaterih pospeševalnikih spoznajo trčenja med težkimi delci, kot je proton, in lahkim.

Sprva so s pospeševalniki cepili atomska jedra na sestavnice, ki so jih potem lahko ugotavljali in proučevali. Kasneje pa so začeli delati poskuse s posameznimi delci in prišli do presenetljivih rezultatov. Pri trkih elementarnih delcev ti niso več razpadli ali se cepili, marveč se je dogajalo, da so nekateri delci absorbirali energijo izstrelnih žarkov in tako je nastal popolnoma nov elementarni delec z večjo maso. Fiziki so v pospeševalnikih dosegli čudež stvarjenja: iz energije so naredili snov. Ko so nadaljevali poskuse in sprožili trčenja z najrazličnejšimi delci, so odkrivali vedno nove in nove subatomske delce. Leta 1970 so jih odkrili že preko 200 in strokovnjaki so začeli v svojem žargonu govoriti kar o atomskem živalskem vrtnu in posameznih zverinah v njem. Teoretična fizika je tako dobivala vedno nove izzive, da nova odkritja v pospeševalniških središčih uskladi in poveže v logične zgradbe. Tako se je rodila prenekatera teorija, ki so jo nadaljnji poskusi in preverjanja ali potrdili ali pa zavrnili. Med največje uspehe sodobne fizike nedvomno sodi odkritje, ki je uspelo skupini evropskih, ameriških in kitajskih fizikov. S pospeševalnikom Petra v Zahodni Nemčiji so leta 1979 odkrili dokazi o obstoju glouna, do takrat zgolj teoretičnega delca. Obstoj glouna je posredno potrdil obstoj kvarka, čeprav tega doslej še niso zabeležili, predstavlja pa temeljni kamen v znameniti teoriji o temeljni zgradbi materije. Zdaj se je pozornost fizikov obrnila k drugi temeljni teoriji. Kot so z odkritjem gluonov dokazali, da drži teorija v močnih silah, ki družino jedra atomov skupaj, želijo dokazati tudi obstoj šibkih sil, ki naj bi delovale znotraj jeder, točneje povedano znanstveniki ki iščejo dokaze o obstoju hipotetičnih delcev, ki služijo kot prenosniki šibkih sil. Iskanje teh delcev pa omogočajo prav najnovejši gigantski pospeševalniki.

NE, LJUBA DUŠA, NE ŠELE SEDAJ, ZE V ZRAKU JE TREBA ODPRETI PADALO!

PO SVETU OKOLI

SLUTNJA ZIMSKIH SKRBI
Marljiv gospodar že zdaj, ko ga zdeluje vročina, misli na zimske mrazove in skrbi za drva, premog in drugo, kar bo pozimi naredilo življenje znošnejše. Gospodinja Loraine Leary iz Maine se je skrb dvakratno obrestovala; ne samo da je dobila premog, marveč je v njem našla tudi zrno zlata. Njeno odkritje je povzročilo pravo mrzlico nakupovanja premoga od istega dobavitelja, dokler se ni izkazalo, da ta prodaja le premog, zlato zrnce pa je bilo le naključje ali reklamni trik. Pri nas so ti triki nepotrebni, saj je že premog sam zadostna nagrada, če ga dobiš.

RESNICA POLETNIH DNI
Na enakopravnost ne morejo računati ženske, ki jih bo pot zanesla na vroči italijanski jug. Mestne očete turističnega Tropea je zaskrbelo za moralo in estetiko na plažah, pa so prepovedali nudizem, vendar ukrep ne velja za lepe in mlade ženske.

ZA LAŽJE ŽIVLJENJE
Po svoje se za breskrbnejše in lažje življenje državljanov trudijo tudi v Sovjetski zvezi, od koder posredujemo tole modrost, ki se je rodila na straneh Moskovske gazete. Takole je zapisano: „Naši potrošniki bodo pozdravili podražitev nekaterih proizvodov. Zaokroženje cen olajšuje in omogoča hitrejšo nakupovanje.“

IŽDAJALSKO ŠUŠTENJE
Vznemirljivo šuštenje, ki ga je bilo slišati iz javnega stranišča v Berlinu, je spodbudilo meščane, da so o skrivnostnih zvokih obvestili policijo. Izkazalo se je, da je nenavadno glasbo v javnem stranišču izvajal nepoznan lopov, ki je malo predtem okradel neko berlinsko banko. Ko je iskal miren kotiček, da bi prešel plen, si je izbral javno stranišče. Dolgoprsti „glasbenik“ je sicer ušel, pustil pa je še lep kupček nepreštete denarja. Tako je banka dobila nazaj 7.210 mark, tri tisoč pa je šlo z lopovom najbrž do kakšnega bolj redko obiskanega javnega stranišča.

DOLENJSKI LIST pred 20 leti

Malodušje je neosnovano

Zadnji ukrepi za ustanovitev gospodarstva zavri investiranje — V Novem mestu ljudje nosijo plašče o kresu

V NAŠEM GOSPODARSTVU je po zadnjih ukrepih za ustalitev čutiti ponekod neosnovano malodušje in nezanimanje za razvoj, ki se pozna zlasti na področju investiranja. Ukrepi za omejevanje investicijske potrošnje prav gotovo niso imeli namena ustaviti investiranje v celoti, ampak doseči samo to, da bi investirali preudarnije kot doslej. Prav zato naj kolektivi še naprej pripravljajo programe svojega razvoja, četudi sredstev zanj trenutno ni na razpolago. To pa terja od nas resne presoje, kaj je potrebno, kaj gospodarno in kaj se bo hitreje vračalo, da bomo razpoložljiva investicijska sredstva usmerili v take objekte.

STAREJŠI MEŠČANI pravijo, da ne pomnijo takega poletja, kakor je letošnje, ko moramo o kresu, ko bi nam moralo biti vroče, da bi nam z las kapalo, nositi plašče. Zjutraj, ko se ljudje iz okoliških krajev vozijo v mesto s kolesi, pravijo, da jim prsti otrpnejo od mraza, če nimajo zimskih rokavic. Tudi na mestnih travnikih lahko opazimo kosce, kako v suknjičih kose, pa jim ni prevroče.

NAŠA MLADINA je preveč prepuščena sama sebi. Njena idejna in politična rast se oblikuje spontano. Politične organizacije ZK in SZDL le malokdaj obravnavajo delo mladine. Nasprotno, prav radi jo kritizirajo, češ kakšna je, da ni delavna, da njen odnos do družbe ni pravičen itd. Ali je za te nezdrave pojave res kriva mladina sama?

IZ REFERATOV in razprav smo slišali, s kakšnimi težavami se borijo društva. V Partizanovih društvih je nad 90 odstotkov članstva mladine, zlasti pionirjev, njihova vodstva pa so dolžna, da jim pomagajo. Seveda tega ne bodo zmogli, če jim ne bodo pomagale politične in družbene organizacije. Nasprotno, dogajajo se neprijetne reči. Društvom se odvzemajo domovi in igrišča.

(Iz DOLENJSKEGA LISTA 14. junija 1962)

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Preziranje dela in poštenosti

Mladini se zde modrosti, čednost in red preveč prozaični — Blaziran napuh se šopiri po ulicah — Dolenjska železnica bo kmalu vrnila dolgove

(Mladina) se nima zrole sodbe niti pravega okusa. Modrost, čednost, red, to se ji večkrat zdi prozaično, filistrsko. Prestopek discipline, uveljavljanje svoje volje proti splošnemu redu, to je imenitno, to miče. Z malenkostmi se že začne ponašati mlada ničemerčnost: pride nekoliko prepozno v šolo, pozabi kakšno knjigo ali nalogo, se oblači, hodi, govori, piše drugače nego „filister“, in iz takih početkov se rodi napuh, ki se šopiri pozneje blaziran po ulicah, dela reklamo krojačem, čevljarjem in klobučarjem, ne išče slave v delu, pridnosti in razumnosti, ampak v zaničevanju delavnega „filistra“, v preziranju mirne poštenosti, v malikovanju pred samim seboj in v zaslugah za krčmarje.

(Rujavega) močnika se je v klanec pod bolnišnico v Kandiji pri popraviljanju deželne ceste toliko nabralo, da res ni mogoče izgaziti iz blata. Vedno se slišijo pritožbe. Zeleti je, da

se dotična oblast malo pobriga zato, da se vsaj za pešce-ukrene kaj pametnega ob strani ceste, zlasti ob času deževja. (Dolenjska) železnica je imela lani čistega dohodka 608.239 K. Od tega se je porabilo za amortizacijo obligacij 540.413 K, drugo pa se je dalo kranjski deželi za obresti. Z ozirom na stalno naraščanje prometa se lahko računa, da bo dolenjska železnica tekom petih let povrnila vse, kar ji je dežela posodila. (Nemški) cesar se vede jako oholo, kakor da je gospodar cele Evrope. Kot strasten Nemeec ne pozna pravičnosti do drugih narodnostij svoje države. (Smešnica) Lovec: „Ali si videl zajca iti tu mimo?“ Pastir: „Da!“ Lovec: „Kdaj?“ Pastir: „Kake dve leti bo tega“

(Iz DOLENJSKIH NOVIC 15. junija 1902)

Živi drobec

Najmanjši živi organizem na svetu — Bolezni

Raziskovalci so na sledi izjemnemu odkritju; kaže, da so morda odkrili skrivnostni živi organizem, ki je mnogo manjši kot virus in je sposoben razmnoževanja kljub temu da nima, tako je videti, lastnega genetskega materiala. Imenovali so ga prion. Zanimanje pa zbuja tudi zaradi tega, ker ta najmanjši živi organizem na svetu lahko povzroča različne bolezni.

Vse doslej so znanstveniki menili, da večino kužnih bolezni in vnetij povzročajo bakterije, virusi in glivice, ki posedujejo drobce genetske snovi DNK in RNK, s pomočjo katere v organizmu gostitelja množi jo svoj rod. Toda ko so iskali skrivnostni „počasni“ virus ki naj bi pri ovcah povzročal neko zagonetno živčno bolezen so našli prion.

Strokovnjake je presenetilo predvsem to, da zagonetni mikroorganizem ni imel niti najmanjše molekule nukleinskih kislin in da je meril le stotinko velikosti najmanjšega virusa, kar jih znanost pozna.

Ce bodo nadaljnje raziskave potrdile dosedanja odkritja, potem bo znanost morda razkrila novega povzročitelja bolezni, ki so bile do sedaj skrivnost, denimo multiple skleroze, gehrigove bolezni in starčevske behavisti.

Svet se odeva v črnino

Sicilijanske žene v črnem so navdihnile modne ustvarjalce in jih navdušile za črno — Antropolog drugače

Časi res niso roznati in marsikaj hudega se godi po svetu, pa vendar vse ni tako črno, kot si to predstavlja — moda. Črna barva je namreč osvojila francosko visoko družbo, ameriški srednji sloj, s svojimi gesli Črno je sijajno, Črno je svetlo ipd. so modni kreatorji zapovedali vsemu svetovnemu žensstvu, naj si natakne vsaj en kos garderobe v črni barvi, če si že ne more privoščiti dragega kompleta, ki nosi turoben naziv sicilijanska vdova.

Kaj pomeni ta prevlada črne barve? Je to izguba dobrega okusa ali izraza tesnobe v ljudeh? Kreatorka Claude Montana, ki podpira črni modni val, meni, da gre za preprosto zadevo, za vpliv Sredozemlja. „Mislim sem na sonce, Sicilijo in tu so že črno oblečene ženske z jago.“

Drugi poudarjajo, da črna barva daje pravi izraz vratu, rokam, obrazu, pa tudi, da črna barva ne pomeni le žalosti, saj so se menda pred nekaj stoletji ponekod v Evropi poročali v črnih oblekah. Modni ustvarjalci poudarjajo,

da je nekdanja črna barva veljala za znamenje uglednosti in da so bili avtomobili, ki so kaj veljali, samo črni. Antropolog Luigi Lombardi pa takole pojasnjuje črni val: „V njem se izraza tesnoba in negotovost, strah pred staranjem, ironija proti družbi in zanikanje smrti.“

Črno je lepo; to ni samo ukaz visoke mode.

Res so razlage različne, najbrž pa žensk ne zanimajo zanje je modni ukaz zunaj razumnih razlag, saj se mu velja le pokoriti.

OKOLJE JE NAŠ SUROVINSKI RUDNIK

V slehernem zavrženem pralnem stroju, avtomobilu ali kaksnem drugem tako imenovanem tehničnem predmetu je natančno toliko reprodukcijskega materiala, kolikor ga je potrebno za proizvodnjo teh odsluženih izdelkov. Odlagališča so postala pravcati rudniki, neizmerno založeni s tisoči ton najrazličnejših tako ali drugače še uporabnih in koristnih reči: starega železa, litin, barvnih kovin, steklenin in podobnega. To je prav gotovo veliko bogastvo, in kdor ga zna ceniti in uporabiti, lahko zasluži ali prihrani težke denarje.

Tega pa se, kot kaže, pri nas še ne zavedamo dovolj. V naši lepi in turistično zanimivi širši domovini se še vse prerado dogaja, da na primer obleže iztrošeni električni štedilniki tam, kjer nam pač padejo iz rok. Škoda, ki jo povzroča tako vse prej kot kulturno, še manj gospodarno ravnanje, je več kot očitna. Na mesto da bi, denimo, kovinske odpadke zbirali in jih pošiljali industrijskim topilnicam kot dragoceno surovino, jih lahkega srca prepuščamo rji in propadanju.

Vendar strokovnjaki menijo, da bi bilo pri nas vse drugače, če bi znalo gospodarstvo v svoje reprodukcijske verige zajeti najrazličnejše materiale, ki ostajajo na odlagališčih. Gre za ustrezno zajemanje teh „rudnikov“, ne samo lovni organizacijam že očitni. Na splošno lahko ugotovimo, da gospodarske organizacije še niso naredile vsega, kar je s tem v zvezi potrebno: da bi namreč reprodukcijski materiali potovali in se presnavljali v sklenjenem cikličnem toku od surovine prek proizvodnje, mehanizacije in porabe nazaj v proizvodnjo kot sekundarna surovina.

Slovenci smo začeli med prvimi v Jugoslaviji razmišljati o koristni uporabi vsega, kar šteje za tako imenovane odpadke. Najprej se je

zastavljalo vprašanje, kam z materiali, ki so se v podjetjih nabirali bodisi kot ostanki ali skartirano blago. Moralo je preteči kar lepo število let, preden je zmagalo spoznanje, da tisto, kar ostane, ni za odpad, marveč povsem porabni material. Ponekod so prav zavoljo tega začeli proizvajati nove izdelke. Še več vode so morale reke preliti, da je večina domela, da odpadkov, ki bi šli v smeri, v industriji ni, ampak je kvečjemu moč govoriti o surovini. Pa vendar marsikje še dolgo niso ravnali v skladu z zahtevo, da je ohranjanje in zbiranje surovin gospodarska nujnost.

Čeprav se kot Slovenci hudujemo sami nase, na svoje lastne napake in nedoslednosti, pa smo vendarle na marsikaj lahko tudi ponosni. Kar zadeva sistemsko ravnanje z odpadnimi materiali, smo že lahko, akoravno smo se tega lotili vsaj nekoliko pod pozivi, da pogledamo tudi okrog sebe in okolje razbremenimo odpadkov. Ker pa je letošnje leto, deset let po prvi mednarodni konferenci o varstvu okolja v Stockholmu, spet posvečeno skrbi za človekovo okolje, naj prejšnjo misel s tem le še podkrepimo. Tako smo Slovenci, do zdaj edini v državi, pred štirimi leti dobili poseben zakon o tem, kako ravnati z odpadki.

„Beseda odpadke vzbuja vse prej kot pozornost ali gospodarski interes, kaj šele privlačnost,“ ugotavlja Marjan Tepina v nekem članku. V njem sprašuje tudi o tem, ali smo za vse, čemur avimo taki ali drugačni odpadni materiali, potuhtali res pravo ime. Zakaj? „Ko smo — edina republika v Jugoslaviji — pripravljali zakon o ravnanju z odpadki,“ pravi dalje, „smo se morali med drugim spopadati s skoraj zasmehljivim podcenjevanjem zakonske pobude oziroma s predsodki, ki jih vzbuja sama beseda odpadke. Ta v našem jeziku res pomeni nekaj odvečnega, nadležnega,

če ne celo odvratnega, zato je tudi vprašljivo, ali ima to ime v sebi kaj mobilizacijskega. Še zlasti, ko gre za zakon, ki naj začne boljše ravnanje, to je gospodarjenje z odpadki kot sekundarnimi surovinami.“

Prepusťimo drugim, da presodijo, ali je izraz pravšen ali ne, privlačen ali neprivlačen, kar navezadnje niti ni tako pomembno. Podatki o zbiranju sekundarnih surovin v Sloveniji za zadnji dve leti so vsekakor privlačnejši kot prerakanje o besedah. Čeprav govori zakon o odpadkih, je bilo lani in predlanskim zbrano na Slovenskem: 489.000 ton starega železa in litin, 146.000 ton starega papirja, 25.800 ton barvnih kovin, 20.100 ton steklenih črepij, 11.300 ton tekstilnih odpadkov, 2.280 ton plastike in 1.477 ton starih gum. To dokazuje, da smo v naši republiki povsem razumeli, kaj želi od nas zakon.

Kar zadeva zbiranje, je bilo leto 1980 nekoliko plodonosnejše od lanskega. To kajpada ne pomeni, da smo bili lani bolj leni, pač pa ugotavljajo, da znajo odpadni material v delovnih organizacijah bolje porabiti. Tako vsaj sodijo v Dinosu, pooblaščenim organizaciji za odkup in zbiranje odpadnega materiala, in tudi na novomeški izpostavi so nam to potrdili. Akoravno se njeno zbiralno — odkupno območje širi, je dosegla lani manjši uspeh od načrtovanega: na območju novomeške, črnomaljske in metliške občine je zbrala „samo“ 12.957 ton najrazličnejših odpadkov namesto planiranih 14.500 ton.

Lani se je v Dinosovem skladišču na prostem v Bršljinu oziroma Bučni vasi nabralo med drugim: 1.533 ton železa, 614 ton pločevine, 494 ton barvnih kovin, 243 ton strojnih litin, 620 ton akumulatorjev, 1.005 ton steklenih črepij in 1.405 ton starega papirja. Menijo, da bi se vsaj nekaterih surovin lahko nabra-

lo znatno več, če bi stanovalci v mestih upoštevali, da kontejnerji niso „žrelo“ za vse. Tako pa mečejo v eno posodo pepel, papir, žice, star kruh, spodnje hlače in čevlje, kar običajno zalijejo še s pomijami. Na dlani je, da bi bil taki „kulturi“ kos samo človek z dobrim želodcem in tudi dinosovci menda niso zato na svetu, da bodo na ljubo naši surovin lačni industriji brskali po pomijah.

Pomemben delež pri zbiranju sekundarnih surovin, če temu tako rečemo, so opravili šolarji in nekateri vaški mladinski aktivni. V novomeškem Dinosu imajo črno na belim napisano, da so osnovnošolci v Dolenjskih Toplicah od lanske jeseni od letošnjega maja zbrali več kot 33 ton stare pločevine, njihovi mirnopoški vrstniki pa skoraj 11 ton. Učenci novomeške snovne šole Grm so v enakem času zbrali 10,5 ton starega papirja oziroma dobri dve toni več kot njihovi črnomaljski vrstniki. Zelo vsestranski zbiratelji so žužemberški učenci, ki so jeseni za 3.050 kg papirja, 1.270 kg stekla in 1.220 kg pločevine zaslužili pet starih milijonov. Samo osnovnošolci in mladinski aktivni v obeh belokranjskih in novomeških občini so v tem šolskem letu oskrbeli Dinos z okoli 63 tonami papirja in malo manj kot z 69 tonami pločevine.

Kje so vse to zbrali, koga so morali vprašati, kje je še kaj, koliko ur so delali, vse to vedo zbiralci sami. Toda v Dinosu so prepričani, da Dolenjska in Bela krajina v svojih nedrih — na črnih smetiščih, v potokih, gozdovih in jamah — še „skrivata“ kovinske in druge odpadke in čakata, da jih bodo odstranili. Zavoljo gospodarskega interesa in nič manj zavoljo narave same. Pravzaprav bi moral vsak pogledati okoli sebe in pospraviti pred svojimi pragom. Kajti okolje, če že o njem govorimo, se ne prične šele na cesti ali gozdu, ampak že doma.

IVAN ZORAN

Pred leti, ko smo začeli graditi predelovalno industrijo, nihče ni resneje razmišljal o tem, kje bo ta industrija dobila surovine in reprovromaterial. Če pa je že taka industrija obstajala, je ponavadi proizvajala izdelke slabše kakovosti, hkrati ni spoštovala dobavnih rokov. Industrija se je zato oskrbovala pri tujih dobaviteljih, ki se lahko ponudijo blago boljše kakovosti, cenejšo in so bili rednejši z dobavami. Vse to je šlo še in so bili rednejši z dobavami. Vse to je šlo toliko časa, dokler nam ni začelo primanjkovati deviz. Resne težave so se začele lani, nadaljujejo se letos, bodo pa še hujše, saj si od novega deviznega zakona v združenem delu ne obehtajo nič dobrega. Maršikatera tovarna je stala tudi po nekaj dni, letos bo takih tovarn še več.

Kako je z oskrbo reprovromaterialov na Dolenjskem in v Posavju, ni mogoče reči. Vsaka tovarskem in v Posavju, ni mogoče reči. Vsaka tovarskem na se ubada s svojimi težavami, tudi rešitve so različne. Marsikje se zaradi tega ali onega razloga ne morejo preusmeriti na drugo proizvodnjo, ker se to pač ne da, ali pa nimajo dovolj sposobnih razvojnih služb.

V sedanjih razmerah bo najtežje za tiste organizacije združenega dela, ki so odvisne od uvoza, a ne razpolagajo s svojimi devizami, ker niso izvoznice. Kmetijsko gospodarstvo Kočevje že šteje med take. Devize potrebuje za uvoz soje in ribje moke, brez katerih ni močnih krmil. Hkrati zahtevajo devizno soudeležbo tudi domači dobavitelji dodatkov k močnim krmilom, med katerimi je tudi Lek. Tako že nekaj časa v Splitu stoji ladja, s katere se niso iztovorili ribje moke, ker slovenske mešalnice nimajo deviz, da bi jo plačale.

Kmetijskemu gospodarstvu, zlasti največjima tozdoma — Govedoreji in Prašičereji končno ne bo preostalo drugega, kot da bosta začela iznevažati. Deviz namreč ne bo več moč kupovati pri drugih delovnih organizacijah, če bodo držala določila novega zakona. Posledice bo najbolj občutil domači trg, ki iz kočevske občine ne bo več dobil toliko mesa, kot ga je doslej.

Sicer so skrbi največje, ko gre za industrijo. Skoraj v vseh občinah spremljajo težave, in pravi, da se na ustanovitve „kriznih štabov“ in podobno. Toda nikjer, kjer smo o tem spraševani, nam niso znali povedati, po kakšni metodi bi zbirali podatke o pomanjkanju reprovromateriala, kako bodo ukrepali. Ta hip niti ne vedo, koliko je bilo izgubljenih delovnih ur v posamezni občini, za koliko je bil manjši obseg fizične proizvodnje, ali je prihajalo do težav z delavci. Tudi medobčinska gospodarska zbornica za Dolenjsko ne razpolaga z več podatki, prav tako je s splošnimi združenji pri republiški gospodarski zbornici, kjer so menili celo, da bi potrebovali nove ljudi, ki bi zbirali take podatke. Samo poslovno združenje tekstilne industrije je posredovalo za novomeški Novoteks, ko mu je zmanjkalo — ne materiala, katerega že ves čas manjka — ampak mazuta. Po vsem tem se je treba vprašati, čemu bodo služili „krizni štabi“, če niti ne vedo, kako bodo delovali. Bržkone bo ukrepanje po občutku spet povzročilo več zmešnjave kot koristi.

NAJHUJE V ISKRI

Z najhujšimi težavami se ubadajo v Iskrinih tovarnah. Tako je v Žužemberku, Šentjernej, Semiču in Mokronogu.

Semiška Iskra je največja delovna organizacija v črnomaljski občini. Materiale za svojo proizvodnjo lahko nakupuje le v tujini. Za letos so načrtovali 7,5 milijona dolarjev uvoza s konvertibilnega področja, a so v prvih štirih mesecih uvozili le za 16 odstotkov letnega plana. Seveda je bilo tudi toliko manj materiala in proizvodnje. Vendar njihove težave ne koreninijo samo doma. V Semiču proizvajajo namreč polizdelke za zabavno elektriko in belo tehniko, kjer je zdaj v svetu občutili krizo.

V tovarni pravijo, da največ uvoženega materiala potrebuje tozdr Energetski kondenzatorji, ki porabi polovico devizne kvote. Tehnologija ne dopušča, da bi nadomeščali uvožen reprovromaterial z domačim, v poštev ne bi prišel niti uvoz s klirinškega področja. Torej bodo morali imeti zagotovljen uvoz ali pa bo tovarna obstala. Vendar bodo morali drugje po Jugoslaviji spet odštevati devize za uvoz kondenzatorjev za kompenziranje toplotne energije.

VAJETI V ROKE „KRIZNIM ŠTABOM“?

Kaj bo prinesel novi devizni zakon? Najprej, ni še povsem jasno, s kolikimi devizami bodo lahko razpolagali. Vendar bistvene razlike vseeno ne bo, saj jim bo deviz primanjkovalo, če bodo lahko obdržali 25 do 35 odstotkov deviz. Če pa se bodo pogoji še zaostri, bodo lahko uvozili za pol manj, kot so planirali. Posledice bodo seveda neljube. Izgube bodo znašale več deset milijonov dinarjev.

V mokronoški Iskri imajo zmogljivosti za proizvodnjo 25 milijonov elektrolitskih kondenzatorjev, a so jih lani naredili le 17 milijonov. Tako so izkoriščali le šest desetih zmogljivosti, medtem ko jih letos le še polovico. Lani je bilo dohodka dovolj, letos bo manjši tudi ta. Izhod v sili so našli tako, da delajo za ostale Iskrine tozde, vendar to ne more biti dolgoročna rešitev. Zato skupaj z ustreznimi službami v delovni organizaciji in sozdr iščejo možnosti za dodelavo, kjer pa bi vgrajevali tudi domače materiale, torej ne gre za čiste „lon“ posle. Trenutno se dogovarjajo s tremi nemškimi firmami in eno ameriško. Vendar ta proizvodnja ne bo stekla prej kot v letu 1983. V tem času morajo njihovi izdelki prestati več tisoč ur dolge preizkuse, ki zdaj dobro kažejo. Z najsodobnejšo opremo, kakršni imajo, računajo da bodo proizvajali dovolj kvalitetno. Taka dela se jim bodo vsekakor izplačala, saj je treba amortizacijo pokrivati, če delajo ali ne delajo. Če bodo pogodbe podpisane, si bodo zagotovili delo za naslednjih pet let.

Vendar bodo na ta način zaposlili le tretjino zmogljivosti. Zato iščejo dodatne programe in dela, ki ne terjajo prevelikih vlaganj. Lahko se pohvalijo, da pri reševanju težav niso sami, saj imajo ves čas pomoč v sozdr in delovni organizaciji. Ta je še kako dobrodošla. Pomanjkanje materiala namreč že vpliva na počutje delavcev, mnogi med njimi se že boje za svoje delo. Vendar ima to v sebi tudi nekaj pozitivnega. Delov-

na disciplina se je izboljšala, manj je neopravičenih izostankov z dela in manj je bolniškega staleža.

KRITIČNO V IMV

V novomeški občini je po ugotovitvah komiteja za družbeni razvoj stanje z oskrbo že kritično. Najhuje je v IMV, kjer so že lani nekaj dni stali. Krka, Növoles in deloma Novoteks so že morali preusmerjati delavce na druga delovna mesta. Za poprečnega občana je najmanj razveseljiva vest, da manjka surovin tudi Krkinemu tozdr Zdravila. Primanjkuje jim tako domačih kot tujih reprovromaterialov. Škoda pa bo trpela tudi družba kot celota. Kar 33 odstotkov proizvodnje v novomeški občini je namenjene izvozu, ta pa ne bo uresničen, če ne bo surovin. Na to kaže izvoz v prvem trimesečju, saj je izvoz v primerjavi z lani že padel.

V Donitovem tozdr v Sodražici pričakujejo še večje težave kot doslej. Zato so že pripravili svezjen petnajstih ukrepov, s katerimi kanijo vsaj deloma ublažiti težave. Na Vzhod ne bodo več izvažali, če jim kupci ne bodo zagotovili reprovromateriala. Tudi domačim kupcem ne bodo več dobavljali izdelkov iz nerjaveče žice, ako ne bodo od njih dobili deviz za njen nakup. V skrajnem primeru se bodo lotili tudi dodelave, a o tem ne vedo še nič konkretnega.

Omenjene ukrepe so bili prisiljeni sprejeti, saj ta hip razpolagajo le z enomesečno zalogo surovin. Medtem ko so še pred dvema letoma doma kupili skoraj vse surovine, zahtevajo letos tudi domači dobavitelji devizno soudeležbo. Dodatne težave jim bo povzročilo tudi to, da bodo morali za 12 strojev, kupljenih v tujini, poslej posojilo plačevati v devizah, medtem ko so ga doslej v dinarjih.

V brežiški Tovarni pohištva se temeljito pripravljajo na težave. Delavski svet je imenoval „krizni štab“, ki bo spremljal spremembe in sprofi ukrepal. Vsekakor bo zmanjšanje proiz-

vodnje zadnji ukrep, saj bi morali v takem primeru odpustiti 60 delavcev. Na skupnem posvetu samoupravnih organov, sindikata in partijske organizacije so se dogovorili, da bodo kljub manjšemu povpraševanju v tujini poskušali izpolniti izvozne načrte. Hkrati bodo proizvodni program za domači in tuji trg zastavili tako, da bodo potrebovali čim manj uvoženega materiala. Kljub takim ukrepom vseeno pričakujejo zastoje v proizvodnji. Zato so sprejeli sklep, da bodo delali, ko bo dovolj materiala, sicer pa po potrebi ostajali doma. To pomeni, da ne bodo vztrajali več pri 42-urnem delovnem tednu, ampak bodo računali letno poprečje.

REŠITEV IN PREDLOG IZ SEVNICE

Jugoslaviji se pozna, da nimamo osnovnih tekstilnih surovin. Tako je tekstilna industrija, ki je sicer močna izvoznica, vsa odvisna od uvoza. In zdaj skoraj ni tovarne, ki bi ne imela takih ali drugačnih težav.

Sevniška Lisca je že vrsto let največja izvoznica v sevniški občini. Vendar se tu vsaj deloma lahko tolažijo s svetovno recesijo. Letos je šlo v stečaj nekaj velikih nemških firm, za katere je Lisca opravljala dodelavne posle. Prekinitev dela za eno samo nemško firmo pa je povzročila tak zastoj, kot bi nehal delati njihov tozdr v Zagorju. Hkrati seveda potrebujejo precej surovin iz uvoza. Posledica je, da tudi pri njih ne morejo tekoče organizirati proizvodnje. Navzlic naporom vseh služb je produktivnost padla za 20 odstotkov. Letos so bili delavci en teden že na dopustu zaradi pomanjkanja materiala, vse sobote v maju je tovarna stala.

Dolgoročno največ pričakujejo od nove tovarne elastičnih pletenin na Dolnjem Brezovem, ki jo grade skupaj z Jutranjko in Kometom. Na dejajo se, da bo tovarna kljub velikim oviram — administracija je spet težila z dovoljenji — začela poskusno obratovati z novim letom.

Ko so na seji občinske konference ZK v Sevnici razpravljali o resoluciji 9. kongresa ZK in o spremembi družbenoekonomskih odnosov, so med drugim dejali, naj bi tovarne, ki 100-odstotno izpolnjujejo izvozne načrte, prosto razpolagale z deviznimi presežki.

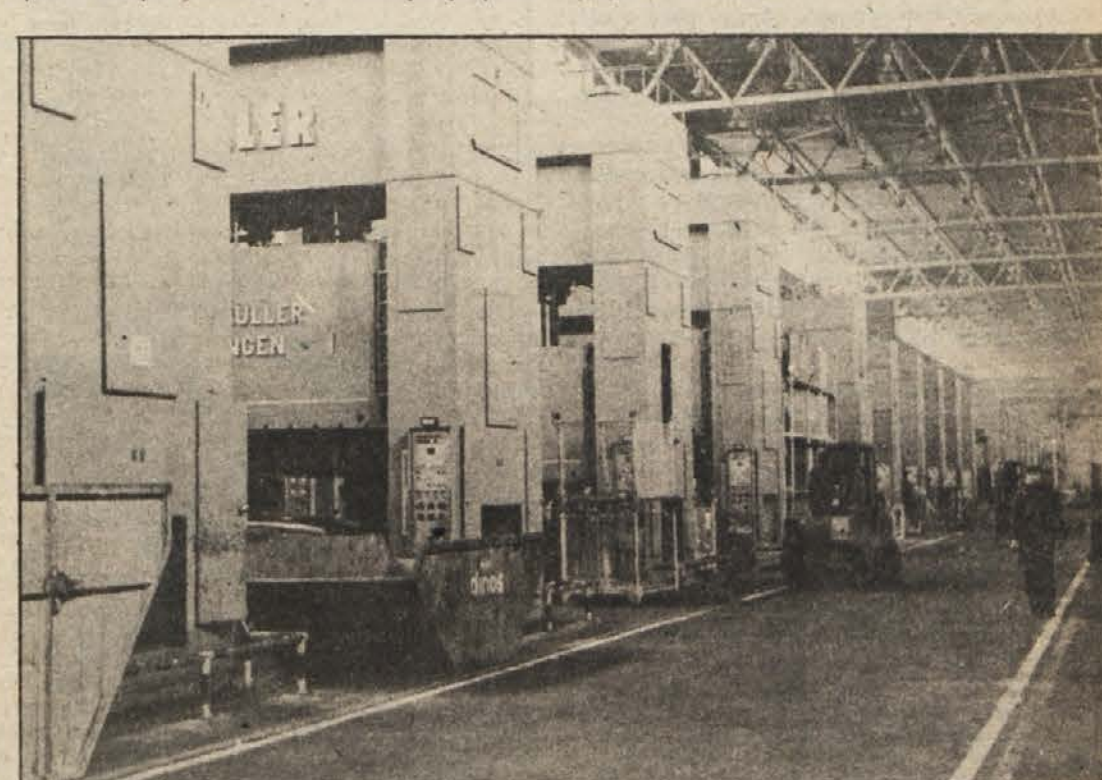
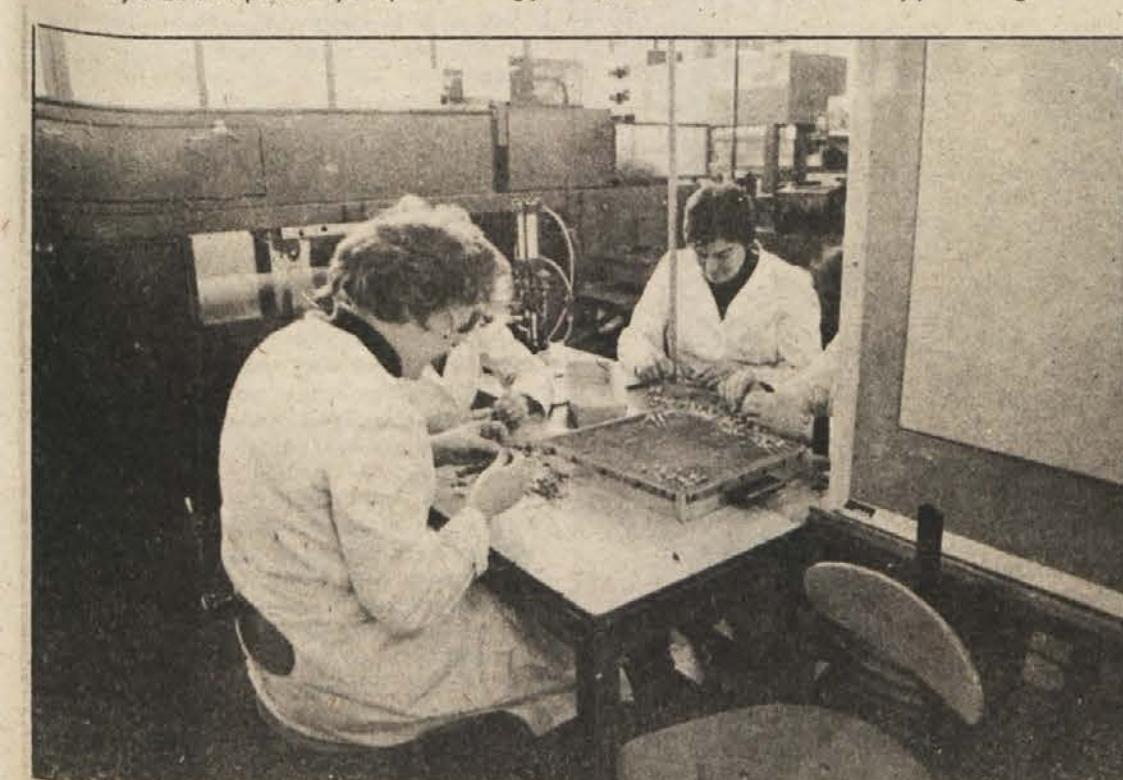
Morda bi to bila rešitev tudi za metliško Betti, ki je izrazito izvozno usmerjena. Tam so se namreč že lani otepali s težavami in letos jim ne kaže dosti bolje. Najbolj jih bo namreč prizadel novi devizni zakon — o katerem dobivajo zmeraj drugačna tolmačenja — saj v primeru, da bo obveljalo samo 29-odstotna uporaba deviz, ne bodo mogli uvoziti dovolj reprovromateriala. Najbolj bo zaradi tega trpel izvoz. K še večjim težavam pa prispevajo predpisi, ki se stalno spreminjajo.

Treba je povedati, da so težave zdaj, ko je začel obratovati Julon, nekoliko manjše. Toda tudi Julon ne more biti porok za redne dobave, ker je tudi ta odvisen od uvoza. Potem pa se nadaljujejo še pri Kodranki, Pletilnici in konfekcijskih tozdrh. Združevanje deviz po produkcijski verigi še ni steklo in nič ne kaže, da bo.

Vendar se obeta, da bodo težave manjše. Vsaj vedeli bomo manj o njih, če v resnici ne bo toliko roto papirja, kolikor ga potrebujejo časniki. Krška tovarna Djuro Salaj je namreč prisiljena izvažati več časopisnega papirja, ker ni steklo združevanje deviz, ki jih tovarna za normalno proizvodnjo nujno potrebuje. Če bo šlo tako naprej, bodo morali v juliju že ustaviti nekatere stroje.

Ali bodo zaradi pomanjkanja reprovromateriala obstale tudi tiskarne in nehal izhajati časniki? Bržkone ne, saj se v zadnjem trenutku zmeraj najde rešitev. V gospodarstvu je zaradi tega vendarle čutili nekoliko apatije, saj se jim najhuje zdi to, da morajo živeti iz rok v usta. Tako je z zalogami materialov, podobno je tudi s predpisi, ki usmerjajo ekonomsko politiko. Če bi bila ta zastavljena dolgoročno, bi se v združenem delu kljub pomanjkanju deviz počutili veliko bolje.

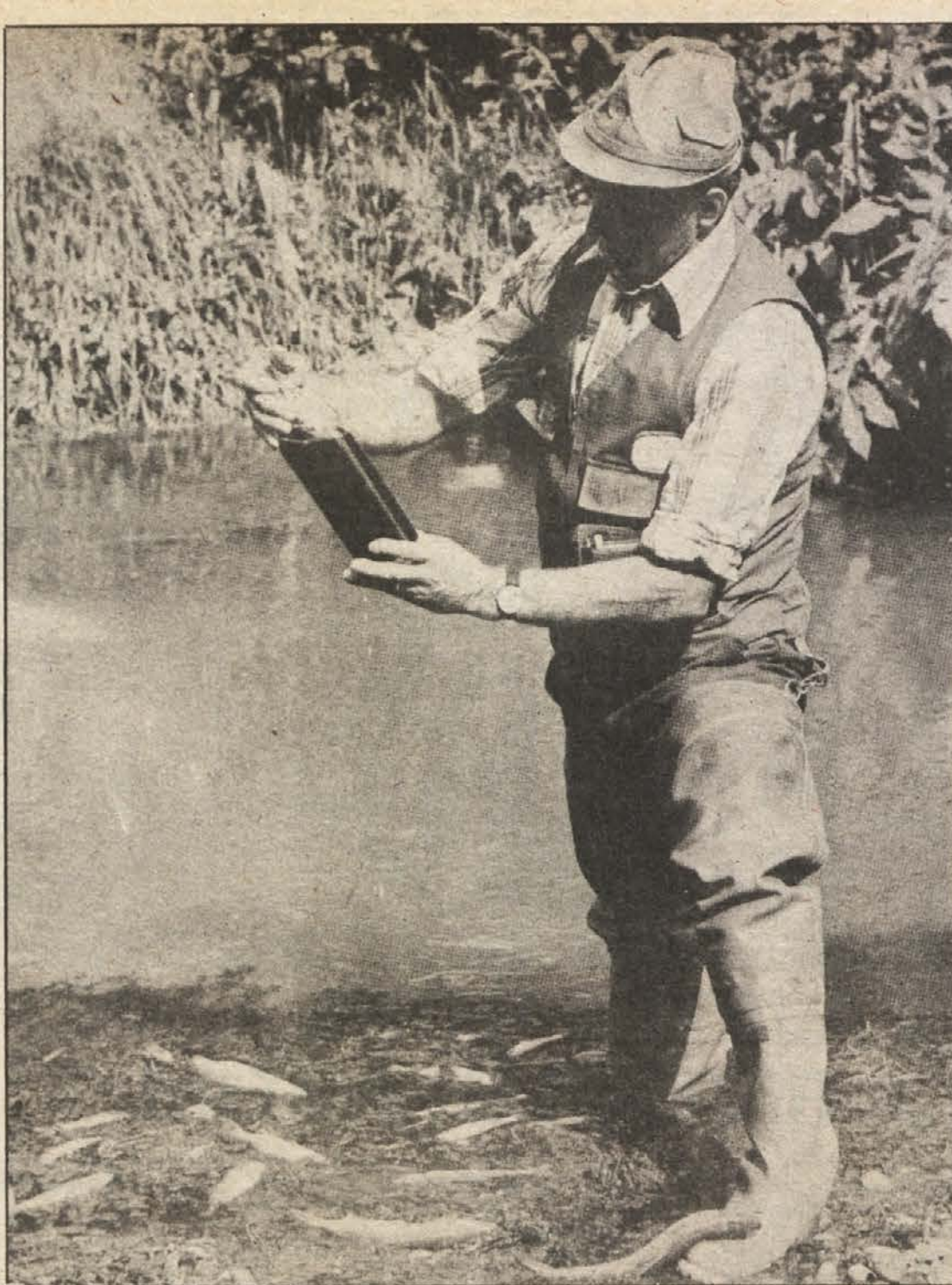
Podatke so zbrali novinarji: Ria Bačar, Andrej Bartelj, Pavel Perc, Jože Primc, Jožica Teppey, Alfred Železnik in Jože Simčič, ki je gradivo pripravil za objavo.

NADOMESTILO ZA UMIRAJOČO SAVO

Kruta je resničnost, s kakršno se srečuje sevniška ribiška družina heroja Maroka in ki je svojo potrditev našla tudi v zdaj že znameniti študiji zagrebškega znanstvenega inštituta „Rudjer Bošković“. „Težavam sami nismo kos, rešitev še zdaleč ni v naših rokah,“ pripoveduje prizadevni gospodar ribiške družine Boris Mejak. Nadaljuje z izkušnjami ribičev, ki povedo še več kot znanstvena analiza: „Sava v Posavju (sevniški družini pripada 10 km reke od Črnega potoka do Blance) iz dneva v dan spreminja barvo. Ribe komajda še životarijo. Le najodpornjših niso uničile strupene odplake. Ujeti primerki kažejo kaj žalostno podobo. Vse pogostejši so primerki rib z odprtimi ranami, ukrivljenimi hrbtnicami, gnojnimi bulami ali odpadnimi plavutmi. So primeri, ko je v ribi celotna trebušna votlina zagnojena. Ali je ob vsem tem čudno, da so začeli naši ribiči dvigati roke od Save in se sprašujejo, ali naj bodo sploh še člani ribiške družine. Tako so zapisali v eno od svojih poročil.“

Slabo se godi tudi idilični rečici Mirni. „Do pred nekaj leti čista, lepo zelena, polna zdravih rib, je danes motna, rjava, bela in črna. Po njej se valijo nekakšni kosmiči, ki pokrivajo dno in povzročajo gnitje, s tem pa izginja še preostali kisik, ki je v njej. Zaradi komunalnih, industrijskih in kmetijskih odplak prinaša voda s seboj namesto življenja smrt,“ pravijo ribiči. Poleg tega jim je novo nevšečnost prinesla sicer hvalevredno in težko pričakovano posodobljanje ceste za Mirno. „Štiriletno miniranje, rušenje skal v vodo ter razni drugi posegi so dodobra uničili večletna prizadevanja naših ribičev,“ pravi ribiči. Zaradi tega dandanes obžalujejo, ker so v njen spodnji tok vložili 5.000 odraslih potočnih postrvi. Mislili so pač, da utegne živahnejši pretok vode v tem trikilometerskem

pasu vseeno bolj goditi tem ribam. Poleg tega ima Mirna pred svojim izlivom v Savo še edinstvena drstišča podusti. Njihovo čuvanje je

bilo zaradi znanih škodljivih snovi v vodi in genetskimi spremembami rib bolj čuvanje ljudi kot pa rib. Če računajo, da so za to porabili

517 čuvajskih ur, vsi stroški pa so znesli samo za letos, ob pičli pomoči sosednjih družin, 75.326 dinarjev, se vse bolj postavlja vprašanje, če so dolžni to breme nositi le ribiči.

Najvztrajnejši bodo ribiči vsekakor ostali. S pravo ljubiteljsko vnemo se mnogi vključujejo v delo drugačnega kova. Ker postajata tako glavni reki vse manj primerni za ribolov, so rešitev ribniki, urejanje gojitvenih potokov in vzreja plemenskih jat. Pri Bruni vasi se pravkar polni z vodo tak ribnik. Precejšnje upe polagajo v ribnik ob Hinji v Krmelju. Pravzaprav je bil tam včasih rudniški dnevni kop. Letos so tam izkopali zemljo za drstni ribnik. Dogovarjajo se, da bi opustili sedanjega ribnika tik sevniške Kopitarne, kjer se za zemljišče zanima tovarna. Verjetno jim bo uspelo za protiuslugo doseči, da bodo lahko opravili najtežja dela pri zajezitvi Impoljskega potoka v Lokvah. Nekateri ribiči zlasti pri slednjem očitajo počasnost. Povedati je treba, da je zemljišče v lasti številnih lastnikov. 5. maja letos so naposled zbrali večino papirjev, ostal je le še dogovor s cestarji.

Letos so izlovili in vložili iz gojitvenih potokov okrog 7.000 potočnih postrvi in jih vložili v lovne revirje. V gojitvene potoke so spustili novih 100.000 postrvi. Toliko so jih lahko kupili od najemnine, ko so JLA lani začasno odstopili svoj ribiški dom. Te postrvice prav dobro uspevajo. V Vranjskem potoku so npr. ob vlaganju merile le po centimeter in pol. Po dveh mesecih se jim je dolžina podvojila. Takih potokov imajo osem. Vnaprej bodo postrvi spet vzrejali v svoji valilnici. Z nekaj manjšimi posegi namreč lahko njeno zmogljivost povečajo na 150.000 kosov. Ravno zato skušajo vzgojiti zdravo plemensko jato, da bi plemenice lahko sami osmukali.

Na izvršni svet sevniške občinske skupščine so naslovili tudi prošnjo o dodelitvi jezera pri Štritu. Tam je bila že pred leti zaščiteni rasa mlakarica. Nekateri se zanimajo kajpak tudi za pozidavo. Prav do vode se želijo vozariti z avtomobili nekateri, ki sploh niso ribiči. Drugi zapeljejo avtomobil kar v sredo potoka. Sevnične, kjer jih pridno milijo, za nameček pa ob obali menjavajo še olje. Doklej tako?

Ribiči si vneto prizadevajo, da bi nekako ohranili vsaj te vode. Naravi je treba pomagati, kjer njeno ravnovesje le še ni prehudo načeto. Danes ribe, jutri človek, slikovito svarijo prirodoslovci. Ribiči se z varstvom voda in življava v njih srečujejo pravzaprav kot ljubiteljska organizacija.

Kaplja v morje splošne neprizadetosti?

ALFRED ŽELEZNIK

NJEGOVO VELIČANSTVO NOGOMET

kom. V Franciji so v srednjem veku igrali soule, ljudsko igro, znano predvsem v Pikardiji. Po nekkih podatkih je moral v tistem času v Franciji vsak dijak, ki je prišel v samostanske šole, prinesiti s seboj tudi žogo. Morala je biti tako velika, da je niso mogli držati v eni roki. V 14. stoletju je francoski kralj Karel V. prepovedal nogomet.

V srednjem veku so igrali nogomet tudi v Italiji. Igro so imenovali tako kot danes — calcio; podobna je bila ragbiju; žogo so lahko nosili z rokami ali pa jo udarjali z nogami.

Nogometna strast v Evropi je v naslednjih stoletjih zamrla, dokler se ni nogomet v sodobni obliki v 19. stoletju pojavil v angleških šolah Harrowu, Winchesteru in Rugbyju. V tej dobi so v Angliji nastala prva nogometna pravila. Od tod se je nogomet širil, prešel številne faze razvoja in na koncu osvojil svet.

Prvo zvezo so ustanovili 1863 med klubi Londona in Cambridgea. Istega leta je bila v Angliji tudi prva mednarodna nogometna tekma. V tem času se je nogomet ločil od ragbija. Tri leta kasneje že igra na vsaki strani 11 igralcev: 8 v napadu in 3 v obrambi. Eden od njih je vratar. Kmalu se je število napadalcev zmanjšalo, v napadu jih je ostalo 5.

Iz Anglije se je igra 1875 razširila na Nizozemsko, na Dansko, nekaj let pozneje v srednjo Evropo. V začetku 20. stoletja je zanimanje za nogomet že skoraj splošno, leta 1904 so v Parizu ustanovili Mednarodno nogometno zvezo, slovit FIFA, ki ima sedež v Zuerichu. Evropsko nogometno zvezo (UEFA) soustanovili kmalu 1955, sedež pa ima v švicarskem Bernu. V program olimpijskih iger so nogomet vključili leta 1900.

Do prve svetovne vojne je v nogometu vodila Anglija, ki je imela časovno prednost pred

ostalimi državami in je prva vpeljala redna tekmovanja. V Angliji je postal nogomet tako popularen, da so ga na začetku stoletja uvedli v šole kot obvezen predmet. Edvard III. se je najbrž obračal v grobnici. Na celini je bil v tem času nogomet najbolj razvit na Danskem ter na Češkem, Madžarskem in v Avstriji. To je bil čas klasičnega nogometa, ki so mu bili za vzor Škoti. To je bila igra kratkih podaj, polna ustvarjalne fantazije in lepote. Obrambni igralci niso strogo pokrivali napadalnih igralcev, zato je bil vsak igralec dokaj prost, kar je pospeševalo razvoj individualne tehnike. Med obema vojnama se je nogomet razširil na druge celine. Anglija ni mogla več obdržati nogometne prevlade. Leta 1939 so v Beogradu Angleže premagali tudi Jugoslovani. Rezultat je bil 2:1, kar je podatek, ki ga opolnoči ve vsak nogometno navdahnjen osnovnošolček, starim navijačam pa ob njem priteče iz oči.

V tem času se je nogomet razvil tudi v Južni Ameriki, posebno tehnika. Urugvaj je leta 1924 na olimpiadi v Parizu osvojil prvo mesto. Od takrat je Urugvaj nogometna velesila. Brazilci in Argentinci so se odlikovali z izredno tehniko, za kolektivno igro pa niso imeli večjega razumevanja. Zato niso mogli doseči Urugvaj in nekaterih evropskih držav.

Povsod so hitro ustanavljali veliko število klubov, čeprav zaradi slabih prometnih zvez mednarodna klubska tekmovanja niso bila tako pogosta kot so danes. V nekaterih državah je že takrat začel v nogometu prevladovati profesionalizem. V tretjem obdobju svojega razvoja, po drugi svetovni vojni, je nogomet osvojil zemeljski opev.

Sodoben nogomet se precej razlikuje od nekdanjega. Lepoto igre, številne improvizacije, kombinacije in klasično tehniko so zamenjale hitrost, moč, vzdržljivost in gibljivost, ki meji že na akrobatiko. Vse to pa zahteva dolgotrajno, sistematično in načrtno delo in veliko veliko denarja. Nogomet je namreč tudi ena največjih sodobnih kupčij.

Na ozemlju današnje Jugoslavije so igrali nogomet že ob koncu minulega stoletja. Začelo se je 1893 na Hrvaškem, Slovenci smo spoznali okroglo usnje leta 1907. Tri leta kasneje so v Ljubljani ustanovili klub Hermes. Leta 1920 je reprezentanca Jugoslavije odigrala prvo mednarodno tekmo in izgubila v Antwerpnu s Čehi z 0:7. Prvi velik uspeh je Jugoslavija dosegla na svetovnem prvenstvu leta 1930 v Montevideu, ko je bila tretja na svetu. Po vojni so naši žogobrci v Rimu osvojili zlato olimpijsko medaljo, drugo mesto na prvem pokalu evropskih narodov v Parizu, na svetovnem prvenstvu leta 1962 v Čilu smo bili četrti. Poleg tega je naša enajsterica zaporedoma osvojila 3 srebrne olimpijske medalje: v Londonu, Helsinkih in Melbourneu.

Nogomet je športni fenomen 20. stoletja, njegova velikanska priljubljenost ne kaže znamenj upadanja. Kvečjemu nasprotno, nogomet pridobiva vse več pristašev celo v deželah, kjer doslej ni bil tako priljubljen, na primer v ZDA, na Kitajskem in Japonskem. Nogomet je šport, ki ga igra velikansko število ljudi, še več pa je takih, ki ga gledajo. Je najbolj priljubljena športna igra vseh časov, pa naj bo to komu vseh ali ne. Začetki njegovega veličanstva Nogometa pa seveda niso bili tako sijajni, čeprav so starodavni.

Različne igre, pri katerih žogo udarjajo z nogo, so bile že od davnine znane na vseh celinah. Prvi pisni podatki o igri, podobni nogometu, so kot še veliko drugih reči kitajskega izvora. To igro so imenovali v stari Kitajski cu-či in so jo igrali v tretjem stoletju pred našim štetjem. Tu seveda ne moremo tudi mimo starih Grkov, ki so se zabavali z igro episkyros, starorimska igra harpastum pa je bila bolj kot nogometu podobna ragbiju.

Po pisanju meniha Fitzstephena je bila v Angliji v 12. stoletju med dečki zelo priljubljena neka igra z žogo, na Škotskem pa so igrali oženjeni proti samskim. Zadeva se je kar dobro prijela, angleški kralj Edvard III. je moral žogobrc celo prepovedati, ker so podložniki zaradi njega preveč zanemarjali vadbo streljanja z lo-

KMETIJSTVO NA AVSTRIJSKI NAČIN

Marsikaj novega smo spoznali člani sekcije kmetijskih novinarjev pri Društvu novinarjev Slovenije, ko so sredi maja popotovali po Avstriji, da bi se na kraju sarem prepračili, kako je s kmetijstvom pri naši severni sosedu. Toda prvi in do kraja potovanja prevladujoč zunanji vtis, ki smo ga dobili, je bil, da so pri njih vsa polja skrbno in lepo obdelana. Prav taka je tudi okolica domačij. Vsa ta avstrijska natančnost, ki je menda celo hujša od nemške, se Avstrijcem še kako plača. Njihovo kmetijstvo lahko prehrani vso državo in hkrati ustvari toliko tržnih presežkov, da prodaja žito celo Jugoslaviji.

Kje je skrivnost njihovega uspeha? Nič revolucionarno novega nismo izvedeli, tudi o različnih zelenih planih in podobnem ni bilo slišati. V veliki meri so uspehi kmetijstva posledica strokovnega dela, iskanja preprosti, a učinkoviti rešitev, predvsem pa spoštovanja dogovorov in rokov. Prvi pouk v tem smislu smo dobili že prvi dan, ko smo obiskali kmetijski sejem v Riedu na severu Avstrije. Inženir Friderik Degen, ki pri sejmju skrbi za stike z Jugoslavo, je skoraj izgubil živce, ker smo zamudili nekaj minut na razgovor s predstavniki sejma. Prvo avstrijsko izkušnjo smo sicer potem poplaknili s požirki hladnega sekta, s katerim so nas pogostili, a smo potem na vse skupaj gledali z nekoliko bolj strogimi očmi.

Sejem sam se nam ni zdel nič posebnega, saj je bilo na njem zbrane precej krame, ki po našem mnenju ne bi sodila na take vrste sejma. Tudi kolegi, ki so že bili na novosadskem sejmju, so dejali, da sejem v Riedu nikakor ne more biti eden izmed največjih v Evropi, kot so nekajkrat rekli naši gostitelji. Za nameček nas je zmotila tudi mednarodna gasilska razstava, saj so gasilski avtomobili prevladovali nad traktorji. Toda ogled stalne razstave o gradnji kmečkih domačij, hlevov in drugih gospodarskih poslopij, nas je prepričal, da Avstrijci kar resno jemljejo kmetijstvo. Na stalni razstavi namreč vse leto prikazujejo najbolj smotrne načine gradnje s posebnim poudarkom na varčevanju energije. V pogovoru s strokovnim vodstvom smo še izvedeli, da avstrijski kmetje zelo spoštujejo strokovne nasvete in jih v večini primerov ne prilagajajo trenutnim denarnim zmožnostim. Tako grade stanovanjske hiše in gospodarske objekte postopoma, a z najboljšimi možnimi rešitvami. Vrstni red gradenj je podoben našemu, tudi oni najprej zgrade zgradbe za živino in drugo, šele potem poskrbe za svoja bivališča.

STROJNE SKUPNOSTI KOT IZHOD

Pri nas se že kar nekaj časa lahko pohvalimo, da imamo strojne skupnosti. A izkušnje z njimi niso vedno najboljše. Predstavniki okrajne kmetijske zbornice iz Rieda se pohvalijo z njimi. Uvajati so jih začeli po zgledu severnih sosedov Bavarcev nekoliko pred pol drugim desetletjem, zdaj pa hodijo po nasvete k njim celo Japonci.

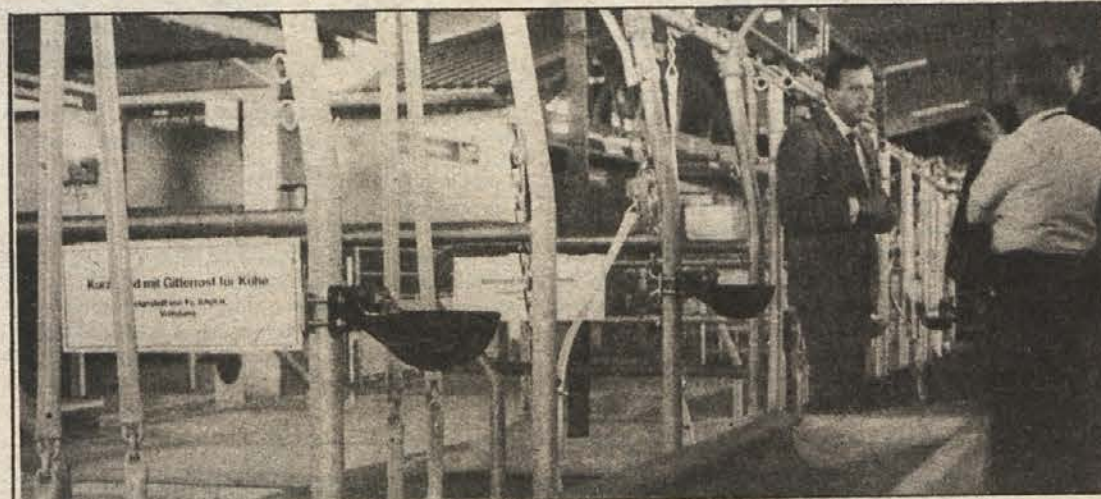
Okraj Ried, ki leži večinoma v višjih legah, torej za kmetijstvo ne pretirano primernih, premore 4.108 kmetij. Kmetije so po velikosti podobne našim, saj meri najmanjša okoli pol hektara, največje, ki pa so izjeme, merijo okoli 100 hektarov. Na tem območju imajo sedem strojnih skupnosti, vanje pa je vključenih 34 odstotkov vseh kmetov, ki obdelujejo prek 60 odstotkov vse zemlje. Sorazmerno velika razdrobljenost zemlje in neprimerne lege za kmetijstvo so silile tamkajšnje kmete, da so začeli iskati poti za zmanjšanje stroškov pri obdelavi zemlje. Rešitev so bile strojne skupnosti.

Kot so nam povedali, stroji niso skupna last, saj vsak kmet sam nabavi stroj, seveda po nasvetu strokovnjaka. Tudi skrb za stroj je povsem njegova. Izmenjava strojev poteka po načelu kompletne storitve. Kmet od drugega kmeta najame stroj in upravljalca, storitev pa obračuna po veljavnem ceniku. Plačevanje storitev poteka preko banke. Da bi bili stroji čim bolj izkoriščeni, se kmetje zanje dogovarjajo po precej gostem telefonskem omrežju, na voljo pa imajo celo 40 kompletov radijskih oddajnikov za brezžične zveze. Doslej se menda še ni zgodilo, da bi zaradi prevelike zaposlitve strojev ali okvar ostala zemlja neobdelana, saj si pomagajo med seboj tudi strojne skupnosti. Posebno razsodišče doslej še ni imelo dela pri razsojanju sporov. Vsak kmet, ki vstopi v strojno skupnost, prispeva na začetku 500 šilingov, za vsak hektar pa potem plačuje 27 šilingov dodatnega prispevka. Ta denar porabijo za plačilo vodji strojne skupnosti, štirikrat na leto pa člani strojne skupnosti dobe tudi časopis.

Kmetje so pri njih starostno in bolniško zavarovani, vsi prispevki za okoli 20 hektarov veliko kmetijo pa znašajo 25 tisoč šilingov. Kmet gre lahko

AVSTRIJSKI KMETJE PRIDELAJO VEČ — Čeprav tudi avstrijski kmetje niso povsem zadovoljni s svojim statusom, pridelajo precej več hrane kot naši. Na sliki: Josef Gaisbauer razlaga novinarjem, kako živi in dela.

KMETJE CENIJO STROKOVNOST — Avstrijski kmetje se lahko o sodobni gradnji hlevov počue na stalni razstavi, ki deluje v okviru kmetijskega sejma v Riedu. Z nasveti jim pomaga tudi skupina 16 svetovalcev, katerih mnenja kmetje v glavnem tudi spoštujejo.

PRISRČNO SREČANJE Z GRADIŠČANSKIMI HRVATI — Pri Demetriju Sučiću smo se večino časa zadrževali v njegovi vinski kleti. Pogovor je tekel o vinu in vinogradništvu, pa tudi o položaju Hrvatov v Avstriji.

JEZERSKO BRODOVJE — Blizu Rusta na Nežiderskem jezeru je videti tudi takole jezersko brodovje. Slika, ki jo je tudi na Jadranu težko videti.

NIMAMO VEČ IZBIRE

Celotni izvoz v letošnjem letu je bil večji za 10 odstotkov, samo na konvertibilno področje pa še za 2 odstotka več. Konvertibilni uvoz pa nam je ob 2,6-odstotni rasti industrijske proizvodnje uspelo zmanjšati kar za 13 odstotkov.

Postopoma se je začela izboljševati tudi struktura investicij. Za skoraj desetino pa se je zmanjšala tudi brezposelnost. Aprila je bilo v Sloveniji 12.515 ljudi brez zaposlitve, a jih je družbeno pomoč dobivalo le nekaj čez tisoč.

Vse te pozitivne strani pa niso zadostovale za to, da bi bili zadovoljni z gospodarskimi gibanji v prvih petih mesecih, kajti še vedno nismo sposobni pravočasno vračati obresti in kredite iz tujine. Ker nismo dovolj izvažali, tudi deviznega priliva ni bilo, rezerve pa so se zmanjšale kot nikoli doslej. V začetku junija moramo vrniti 987 milijonov dolarjev, kar je skoraj 100-odstotna vrednost izvoza blaga na konvertibilno področje.

Obveznosti do tujine so v prvi vrsti dolžne pokriti organizacije združenega dela kot neposredni porabniki kreditov, sicer pa za to pooblaščen banka. Če pa tudi to ni mogoče, se mora znova pokazati vzajemnost v okviru republike oziroma avtonomne pokrajine, v skrajnem primeru pa se vračajo dolgovi tujini s pomočjo federacije.

Ker morajo organizacije združenega dela del deviz odvajati za uvoz energetskih surovin, za plačevanje anuitet in devizne potrebe republike in federacije, jim ostane le slaba tretjina deviznega priliva. Doslej pa so ozdi gospodarili kar s 65 odstotki deviznega priliva. Očitno je, da bodo te spremembe povzročile vrsto težav v proizvodnji. Zato so v republiki pripravili operativni načrt, s katerim bi te težave odpravili. V njem je poudarjeno, da moramo redno izpolnjevati obveznosti do tujine, bistveno povečati sedanji obseg in pestrost izvoza na konvertibilno področje, prav tako pa tudi proizvodnjo za izvoz na to področje. Na domačem trgu moramo zagotoviti osnovne življenjske potrebščine, porabo pa uskladiti v okviru letošnje resolucije. Zmanjševati moramo socialne probleme ter zagotavljati delo.

Izhod iz sedanjega težkega gospodarskega položaja je v tem, da ohranimo pričakovano raven proizvodnje. Zato moramo zagotavljati reprodukcijska sredstva in surovine doma, boriti pa se moramo tudi za to, da bomo imeli dovolj energije. Ker ni in ne bo deviz za uvoz hrane, moramo povečati kmetijsko proizvodnjo, zato pa je treba zagotoviti višje odkupne cene. Pospešiti moramo tudi razvoj turizma, malega gospodarstva in obrti ter zagotoviti rentabilnejše poslovanje na vseh področjih.

Čeprav so sicer cene rasle bolj umirjeno kot lani, pa smo v prvih petih mesecih izkoristili od 15 odstotkov, kolikor naj bi bile cene višje ob koncu leta, že 84 odstotkov. Splošna poraba je v občinah v prvih štirih mesecih skoraj za tretjino večja kot v istem obdobju lani, v 21 slovenskih občinah pa se je v prvih treh letošnjih mesecih povečalo število administrativnih delavcev.

Realni osebni dohodek se je do aprila povečal za 20 odstotkov v primerjavi z enakim obdobjem lani. Nekaj slovenskih tozdov pa si je neupravičeno povečalo osebni dohodek, med njimi tudi Pionirjev tozd Gradbena operativa, in sicer kar za 28 odstotkov.

Po drugi strani pa se letos samo v Sloveniji otepa z izgubo kar 646 organizacij združenega dela, v katerih je zaposlenih 110 tisoč delavcev. Ta številka je tembolj zgovorna, če vemo, da je bilo lani v organizacijah z izgubo zaposlenih „le“ 24 tisoč ljudi.

Stabilizacija pri nas torej še zdaleč ni rodila sadov, ki smo jih pričakovali, kar je posledica nespoštovanja resolucije. Zato je bilo pretekli teden dogovorjeno, da ima zvezni izvršni svet pravico sprejeti izredne ukrepe, če ne bo usklajevanja v okviru resolucije. Srepe, če ne bo usklajevanja v okviru resolucije. Srepe, če ne bo usklajevanja v okviru resolucije. Srepe, če ne bo usklajevanja v okviru resolucije. Srepe, če ne bo usklajevanja v okviru resolucije.

Čeprav so sicer cene rasle bolj umirjeno kot lani, pa smo v prvih petih mesecih izkoristili od 15 odstotkov, kolikor naj bi bile cene višje ob koncu leta, že 84 odstotkov. Splošna poraba je v občinah v prvih štirih mesecih skoraj za tretjino večja kot v istem obdobju lani, v 21 slovenskih občinah pa se je v prvih treh letošnjih mesecih povečalo število administrativnih delavcev.

Realni osebni dohodek se je do aprila povečal za 20 odstotkov v primerjavi z enakim obdobjem lani. Nekaj slovenskih tozdov pa si je neupravičeno povečalo osebni dohodek, med njimi tudi Pionirjev tozd Gradbena operativa, in sicer kar za 28 odstotkov.

Po drugi strani pa se letos samo v Sloveniji otepa z izgubo kar 646 organizacij združenega dela, v katerih je zaposlenih 110 tisoč delavcev. Ta številka je tembolj zgovorna, če vemo, da je bilo lani v organizacijah z izgubo zaposlenih „le“ 24 tisoč ljudi.

Stabilizacija pri nas torej še zdaleč ni rodila sadov, ki smo jih pričakovali, kar je posledica nespoštovanja resolucije. Zato je bilo pretekli teden dogovorjeno, da ima zvezni izvršni svet pravico sprejeti izredne ukrepe, če ne bo usklajevanja v okviru resolucije. Srepe, če ne bo usklajevanja v okviru resolucije. Srepe, če ne bo usklajevanja v okviru resolucije. Srepe, če ne bo usklajevanja v okviru resolucije.

Stabilizacija pri nas torej še zdaleč ni rodila sadov, ki smo jih pričakovali, kar je posledica nespoštovanja resolucije. Zato je bilo pretekli teden dogovorjeno, da ima zvezni izvršni svet pravico sprejeti izredne ukrepe, če ne bo usklajevanja v okviru resolucije. Srepe, če ne bo usklajevanja v okviru resolucije. Srepe, če ne bo usklajevanja v okviru resolucije. Srepe, če ne bo usklajevanja v okviru resolucije.

predčasno v pokoj, vendar mora dati zemljo v najem. Če v treh letih tega ne naredi, izgubi pokojnino. Pri njih tako nimajo problemov z neobdelano zemljo. Tak poprečen kmet dobi okoli 7 tisoč šilingov pokojnine.

Obisk pri kmetu v okolici Rieda nas je spet prepričal, da so si avstrijski kmetje in naši podobni še v nečem. Tudi oni radi tarnajo nad tem, da je delo težko, in podobno, a so zadovoljni s samostojnostjo, ki jo imajo. Tudi pri nas tako opovane počitnice na morju žrtvujejo zanjo. Josef Gaisbauer ima 35 hektarov zemlje, od tega 9 hektarov obdelovalna. Prideluje žito, krmo za živino in redi 18 glav krav ter teleta. Na leto pridelava 68 tisoč litrov mleka, za vsak liter mleka pa dobi 4,5 šilinga, medtem ko je lastna cena mleka 4 šilinge. Pomaga si z dvema traktorjema, za delo na kmetiji pa sta večinoma sama z ženo. Kako velik pomen pripisujejo Avstrijci informiranju, kaže tudi to, da je njegova vzorna kmetija predstavljena na listu ciklostirnega papirja, kjer obiskovalci lahko dobe vse podatke o njem.

Tudi pri njem je bilo povsod opaziti red in čistočo, medtem ko po mnenju poznavalcev ni imel nobenega stroja, ki bi si ga naši kmetje ne mogli privoščiti. Lepo urejen je bil tudi hlev, v katerega predverju smo opazili lepo urejeno kopalnico. V garaži je stal bleščec se audi 80.

Tu smo doživeli tudi prvi primer avstrijske gostoljubnosti, saj nam je ta kmet postregel z domačim jabolčnikom, na koncu pa smo se lahko vpisali v spominsko knjigo, kjer hrani vsa pričevanja o obiskih. Toda v primerjavi s prisrčnostjo, katere smo bili potem deležni pri Gradiščanskih Hrvatih v Spodnji Avstriji, je bilo tudi to točenje jabolčnika zgolj protokolarna prijaznost. In sam pri sebi sem pomislil, da tudi to šteje med davke, ki jih morajo kmetje plačati, če hočejo pridelati toliko, kolikor pridelajo.

MED GRADIŠČANSKIMI HRVATI

Obisk krajev, kjer žive gradiščanski Hrvati, je vnesel v naše potovanje več domačnosti, kot smo je bili deležni v Zgornji Avstriji. V Železnem nas je v cerkvi, kjer je pokopan znameniti komponist Joseph Haydn, pričakal Stepan Gregorić, ki nam je z velikim žarom pravil o zgovodini Hrvatov, o velikem komponistu. Potem smo potovanje nadaljevali proti Rustu, kjer smo se v vinski kleti tamkajšnjega župana lahko seznanili z vini, ki jih prideluje na svojih 17 hektarih vinogradov. Vina polni v steklenice, na leto okoli 120 tisoč butelj. Sicer je družina, ki sama obdeluje vse vinograde — zraven ima tudi nekaj živine — lastnica 400 let stare vinske kleti. V njej je dobili vina šestih glavnih sort in trideset vrst glede na kvaliteto. Žal naši gostitelji niso bili tako razsipni z vini, kot so naši kmetje in vinogradniki, saj so vino točili, kot bi prišli na enološko pokašnjo, v majhnih odmerkih in brez kakršnegakoli prigrizka.

Iz Rusta pelje pot mimo precejšnjih kompleksov vinogradov proti Nežiderskemu jezeru (ali morju), kjer se nam razodene del avstrijskega turističnega čudeža. Ob precej blatni vodi je nekaj lokalov, trgovinic s spominkami in cela vrsta barak in pomolov, kjer je privezano pravo brodovje majhnih in malo manjših jadrnic. Čeprav je bilo šele sredi maja in je bil delovni dan, se je na obalah sončilo nekaj ljudi. Nismo ugotovili, ali so bili turisti, a vseeno se nam je zdelo, da znajo Avstrijci dobro izrabiti tudi takole jezerce, vsekakor pa bolje kot mi naše sinje Jadransko morje.

Avstrijski lokalni so lepo urejeni, tudi postrežba je dobra. Vendar so bile cene (povsod enake) previsoke za nas, da bi si privoščili kaj več. V Zagersdorfu, kjer smo se zadrževali zadnji dan potovanja, so nam domačini odkrili ravno tako prijetno urejen lokal, ki pa je bil last Hrvatov. Tudi tam smo bili dobro postreženi in še cene — se nam niso zdele tako pretirano visoke. Morda ravno zaradi slovenske prijaznosti, ki je precej drugačna od nemške.

SLOVANSKA DUŠA

Za prijeten zaključek potovanja je poskrbel Demetrius Sučić, ki nas je v precej manjši kleti, kot je bila tista v Rustu, pogostil z vini, ki jih prideluje njegova družina. Vina nam niso točili v znanstveno majhnih odmerkih in tudi sami so si ga privoščili. Tako se je ob vinu vnela dolga razprava o življenju Hrvatov, o vinogradništvu, kletarstvu in podobnem. Sučić ima 2,8 hektara vinogradov, vina pa sam polni v buteljke, ne da bi se spraševal, ali se mu to ekonomsko izplača. Resda je vino težko prodati, saj je konkurenca huda, vendarle prinese več kot 25 hektarov preostale zemlje, ki jo Sučić še ima.

In potem še skok čez mejo. Tu se je izkazalo, da so Avstrijci veliko manj pedantni pri pregledih prtljage kot naši carinski organi. Tudi mi smo se disciplinirano postavili v vrsto, hkrati pa razmišljali, kako se bodo izmazali naši rojaki, ki so na avstrijski strani skrivnostno prekladali prtljago v avtomobilih in potovalnih torbah. Nehote se vsiljuje vprašanje, če ni naša nepriljubljenost za sodelovanje na kmetijskem sejmju v Riedu — predstavniki so nam dejali, da ni zanimanja za sodelovanje z njimi — in na drugih področjih v zvezi z vrstami na meji.

J. SIMČIČ

MIRJAM KRUMPAČNIK

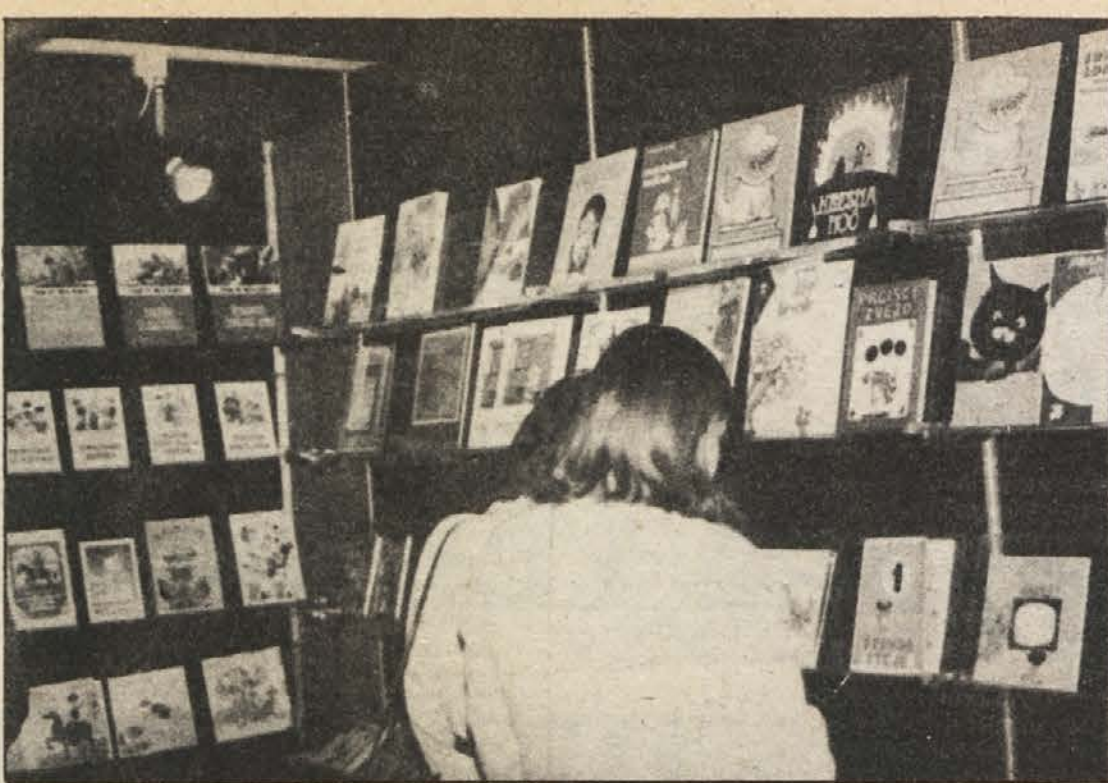
GRE TUDI LJUBEZEN DO KNJIGE SKOZI ŽELODEC?

O knjigah je bilo že marsikaj povedanega. Zanimivega in lepega, veliko preprostih, učenih in iskrih misli. Skozi stoletja so bile knjige deležne različnih časti. Kdor je znal brati, je bil skoraj bog. Nemara je zato govoril star arabski učenjak, da lahko knjiga posadi preprostega človeka na kraljevski prestol.

Se vedno se je moč strinjati, kar je o knjigah zapisal renesančni pesnik. „Iz vseh dežel in vseh časov prihajajo, in čeprav jih je njihova učenost obsula s častmi, je vendarle tako lahko občevati z njimi. Nekateri mi odganjajo skrbi in spodbujajo mojega duha, kadar klone, druge krepijo moj um in mu modro svetujejo. Na njihovo pomoč pri pridobivanju znanja o najtežjih vprašanjih se lahko brez skrbi zanesem.“

Če bi ta pesnik živel danes, bi mogel to razmišljanje o knjigah obogatiti z novimi spoznanji, se morebiti izraziti še v slikovitejših primerih. Od njegovih časov se je knjiga tako razvila in potisočerala, da postane nezogibna duhovna hrana že v človekovih rosno otroških letih. Brez knjige bi prav gotovo živeli duhovno smrt, toliko zahteva življenje od današnjikov.

Na Slovenskem natisnemo na leto 800 do 1000 novih knjig. Kako leto več, kako leto manj, kot to dovoljuje denarna močnja. Knjige gredo in ne gredo. Zadovoljni nismo niti s številom novitet niti z nakladami, še

najmanj pa z branjem. Statistika dokazuje, da malo beremo. Premalo, še posebej leposlovje. Knjigarnarji ugotavljajo, da fakultetno izobraženi ljudje še najmanj segajo po knjigah. Po strokovnih morda že, o drugih pa ni razveseljivih podatkov. Med odraslimi bere v glavnem tako imenovani srednji sloj. Delavcev, neposrednih proizvajalcev, vanj ne štejejo. Podatki o njih kot bralcih so skopi, a kolikor jih je, nas hočejo prepričati, da knjiga tudi pri njih ne shaja prav zgledno. Največ bero otroci, šolarji. Pa ne samo za bralno značko.

Slovenska knjižna bera je vsako leto na ogled na tradicionalnih knjižnih sejmih. Za večino obiskovalcev so knjige res samo na ogled, čeprav so to prodajne

razstave. Načelo, da je moč vsako knjigo, ki je na sejm, kupiti, se uveljavlja le v delno zadovoljstvo prodajalcev. Tudi popusti niso več nikakršen magnet, razen za izrazite bibliofije, ki pri nakupih tehtajo vsak dinar. Nema je „tehtati“ sploh prava beseda, ko gre za knjige. Slednje so postale že tako drage, da se jim odrekajo celo petičnejši kupci. Tako imenovane boljše knjige skorajda ne moreš videti, če ne pokažeš tisočaka. Majhen trg, majhne naklade – to da je naredilo knjigo drago kot žefran. Kaj bo posej, ko bo treba živeti brez rabatov, o tem si upa le malokdo razmišljati na glas. Tudi ne o tem, kaj bo z izvirno slovensko knjigo, ki uživa posebno družbeno podporo.

Vse, kar se je dogajalo ali slabega zgodilo v slovenskem založništvu in knjigotrstvu, se je po svoje pokazalo tudi na vseh dosedanjih Dolenjskih knjižnih sejmih. Letošnji, s katerim so knjigarna Mladinske knjige, KUD in mladina Krke, tovarne zdravil, ter Študijska knjižnica Mirana Jarca proslavili petletnico prirejanja, torej mali jubilej, je bil glede količinske ponudbe do zdaj „najsiriomašnejši“. Vsega 700 naslovov je premoval ali kar 200 manj kot njegov lanski predhodnik. Toliko knjig pač, kolikor so jih vse slovenske založbe dale na svetlo od lanskega do letošnjega maja, vendar do zdaj najmanj.

Prireditelji so se kajpak potrudili, da so ta „primanjkljaj“ nadomestili z zunanjimi poudarki. Na močnikavno se je v avli poslovne stavbe Krke svetlo nekakšno geslo letošnjega sejma, prastara vzhodnjaška modrost, ki pravi: „Kralji in knjige imajo veliko moč. Kralji umirajo...“ Lepo sta se podali sejmu dodani razstavi Zidarjevega pisateljskega opusa in povojnih novomeških šolskih glasil. Obiskovalci ostajajo prirediteljem hvaležni za srečanja in pogovore z znanimi pisatelji in drugimi knjižnimi ustvarjalci. Letos s spremnimi priveditvami nikakor niso skoparili, kar jim je naložilo dodaten trud. Kako in kdaj bo ta trud poplačan in v kakšni obliki, tega najbrž nihče ne ve. Prav gotovo pa si prireditelji sejma želijo, da bi bilo to storjeno v povezavi s knjigo. Ljudje naj bi več hodili kupovat v knjigarne in si izposojevati knjige v knjižnice. Saj je bil sejem poleg tega, da je bil ena sama paša za oči, predvsem propaganda za knjigo od svojega prvega do zdajnjega dne. Z vsem, kar se je dogajalo na njem in okoli njega, celo zelo dobra propagandna prireditev.

Tole je na koncu še nujno reči: kdor v Novem mestu ali kjerkoli na Dolenjskem – sejem ima navsezadnje dolenjski pomen – želi knjigi dobro, naj poskuša doseči, da bo naslednja knjižnosejemska prireditev bliže mestnemu središču. Pa tudi to, da bi jo pomagalo organizirati čimveč delovnih organizacij. Ne gre toliko za finančno breme, ki ga je pač treba v takem primeru nositi, bolj bistveni so drugi učinki. Če bi sejemu, denimo, priredila delovna organizacija, kjer je knjiga malo doma ali pa je popolna tujka, bi to pri njenih bodočih bralcih več zalogo kot na tisoč najlepših in najtoplejših priporočilnih besed.

I. ZORAN

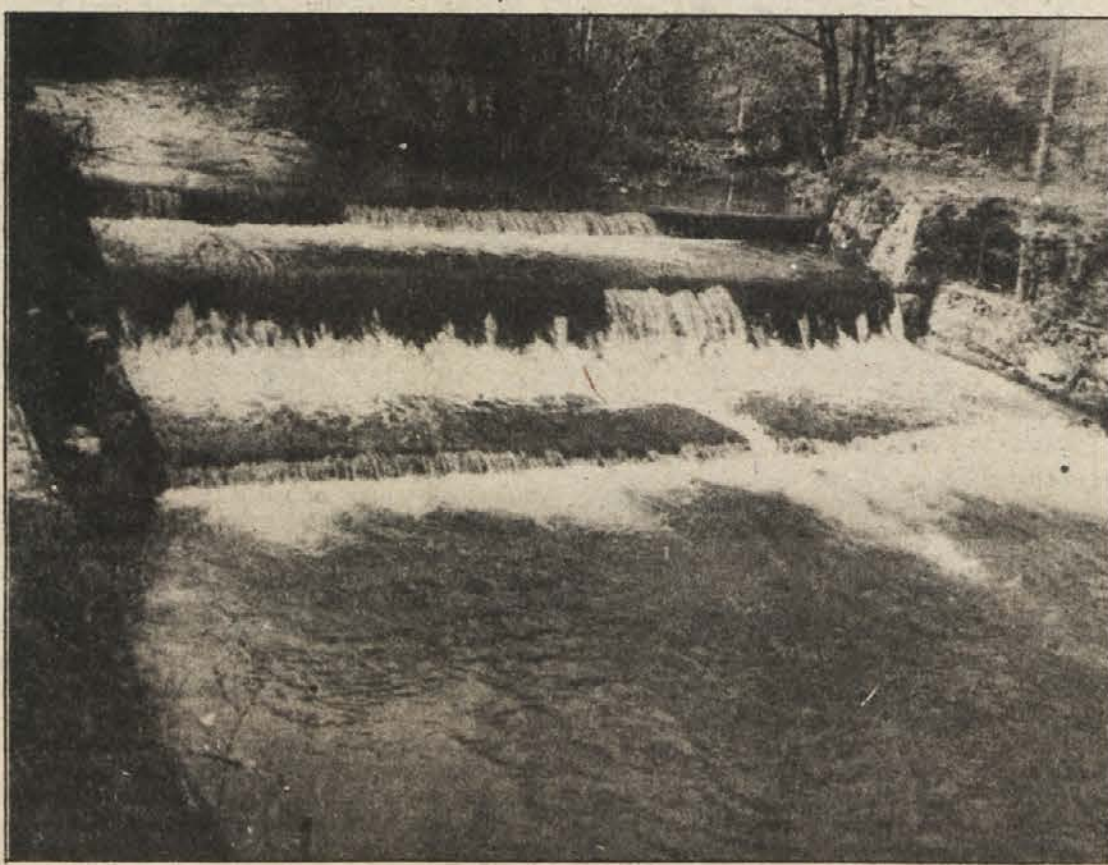
OČE SO MI PRAVILI

Z besedami „Oče so mi pravili“ nam je začel pripovedovati nekaj starih zgodb Janez Žagar iz Sel pri Osilnici.

VINJAK IZPRED STO LET

Od Osilnice do Mandlov je ob Čabranki nekoliko ravnega prostora, medtem ko ga od Mandlov do Čabra ni. Zato je pred 100 in več leti za Mandli zavila cesta v hrib čez Dolnje Žagarje in prišla po hribu do Čabra. Leta 1896 pa so začeli graditi od Mandlov do Čabra cesto po dolini ob Čabranki. Delavci so kopali in kopal, naenkrat pa se je nekemu kramp globoko pogreznil, da mu je skoraj zletel iz rok in močno je zadisalo po žganju. Ko so delavci odgrnili zemljo in gnilo listje, so videli, da je tam zakopan sod. Iz njega pa je lepo dišalo po žganju. Seveda so si delavci in verjetno tudi šefi privoščili odkrite pijače in ugotovili, da je odlična.

Ob tem nenavadnem odkritju so se takrat stari ljudje spomnili, da je nekoč prej, pred 50 leti, peljal neki voznik na vozu vino iz Delnic proti Čabru. Pri Mandlih je moral seveda zaviti v strmi hrib proti Žagarjem in naprej. In na hribu je prišlo do nesreče. Voli, voz, voznik in sod, vse je zgrmelo s ceste v dolino proti Čabranki. Sod z vinom je po naključju ostal cel. Našli ga takrat niso, saj ga gotovo niso niti iskali, ker so bili prepričani, da se je razletel na tisoč koščkov. Vendar

ni bilo tako. Sod se je po čudežu cel privleč čisto do brega Čabranke. Tam sta ga reka in breg obdala z naplavinami, kamenjem, zemljo, vejami in listjem. V dolgih letih se je vino spremenilo v vinjak, in to kar po naravni poti.

Kdo so bili delavci, ki so pili vinjak, danes ne vemo, gotovo pa je bilo med njimi največ domačinov. Znano pa je, kdo vse so vodili gradnjo nove ceste. O tem pričča komaj še čitljiva spominska plošča ob cesti že blizu

Črnege potoka oz. Čabra, na kateri nam je z veliko napora uspelo prebrati: „NAŠ OMEN velmožnega gospodina JUP. M. AUGUSTINA kr. vlad. gradj. nadsavjetnika i p. n. gospode KAMILA BEDEKOVIČA kr. tah. savjetnika IVANA MAČEKA kr. inženira, voditelja gradnje i HINKA UHLA kr. inženira, koji su ravnali i upravljali cestogradnjom MANDLI ČABAR god 1896-97“. Nekaj je napisano še naprej, a je ploščo že zarastel mah in podpis ni čitljiv.

VODA POGOLTNILA VOLE

Tudi druga zgodba, ki so jo oče pravil sinu Janezu Žagarju, je pravzaprav neke vrste prometna nesreča. Nasproti Osilnice leži vas Hrvatsko. Kakih 500 m od vasi proti izviru Kolpe in kakih 100 m od Kolpe je bil še do pred dvema letoma nazaj globok izvir. In vanj so – ne ve se, kdaj – padli voli z vozom in morda tudi voznikom. Kmalu potem so prišli ostanki volov in voza na dan pri izviru Žrnik, kake 3 km pod Osilnico nasproti Ribjeka. Tam je tudi velik in globok izvir. Do take nesreče pa ne more zdaj več priti, ker so pred letom ali dvema, ko so na hrvaški strani Kolpe popravljali cesto, zasuli izvir nad Hrvatskim, kjer so padli voli v vodo.

Te, tretje zgodbe pa Jože Žagar ni zvedel od očeta, ampak od mojstra kovača Janeza Kovača iz Mirtovičev, pri katerem se je učil kovaške obrti. Letni dogodka se ne spominja, zgodil pa se je pri Gašparcih.

DIVJA LOVCA UBILA ČUVAJA

Lovca sta šla na vidji lov. Naletela sta na lovskega čuvaja in ga zgrabila. Potem sta se dogovarjala, kaj naj bi naredila z njim. Če ga spustita, ju bo prijavil in bosta kaznovana. Če ga ubijeta in če se zve, ga bosta še huje kaznovana. Dogovorila pa sta se kljub temu, da ga bosta ubila in da ne bosta o tem nikoli nikomur niti črhnila. Res sta lovskega čuvaja ubila in njegovo truplo zakopala pod bližnjo kamnito steno.

En izmed divjih lovcev je ostal doma, drugi pa je odšel v Ameriko. Tisti, ki je bil doma, je po nekaj letih umrl. Čez precej let je umiral tudi oni v Ameriki. Zapekla ga je vest. Ko je umiral, je pisal domov enemu izmed svojih nekdanjih prijateljev, kako sta z že umrlim kameradom ubila lovskega čuvaja in kje je pokopan. Domačini so potem kopali pod tisto steno in res našli truplo lovskega čuvaja, za katerega dolga leta niso vedeli, kam je izginil.

Janez Žagar je povedal še več drugih zanimivih zgodb in zanimivosti, vendar jih ne kaže zapisati. Ne katere zadeve so namreč še preveč sveže in morda komu ne bi bilo prav, če bi te zgodbe zapisali.

JOŽE PRIMC

SEVNIŠKA „ZVEZDA“ ŽARI

Ob dnevu mladosti so na sevniški osnovni šoli Sava Kladnika slavili dvajsetletnico svojega društva Zvezda. Najprej so se spomnili 20 mentorjev in športnikov, ki so prizadevno delali v minulih dveh desetletjih, in jim podelili priznanja. Na sam dan mladosti je bil pred šolo velik telovadni nastop, naslednji dan, z udeležbo tekačev iz vsega Posavja, pa še tek po ulicah Sevnice.

Sevniško mladinsko športno društvo Zvezda, ustanovljeno 28. februarja 1962, kot pove šolska kronika, spada med eno prvih v republiki. Na dan telesne kulture mladih, ki so ga takrat slavili 10. junija, so pripravili še za današnje predstave v tem sorazmerno majhnem kraju nastop z nad 450 sodelujočimi pionirji in mladinci. Takrat so ponosno razvili svoj prapor. Pobornik ustanovitve društva je bil strokovni učitelj telesne vzgoje Vincenc Žgajnar. Šolarjem iz tistega časa so še danes v spominu razne delovne akcije pri gradnji igrišča na Radni, zbiranje starega železa in drugega za nabavo raznih pripomočkov. Pred to ali ono tekmo je bilo treba z ročnim valjarjem zvaljati igrišče, z apnom zarisati oznake. Pomagale so tudi sevniške tovarne: Kopitarna, Jugotarin, Lisca, Mozirska produktivna zadruga in drugi. V društvu, torej izven rednih šolskih ur, so prizadevno gojili atletiko, igre z žogo, namizni tenis in badminton. Že v prvem letu delovanja so izvedli številna tekmovanja v namiznem tenisu, šahu in

mnogoboju. Borili so se za kipec kurirja Jovice v okviru Jugoslovanskih pionirskih iger. Kar 110 članov društva je že prvo leto osvojilo 110 tekmovalnih značk. Svečano so jih podelili ob občinskem prazniku.

In danes? Prostovoljno delo v društvu učence spodbuja, da tudi sami nekaj storijo za svoj telesni razvoj in zmogljivosti. Prednosti imajo aktivne oblike delovanja.

Razumljivo, ponosni so tudi na uspehe posameznikov. Pregled dosežkov zadnjih sedmih let pove, da so leta 1978 dečki osvojili zavidljivo na republiškem tekmovanju v rokometu tretje mesto, deklice leto kasneje pa 5. mesto. V košarki so bili takrat dečki tretji na območnem tekmovanju devetine finala. Leta 1977 so se deklice uvrstile v finale republiškega tekmovanja v odbojki. Berta Žnidaršič in Bojan Gorišek sta bila 2. oziroma 3. na republiškem tekmovanju v metu žogice leta 1976. Razveseljivi so tudi nekateri rezultati v atletiki: Lidija Rupar je bila prva na republiškem tekmovanju v teku na 300 metrov leta 1979. Tina Jazbinšek je bila predlani prva na republiškem tekmovanju v metanju krogle, Lidija Rupar je bila isto leto 2. na republiškem tekmovanju v teku na 300 metrov. Tajnica sedanega ŠSD in učenka 7. e Branka Hrastelj je reprezentantka v rokometu, na občinskih atletskih tekmovanjih je bila enkrat prva in enkrat druga, Roman Kozinc iz 7. a je bil lani med številnimi tekači na krosu Dela deveti, letos se je uvrstil med še številnejši mi tekači med prvih dvajset in je tudi področni prvak v metu žogice. Matjaž Kranjc iz 8. c je uspešen rokometar in košarkar. To je seveda le trojica najuspešnejših, ki je ob dvajsetletnici društva prejela posebna priznanja.

V društvu je 250 članov. To je pravo zaledje TVD Partizan in drugih društev, kjer bodo lahko aktivni po končani osnovni šoli. Šolske vitrine so prepolne poka lov in priznanj, za katere širša javnost ne ve kaj dosti.

A. ŽELEZNIK

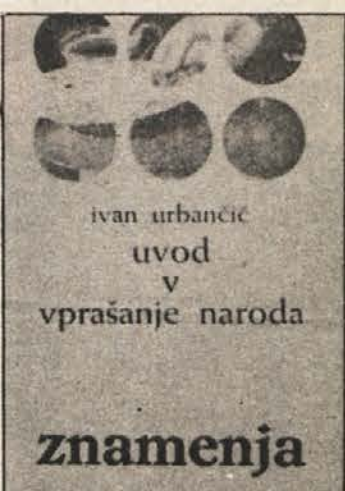
obzorja

prebrali smo o narodu

Pojav naroda je razmeroma mlad, saj govorimo o narodu šele z obdobjem, ki ga odpira francoska revolucija. A četudi tako mlad, je že sprostil toliko energije in dejanj kot le malo-kateri pojav. Dandanašnji odpira mnoge dileme, posebno boleče pa za male narode, kakršni smo Slovenci. Narodno vprašanje se je v nedavni preteklosti z ustanovitvijo slovenske države v sklopu jugoslovanske federacije sicer rešilo, ostro pa se v sedanjem zgodovinskem trenutku odpira vprašanje o narodu. Kot majhen narod smo dostikrat v negotovnosti, ko se moramo odločati, ali bomo ohranili elemente lastne narodne identitete (npr. jezik), četudi nas ovirajo v znanstveno-tehničnem in sploh gospodarskem razvoju, ali pa jih bomo ukinili v korist večje ekonomske učinkovitosti ter se s tem kot narod pravzaprav ukinili.

Ta dilema, oziroma tako ugleden položaj malega naroda v sodobnem svetu služi za izhodišče filozofskega premisleka o narodu kot narodu v svetovni zgodovini, zapisal pa ga je Ivan Urbančič v sicer drobni, a bogati knjižici „Uvod v vprašanje naroda“, ki je pred časom izšla pri založbi Obzorja v zbirki Znamenja.

Na radikalno zastavljeno vprašanje, kaj je narod, Urbančič najprej pregleda nekaj znanih in manj znanih teorij o narodu od zgodnjih marksistov do Kidriča in Renana, ki je s svojim pojmovanjem naroda kot zgodovinske tvorbe vplival na nekatere naše teoretike. V nadaljnjem pisanju avtor premisli klasično filozofsko razumevanje naroda in človeka, pri tem pa razume tisto razsežnost misli, ki so jo začrtali filozofi od Descartesa do Hegla, ter marksistično kritiko in teorijo naroda. Poleg definicij klasičnih marksističnih mislecev pogosto izhaja iz definicij Edvarda Kardelja, ki razume narod kot zgodovinsko pogojeno sintezo socialno-ekonomske in etnične strukture. Marksistična teorija je podrob-

neje analizirala in obdelala družbeno-ekonomsko strukturo epohalne sinteze, v „nevprašljivi samoumevnosti pa pušča atično strukturo“ (strnjeno ozemlje, skupni jezik, etnično in kulturno sorodnost — iz Kardeljeve definicije). Urbančič trdi, da etnična struktura hrani v sebi strukturalni prazvoč človeka. Kot zgodovinska sinteza družbeno-ekonomske in etnične strukture „narod ni funkcija ničemur in tudi nima nobene vloge zunaj te, da je pač narod.“ S to svojo izpeljavo Urbančič razrešuje dosedanje marksistično teorijo o narodu njenega ekonomizma, ki je povzročal, da so marksistični mislici videli narod kot funkcijo bazičnih ekonomskih procesov. „Narod biva, KER biva; njegov zakaj in od kod ostaja epohalna skrivnost,“ je zapisal Urbančič v svoji knjigi.

V zadnjem poglavju avtor podrobneje premisli ključno besedo v svojem izjavljanju, tj. epoho ter v tem premisleku načne vprašanje konca naroda, ki ga poznajo vse temeljitejšje teorije o narodu. Vendar pa Urbančič konca naroda ne razume tako, kot ga klasična nadnarodno, marveč le kot razpad sinteze obeh struktur. S koncem naroda, ki kot tak, „izvorno gledano“, prihaja iz etnične prastrukture same, se ta etnična struktura sprosti nekega bistvenega zagrinjala, ki jo je v sintezi s proizvodjalno silo zagrinjalo in zakrivalo in se začena prikazovati v vsej svoji doslej še ne izkušeni biti.

Urbančičev filozofski premislek nedvomno predstavlja pomemben prispevek k slovenski teoriji naroda, še posebno, ker nakazuje smer razmišljanj o jeziku in drugih etničnih sestavinah človekove identitete. Taka vprašanja pa danes morajo biti temeljito preiščljena, da ne bi postala zaviralna in moteča.

M. MARKELJ

kaskader

Kdor si je že ogledal „Kaskaderja“, film s P. O'Toolom v glavni vlogi, ter bo istonoslovni roman ameriškega pisatelja Paula Brodeurja vzel v roke z vnaprejšnjim prepričanjem, da se bo ob branju kratkočasilo — ta se bo precej užel.

Knjiga je filmarjem služila le kot izhodišče za akcijsko pripoved o nevarnostih, v kakršne se podaja pogumni mož, ki namesto filmskih zvezdnikov

izvaja vratolomne točke. Napeta, srhljiva početja pa so v romanu obrobnege pomena, v ospredje prihajajo drugačne človeške skušnje, med drugim zlasti na moč filozofično zastavljeno vprašanje o človekovi razpeditosti med namišljenim in resničnim, pri čemer je slednje običajno krutejše od še tako drznih, a zaigranih vlog. V svetu, kjer je namišljeno bližnjica do denarja, ki naj bi olajšal te gobe resničnosti, se človek zlahka nehoti in nevede zaplete v mreže prav poniževalnega izkoriščanja. Na tej ravni je Brodeurjev roman neizprosna kritika potrošniške družbe, presenetljiv razplet junakove bivanjske usode pa ni daleč od karkovsko pojmovanega (ne)smisla življenja.

iz izložbe

Zaživa noben slovenski književnik ne bo dočakal, da bi se v počastitev njegovega častitljivega, številčno zaokroženega ali kako drugače pojmovanega življenjskega jubileja kdo spomnil pripraviti razkošno proslavo, postaviti spomenik ali poimenovati kulturno ustanovo po njem. Pravemu umetniku taka pozornost najbrž sploh ni potrebna, več mu pomeni, da ob slovesnih priložnostih izide še ena knjiga več. To je v veliki meri odvisno od posluha založb — in ob knjigah, ki ju bomo na kratko predstavili, moramo poudariti, da Državni založbi ni manjkalo čut za tovrstno pozornost. V sodelovanju z Lipo je s knjigo „Burja pred tišino“ počastila 90-letnico rojstva Danila Lokarja, 75 let, odkar se je rodil Anton Ingolič, pa je zaznamovala z izidom romana „Obračun“.

Ob Lokarju bi grešila vsaka teorija, ki bi vrh umetniške ustvarjalnosti postavljala pod petdeseta leta umetnikovega življenja. Ta literarni samorastnik iz Vipavske doline je prav začel pisati šele tedaj, ko je že krepko prekorachil šesto desetletje. Ko drugim že pohajajo moči, je on začel sproščati lirična doživljanja sveta, kakor so se mu nabirala od otroštva dalje. Obšel je vezano besedo, tudi daljših besedil se ni lotil, pač pa je pripovedni talent udejanjal v glavnem prek novel. Te so izšle v številnih knjigah, izbor pa prinaša tudi pričujoča. V treh tematsko zaokroženih razdelkih je razvrščenih 17 novel, v ospredju pripovedi sta domača zemlja in človek, ki se sooča z nepredvidljivimi silami narave, s pastmi družbenega okolja, dokajkrat pa ima opraviti tudi z zapletenimi potmi lastne duševnosti. Začasno črto pod dozdanje Lokarjevo delo je potegnili Marijan Brečelj, ki je za knjigo prispeval izčrpno bibliografijo, vanjo vključil besedila o pisateljevem življenju in delu, kar je dopolnil tudi s časovno preglednico.

Dogajanje Ingoličevega romana se odvija v treh dneh. V petek se iz zapora v štajersko vas vrne stavec. Sobota je dan, ko se možak znova vživlja v domače okolje, se živo spominja mladostnih doživetij, časov, ko viničarjem ni bilo lahko otrasti se raznovrstnih ponižanj. Brez tegob pa ljudje tudi to soboto niso, saj se morajo ostro postaviti po robu nameri, da bi v njihovi vasi zgradili betonarno. Uspejo v nedeljo, ko celo predsednik občine spozna, da gradnja reš ne bi bila primerna. Ko doživi to zmago vaščanov, se hoče pred njimi moralno oprati tudi možak, razkrivje, da ga je k umoru napeljala polsestra. A tako izgovarjanje ga privede le do vrvi in dveh železnih kavljev. Ingolič je v romanu zastavil več pripovedno zanimivih motivov, od kraja pa je razvil morebiti le vprašanje junakove krivde za zla dejanja teh ne more opravičiti ne pred drugimi ne pred samim seboj. V celoti gledano pa roman ne obračuna z ničimer, tudi z večerniškim načinom pripovedovanja ne.

D. R.

Za Državno založbo je „Kaskaderja“ prevedel Branko Gradišnik.

krvnikova pesem

Garyja M. Gilmora Američani ne pomnijo le po številnih zločinih in koncu pod streli v utaski državni jetnišnici, temveč tudi kot osrednjega junaka romana z naslovom „Krvnikova pesem“. Za to delo (v štirih knjigah, za založbo Lipa jih je poslovenila Ana Padovan) je Norman Mailer pred dvema le-

toma prejel Pulitzerjevo nagrado za literaturo ter si do kraja utrdil sloves enega najboljših sodobnih ameriških pisateljev, sirove, ki ne pojenja od 1948, ko so izšli „Goli in mrtvi“, temu izvrstnemu protivojnemu romanu pa so do Gilmorevega življenjepisa sledili dokaj odmevni družbenokritični romani, eseji.

Naj se Amerika še tako zoperstavlja nasilju, ga ne more zajeziti, strahotne nečednosti so ena od temeljnih značilnosti družbe onkraj Oceana. Popisovanjanja morilčevega življenja se Mailer ni lotil zato, da bi vzbujal usmiljenje do človeka, ki ni prizanašal drugim, ampak je s prikazom razmer, ki botrujejo zločinskim dejanjem, ožigosal ameriški način življenja.

Ob razčlenjevanju življenjske zgodbe zlikovca (ki je pogojno spuščen na svobodo, a mu nikakor ne uspe najti poštenih potov, zato znova ubija in dočaka zaslužen kaznen) pisatelj hkrati slika dve docela nasprotujoči si podobi Amerike. Na eni strani so revščina, životarjenje od danes do jutri, brezup, vdajanje mamilom, na-

sila na drugi na svet denarja, politike, povzpetištva. Znotraj tako razklane družbe človek, ki ni dovolj trden v sebi, zlahka podleže nečednostim, na glavno vprašanje, koliko je v takem kotlu sploh vredno posameznikovo življenje, pa pisatelj odgovarja, da nihče ni samo dober in ne samo zloben.

colomba

Prosper Merimee, čigar del sodobniki niso pretirano hvallili, po drugi strani pa še manj zanikovali njihovo umetniško vrednost, je eden tistih francoskih književnikov iz prve polovice prejšnjega stoletja, ki jih je mogoče uvrščati med romantike in realiste hkrati. Kot tak se ta novelist kaže tudi v „Colombi“; to je njegovo redko daljše besedilo, že na meji romana, pomeni pa (skupaj s „Carmen“) tako rekoč vrh pisateljeve umetniške zrelosti.

Po kraju dogajanja je s to novelo prvič stopila v literaturo Korzika, naslovna junakinja pa je dekle, ki od brata zahteva, da maščuje očetovo smrt po običajih, kakršni vladajo na otoku. Po tematiki, z eksotiko in strastmi, ki vežejo in razdvajajo ljudi, je novela blizu romantičnih prvih, po obdelavi pa je Merimee povsem realističen, z razdalje kot hladen opazovalec razplete strahotno zgodbo o maščevanju.

„Colomba“ je našla mesto v slovenski prevodni književnosti že kmalu po prvi svetovni vojni, nánovo jo je Edvard Kocbek poslovenil v šestdesetih letih za Prešernovo družbo, ta pa jo je pred kratkim ponatisnila in s prodajo prek knjižnega kluba omogočila, da bo novela o gospodični, katere oko je zlovešče, prišla do čim več bralcev.

JOŽE PRIMC

domači glas z onkraj Čabranke

Zlatko Pochobradsky, 36-letni profesor iz Čabra, uči v Centru usmerjenega šolstva „Vladimir Nazor“. Čeprav je diplomiral v Zagrebu iz jugoslovan-

skih jezikov in književnosti ter filozofije, je ostal preprost človek, ki razume delavca in kmeta, ki ima rad svoj gerovski kraj tako, da kot prvi piše pesmi v svojem domačem narečju.

To narečje pa ni le hrvaško, kajkavsko (skupina goranska narečja in znotraj teh gerovsko narečje), ampak je povsem enako, kot ga govorijo prebivalci slovenske strani Kolpe in Čabranke od Osilnice preko Papežev do Podplanine, Kota in drugih sosednjih vasi.

Čeprav je izdal že pet knjig pesmi (tri v knjižnem hrvaškem jeziku in dve v narečju), je širša javnost v kočevski občini prvič slišala zanj, ko je bral svoje narečne pesmi v Likovnem salonu v Kočevju in dvorani v Osilnici, to je bilo aprila in maja letos, obkraj ob otvoritvi razstave del kočevskega slikarja Ivana Brudarja—Žana. Požel je seveda velik aplavz ne le zato, ker so njegove pesmi blizu vsem ljudem, ker so preproste, razumljive, ljudske, ampak tudi zato, ker tudi v Kočevju živi veliko ljudi s tega dela naše domovine, kjer Čabranke in Kolpa ne ločujeta, ampak združujeta dva naroda.

Prav o tem poje tudi v svoji pesmi Guas (Glas), ko pravi: „z's slovenske strani / z's hrvaške strani / prejk čabranke / i koupe / je šumeu guas / guas je šumeu / i s'n i tjen / z's šume / i nive / i šise / i nebed'n ga nej / mougu vtihnet.“

Njegove pesniške zbirke imajo naslove: „Po ničemu isti“, „Nesklad“ in „Obala“, v narečju pa sta izšli „Bejle gauob“ (Beli golob) in „Uognjišče“ (Ognjišče). Obe narečni za Slovence skoraj ne potrebujeata prevoda. Tak ali pa zelo podoben jezik, kot ga v svojih narečnih pesmih uporablja Zlatko Pochobradsky, že zdaj uporabljajo ne le po Kočevskem, ampak tudi po Notranjskem, Primorskem in celo Dolenjski. Ta jezik je celo bolj podoben slovensščini kot ljubljansko ali belokranjsko narečje, da o Prekmurju oz. Prlekiji niti ne govorimo.

Predniki Zlatka Pochobradskega so prišli očitno v Gorski Kotar pred 100 in več leti. Zlatko je postal pravi Goran in je ponosen na svoje gerovsko narečje, kateremu je v svojih pesmih postavil trajen spomenik. S srcem je prirastel na svoj kraj in poje predvsem svojim krajem, goram, rekam, naravi, domačinom in mami, kateri je najlepše zapel v „Bejlemu gauobe“. Njegove pesmi pa so nam še posebno blizu, ker poje v jeziku, ki je star in nas popelje v čase, ko med jeziki še ni bilo toliko razlik. Tako na primer v svojih pesmih sploh ne uporablja mehkega č, se pravi č. Tudi njegove besede skoraj ne potrebujejo prevoda.

V narečju je napisal že zbirko „Tiha rejč guodi“, za katero je že leta 1979 dobil nagrado „sklada Draga Ger-

vaisa“ z Reke. Ta zbirka je še v rokopisu in pripravljena za tisk. Zbirka je razdeljena v tri poglavja: „Rejč“ (Beseda), „Kamen da kamna“ (poema, ki govori i tragičnem vojnem pohodu, ko je na Matič poljani zmrznilo 26 partizanov in zdaj tam stoji v spomin nanje 26 kamnov do kamna) in „Guad“ (Glad oz. Lakota), ki je posvečena internancem ter vsem zatiranim in lačnim na svetu.

Narečne pesmi pesnikov in tudi Zlatka Pochobradskega so še posebno pomembne, ker narečja izginjajo. Šolanje je že dolgo obvezno. Vsaka hiša ima radio, večina pa tudi televizor. Dodeljujejo se ljudje, prihajajo turisti. Celotno pastirji na planinah poslušajo transistorje. Tako ostaja ljudem v ušesih književni govor, ki izpodrinja narečja. Tako pravi o izginjanju narečij tudi letošnji nagradenec sklada mesta Reka Ljubo Pavešič, ki piše v čakavskem narečju.

In če nekoliko po svoje prikrojimo misli Mate Balote, čakavskega pesnika, recimo: „In prav tedaj, če bi bila narečja obsojena na smrt, je še posebno pomembno pisati v narečju. Če bo narečje mrtvo, bo to tako lep mrtvec, da bi mu morali zgraditi najtrše in najtrajnejše piramide.“ In tako piramido gradi človekovo gerovskemu narečju tudi Zlatko Pochobradsky.

MOJ MOŽ JE BIL „HAJCAR“ V RADOHI

V poletni vročini je senčna gozdna cesta kot hladni obkladek na razgretem čelu in gozd pod Peščenikom se ti zdi kot iz pravljice, ko se voziš med čudovitimi drevesnimi in skalnatimi tvorbami. Cesta je zložna, nikjer ni večjih spustov ne vzpetin, mehko se oprijemlje hriba, in ko se pelješ mimo ostrih vsekov v skalnih stenah in iz klesanih skal zloženih nasipov, te spreleti občutek, da se voziš po poteh že zdavnaj zginule civilizacije. Ta občutek postane še močnejši, ko prideš na veliko jaso pod previsno steno. Na tej z grmičevjem, podivjanim sadnim drevjem in visoko travo porasli jasi bi lahko mislil, da si prišel v svet Trnuljčice, če te kupi z grmovjem obraslih ruševin ne bi spominjali na to, da je srečala ta naselbina mnogo bolj kruto usodo kot zakleti grad iz pravljice.

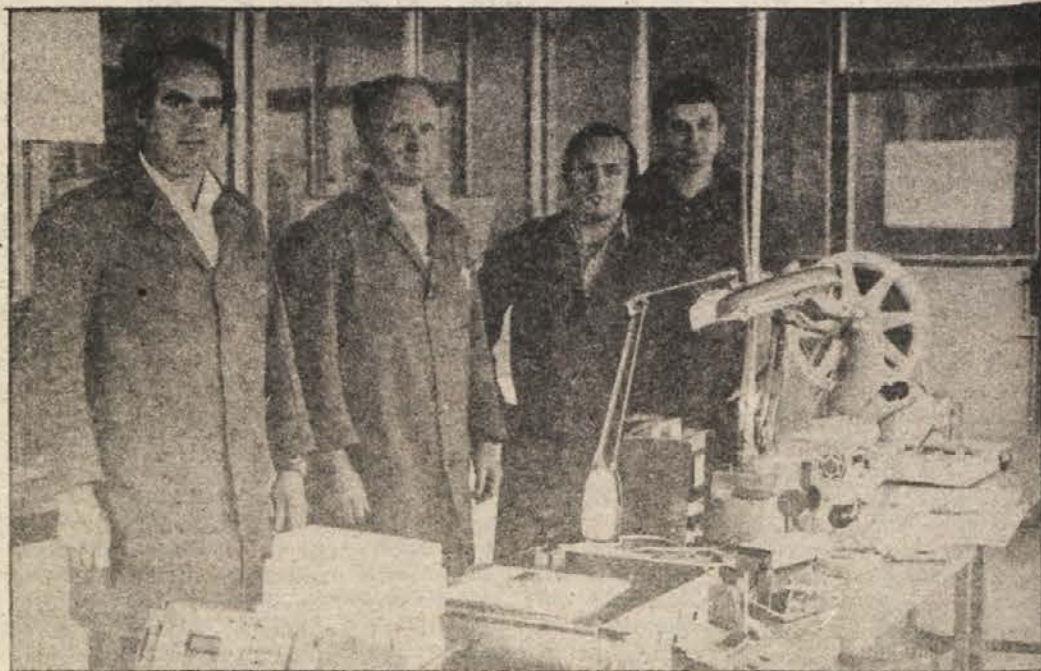
Nekaj kilometrov naprej, ob obronku gozda, ima na Gornjih Lazah svojo hišico osemdesetletna Alojzija Avsec, ki se še dobro spominja, kako so prebivalci z Gornjih Laz s strahom gledali proti Peščenjaku, ob katerem so se proti nebu vili gosti črni dimi. Italijani so požigali Radoho, vas in tovarno sredi gozda, in jo spremenili v kup ruševin. Prebivalci so na srečo že prej slutili, kaj se bo zgodilo, zato so si poiskali zavetje na Lazah, v Rožnem dolu in na Uršnih selih. Alojzija pa se spominja tudi drugačne Radohe. To je bila cvetoča vas sredi gozda, ki ji je dajal zavetje in obilo surovin za industrijo. Tukaj se je namreč s predelavo lesa ukvarjalo več sto delavcev. Nekaj je bilo domačinov, večina pa je bilo Podgorcev iz bližnjih in daljnjih vasi ter delavcev iz sosednje Hrvaške in Bosne. Inženirji so bili Čehi in Hrvatje, saj je bila tovarna last zagrebške družbe. Stroj je poganjala para, prav tako tudi lokomotive za ozkotirno železnico, po kateri so tovarniške izdelke, vezane plošče, prevažali v Rožni dol, kjer so jih preložili na vagone normalne železnice. Ozkotirna železnica je s svojimi kraki segala iz Radohe globoko v gozdnata nedra Peščenika, od tod tudi lepe in zložne gozdne poti še dandanes.

Tudi Alojzijin mož Venceslav je bil zaposlen v Radohi. Nekaj časa je bil „hajcar“ na ozkotirni železnici potem pa je delal v tovarni, kjer je pomagal pri kuhanju desk. Ko je prišla vojna, je bil terenski aktivist, vse dokler ni postalo prevročje in so mu dovolili oditi v partizane. S partizani in s sovražnikovo okrutnostjo so se prebivalci Gornjih Laz dodobra spoznali v tistih tragičnih dneh v začetku novembra 1941, ko so Italijani presenetili prvo belokranjsko četo na Mavsarjevi domačiji. Zagorela je prva domačija, padle so prve žrtve, vse to pa je samo še bolj podkrepilo odpor.

Alojzija je spoznala, kaj lahko iz ljudi naredi vojna. Na Dolnjih Lazah so včasih živeli Kočevarji, ki so bili sicer malo visoki, sicer pa kar prijazni ljudje. „Ko pa je prišla vojna pa ne vem kaj jih je pičilo,“ pravi Alojzija, „postali so oholi in neprijazni, in ko smo v dolini iskali zatočišče pred streljanjem, so se nam posmehovali.“ Kočevarji so se med vojno odselili, izpraznjene Dolnje Laze pa so poselile družine iz požgane Radohe in okolice. Na Gornjih Lazah pa je šlo življenje naprej z majhnimi stopinjami. Mladina je odhajala v mesto in domače košenice je preraščalo grmovje.

Iz teh krajev so ljudje že od nekdaj samo odhajali, nazaj je prišel malokdo. Tudi Alojzijin brat Matija Šober se je napolil s stricem čez veliko lužo iskat sreče. Še pred prvo svetovno vojno je bilo to. Enkrat se je oglasil iz Amerike, potem pa ni bilo od njega več glasu. Tako so zginjali ljudje okoli nje, zginili otroci, umrl je mož in v svoji hišici na Gornjih Lazah živi sedaj Alojzija sama. Sedi ob vrtni mizici in premišlja o stvareh, ki so bile, kljub svojim osemdesetim letom pa premišlja tudi o stvareh, ki so. Veliko bere in posluša, v njenih modrovanjih o svetu pa je čutili, da se največkrat oslanja na lastno pamet in zdravo razsodnost, pogojeno z mnogoletnimi izkušnjami o ljudeh in stvareh. Zato ne skopari s kritikami in dobrimi nasveti. „Kaj je treba,“ pravi, „da vsi silijo v mesto, zemlja pa propada? Tam doli pa gnijejo avtomobili na najboljših njivah. Sem gor bi postavili tovarno, v Peščenik, pa bi ne napravili nobene škode!“ Kot rečeno, tako govori stara pamet, če pa pomislimo, da je že pred petdesetimi leti in več tukaj delovala tovarna, da je imela lastne industrijske tira in da jo je uničila vojna in ne finančna kriza, potem stara pamet verjetno še ni čisto odpovedala.

TONE JAKŠE

ŠENTJERNEJSKI POKAZALNIKI

Če najprej zapišemo podatek, da na Japonskem naredijo vsak mesec deset milijonov enot pokazalnikov s tekočimi kristali, edino jugoslovansko podjetje, ki proizvaja pokazalnike, Iskrin tozid Hipot v Senthjerneju, pa bo šele konec leta 1985, če bo šlo vse po sreči, povečal proizvodnjo na 150 tisoč enot letno, potem bo vsakdo zamahnil z roko, češ tega nespodbudnega dejstva se drži ena sama žalost. Pa ni tako!

Naš domači pokazalnik s tekočimi kristali ni prišel k nam, kot se vse prepegosto dogaja, kot kupljena tuja licenca, marveč je plod domačega znanja.

„Letos januarja je stekla serijska proizvodnja pokazalnikov s tekočimi kristali v našem tozdu,“ je povedal vodja proizvodnje Jože Pirkovič, ki že četrto stoletje dela v Iskri. „Proizvodnjo smo uvajali leto dni, saj prenos iz raziskovalnih laboratorijev v tovarniško halo ni preprosta stvar. Do danes smo izdelali in prodali preko 700 pokazalnikov. Povpraševanje je veliko, saj je izdelek zanimiv za domače tržišče in tudi za vzhodno in celo zahodno tržišče. Če bi hoteli zadovoljiti zgolj domače potrebe, potem bi morala biti naša proizvodnja vsaj petkrat večja.“

In kaj sploh je ta pokazalnik s tekočimi kristali? Morda je bolj poznan pod tujim nazivom oziroma kratico LCD, ki prihaja iz angleškega naziva liquid crystal display. Sicer pa ga marsikdo vidi vsak dan na svoji roki, ko pogleda na okene ročne ure, kjer se na pritisk pokažejo in sestavijo številke, ali pa ga ima pred seboj, ko pritiska na tipke računalniških strojev. Uporaba pokazalnikov je široka, zanesljivo pa je doma na mnogih merilnih in drugih profesionalnih napravah, kjer je zamenjal pokvarljive in manj zanesljive kazalce.

Delovanje pokazalnika temelji na posebnih lastnostih tekočih kristalov; njihove molekule se pod električnim impulzom, pritiskom ali spremembo toplote, odvisno od tega, za kakšen tip tekočih kristalov gre, preurede drugače.

Tekoče kristale je prvi odkril avstrijski botanik Renitzjev že pred davnimi leti, bi lahko zapisali, če bi čas merili s sedanjim utripom razvoja elektronike. Leta 1888 je ta znanstvenik ugotovil, da imajo nekatere organske spojine s podolgovato oblikovanimi molekulami nenavadno lastnost, da pri segrevanju ne prehajajo iz trdnega stanja v tekoče, marveč se nahajajo v posebnem termodinamskem stanju. Leto dni kasneje je nemški fizik Lehman, ki se je tudi ukvarjal s temi snovmi, ugotovil, da imajo takšne lastnosti, ki so po eni strani značilne za tekočine, po drugi strani pa za kristale, zato je zanje sestavil naziv tekoči kristali.

Od teh pionirskih odkritij je preteklo veliko let, preden se je bistrim glavam posvetilo, da je mogoče tekoče kristale uporabiti kot koristno stvar. V Švici so v šestdesetih letih izdelali prve celice s tekočimi kristali, vendar jih še ni bilo mogoče uporabljati, nekaj let kasneje pa se je začel pravi izbruh. V industrijsko visoko razvitih deželah so odkrili, kako snov pripraviti k željenemu „obnašanju“, in tako so se rodili prvi displayi, ki seveda še niso imeli slovenskega imena, ker pač slovenskega vrstnika takrat še ni bilo.

Preprosto povedano, pokazalnik s tekočimi kristali deluje takole: tekoči kristal je zaprt med steklenima ploščicama, ki sta razmaknjeni za kakih 10 mikronov, kar si komaj še lahko predstavljamo; na ploščicah so nparjene prozorne električno prevodne

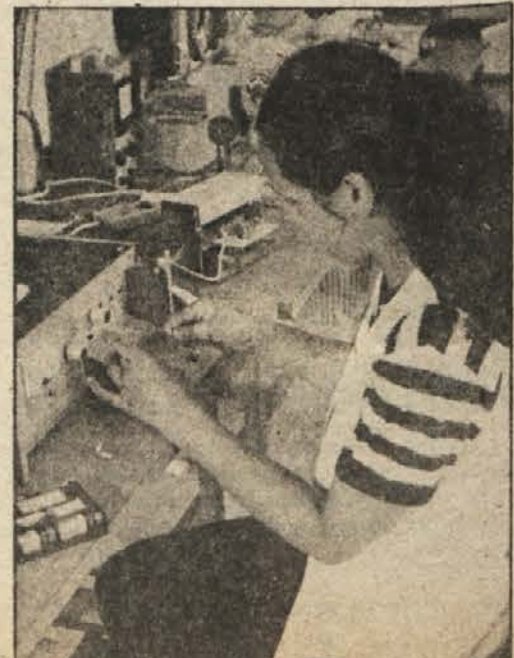
elektrode. Ko električni tok ni vključen, so molekule tekočega kristala obrnjene tako, da omogočajo prehod polarizirane svetlobe skozi pokazalnik, ki je v tem primeru svetel. Na celico sta namreč prilepljena tudi polarizatorja iz plastične folije. Če pa priključimo izmenično napetost, se molekule tekočega kristala postavijo drugače povsod tam, kjer električni tok deluje nanje, kar povzroči, da se svetloba na spodnjem polarizatorju absorbira in pokazalnik na mestu, kjer teče električni tok, potemni. S primerno razporeditvijo mest, ki ob različnih impulzih ostanejo svetla ali temna, se oblikujejo številke, razna znamenja in celo slike. Japoncem je uspelo izdelati že prve televizorje z ekrani iz tekočih kristalov. Ko bo prišel tak televizor v redno proizvodnjo, bomo v naših domovih namesto sedanjih nerodnih televizijskih škatel obesali po stenah kot slike tanke televizorje.

K nam so pokazalniki prišli kmalu za tem, ko so jih v razvitem svetu pričeli izdelovati. Skupina strokovnjakov z Inštituta Jožefa Stefana se je leta 1978 ogrela za zadevo in naredila prve poskuse z domačimi celicami tekočega kristala. Strokovnjaki iz Iskre so si poskusne modele ogledali in začeli skupaj s stefanovci pripravljati prenos izdelave v proizvodnjo.

Pri tem so naleteli na kopico težav. Ni namreč dovolj zgolj laboratorijsko obvladati tehnologijo, za proizvodnjo je potrebna oprema, in ker se niso odločili za licenčni odkup, so jo morali sami razviti. Malo so pogledali po svetu, in ker niso brezplodno parili zija in se šli turizem, so z ogledov prihajali polni novih izkušenj, ki so jih s pridom uporabili. Tako so sami izdelali opremo za orezprašne komore (prah je namreč smrtni sovražnik takšne proizvodnje), naredili so rezalni stroj za steklene ploščice, sitotiskarske stroje, napravo za nanašanje plastične folije, sušilni sistem in komoro za polnjenje tekočih kristalov.

Letos januarja so tako prvi pokazalniki prišli iz redne proizvodnje tozda Hipot v Senthjerneju. Naši strokovnjaki so tako sami zakorakali po sledi svetovnega napredka. Osvojili so proizvodnjo obetavnega izdelka, ki nedvomno ima bodočnost, kot ima bodočnost lastno znanje, saj le z njim družba zares bogati.

M. MARKELJ

Resitev prejšnje križanke

APACIJSKI
PALAS AAR
ARESTANTI
KRIMASTAN
LAZAR MORA
METAN RAS
AMOSARISARPO
LAJNA ILLANOS
KOSITRIKIELA
ARON JOKAVOST
RIVAIASA ANTI

Kjer ni dvoma, tam tudi ni pravega verovanja.
C. SCHREMPF

Umetnik je ubežnik življenja.
S. GRUM

Vsako pravo hrepenenje se prej ali slej obrne v resničnost.
M. TOMŠIČ

di	3	sev. it. zdravilišča	gr. otok	mor. sesalec	okker tom	gradb. gradnje	cestni zavoj	sila sesta vijenka	srb. m. ime
tribarvni- ca									
nasa gora									
predstoj- nik samo- stana					it. mesto (stoipi)	it. mesto (stoipi)			
tibej- govodu					vrsta colna				okamena smola
antikvite- ta					ustje reke				
di	it. terme	pergam. kraj. st. gr. muza poezije		luno stevilo	biesk.				
revščina			brusni kamen kajnov brat			vrsta ribe	ali nipič pritok rena		
papiga				Ivan Lavčar kraj pri postju		nem. filozof			
afr. dežela						prečni drog			
slabo sadje				di	nas telovadec	kalciij			
di	naočniki			di	dal. m. z. ime			di	di

KADROVSKA KOMISIJA
DOMA NA BOKALCAH
LJUBLJANA
Cesta na Bokalce 51
telefon (061) 261-908

objavlja prosta dela oz. naloge

VEČ BOLNIŠKIH STREZNIC – NEGOVALK

za strežbo in nego starejših občanov
Pogoji: starost 18 let, poskusno delo tri mesece.
Delovno razmerje sklepamo za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Pismene prijave pošljite na naslov: Kadrovska komisija Doma na Bokalcah, Ljubljana, Cesta na Bokalce 51, v 15 dneh po objavi.
Vse kandidate vabimo na razgovor.
Izbranim kandidatom lahko nudimo skupinska stanovanja.
Kandidate bomo obvestili v 15 dneh po izbiri.

589/24

Industrija pletenin INPLET v ustanavljanju Sevnica, Dolnje Brezovo

Svet ustanoviteljev Industrije pletenin INPLET v ustanavljanju

razpisuje naslednja prosta dela in naloge:

1. TEHNIČNI VODJA

- Pogoji:
– dipl. ing. tekstilne tehnologije
– 5 let delovnih izkušenj
– znanje tujega jezika (nemški ali angleški)
– moralno-politične kvalitete

2. VODJA SPLOŠNO KADROVSKE SLUŽBE

- Pogoji:
– dipl. pravnik ali pravnik
– 5 let delovnih izkušenj
– moralno-politične kvalitete

3. VODJA FINANČNO-RACUNOVODSKE SLUŽBE

- Pogoji:
– dipl. ekonomist ali ekonomist
– 5 let delovnih izkušenj
– moralno-politične kvalitete

Vsi kandidati morajo z dosedanjim delom upravičevati izbiro za opravljanje teh del.
Mandat traja 4 leta.
Pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Konfekcija LISCA Sevnica, z oznako „RAZPIS INPLET“. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po zaključku razpisa.

Sevnica, 9. junija 1982 SVET USTANOVITELJEV

387/24-82

Iz samotne jeklene ptice bo kmalu na nebu komaj se pregledna jata. Kako ji biti kos? (Foto: MiM)

Nebesne poti se mašijo

Vse gostejšemu letalskemu prometu bomo kos le z novimi boljšimi napravami – V roke računalnikov

V naslednjem desetletju bo nebo, če se bo seveda nadaljevala sedanja rast letalskega prometa, nad razvitimi državami dobesečno prepreženo z vedno boljimi potniškimi in malimi zasebnimi letali, v množico pa se bodo vrivali še športni letalci in najrazličnejša gospodarska ter druga letala. S sedanjim načinom zračne kontrole te pisane množice ne bo mogoče nadzorovati in letalskih nesreč, ki praviloma prinašajo veliko smrtnih žrtev, bo čedalje več. Ali pa ne. Nekateri strokovnjaki, ki se ukvarjajo z vprašanji varnosti letenja, trdijo, da bodo do takrat iz našli sredstva, ki bodo kos tako povečanemu prometu.

V ZDA, kjer je zračni prometni infarkt najbližje, so pripravili zelo drag projekt (vreden več kot 400 milijard dolarjev), v katerem so zastavljene rešitve. Tako naj bi uvedli kontrolni sistem z novimi računalniki, izboljšali radarske sisteme, uvedli posebne alarmne naprave v pilotskih kabinah, ki bi opozarjale na možno trčenje, in omogočili boljše komunikacije s goščili boljše komunikacije s goščili na zemlji. V osnovni program so seveda računalniki, greda so seveda računalniki, brez katerih danes ni mogoče zasnovati ničesar več.

Novi, zelo sposobni „silicijevi možgani“ naj bi skoraj v celoti prevzeli nadzor in vodstvo letal. Za nadzor tehnega sektorja so sedaj potrebni najmanj trije kontrolorji letenja, z novim računalnikom pa bosta odpadla dva, večkrat pa tudi prvi kontrolor, saj bo, denimo, menjavo višine, hitrosti ipd. odobral pilotom zelo razbremenil kontrolorje za poletov, ki opravljajo posel, za

Kaže, da je največja od vseh modrosti – ne podcenjevati neumnosti.

V. JOVIČIČ

Ni reven, kdor nima, ampak tisti, ki je imel, a je izgubil.

I. SEKULIČ

Strasti ni mogoče uničiti, lahko jih le kultiviramo.

R. C. ZAEHNER

Odločajo hormoni

Ali moški spolni hormoni res vplivajo na razvoj sposobnosti za matematiko?

Psihologi že dlje časa vedo, da so nekatere duševne sposobnosti med spoloma različne. Tako so dečki praviloma bolj nadarjeni za učenje matematike, fizike in drugih tehničnih ved, medtem ko deklice običajno kažejo več talenta za učenje tujih jezikov. Najrazličnejši testi so pokazali, da so razlike zares in da ne gre za diskriminacijo enega ali drugega spola. Tako pač je. Vendar pa znanost do danes ni odgovorila, zakaj je tako.

Enega od možnih odgovorov dajeja nevrolog Daniel B. Hier in William F. Crowley, ki sta našla fiziološko podlago za te razlike. V reviji New England Journal of Medicine sta objavila izsledke nekaterih svojih raziskav, iz katerih sledi, naj bi o sposobnostih odločali spolni hormoni, predvsem moški spolni hormoni androgeni.

Ugotovila sta, da se sposobnost prostorskih predstav, ki je temeljnega značaja za uk matematike in nji podobnih strok, razvija v bistveni odvisnosti od androgenov.

Njuna teorija ima več nasprotnikov kot zagovornikov.

Pastis kraljuje

Pijača, ki navdušuje Francoze – Tudi brezalkoholna

Odkar so leta 1915 v Franciji prepovedali točiti sliviti absint, po katerem so radi posegali umetniki, pa tudi navadni državljani, so Francozi začeli kot aperitiv uživati predvsem pastis, pijačo, ki je doma na jugu Francije, delajo jo pa iz janeža. Postala je tako priljubljena, da danes pod različnimi imeni predstavlja že skoraj polovico vseh alkoholnih pijač, kar jih spiže ta pivski narod. K tolikšni priljubljenosti je pijači pripomogel tudi tihi sloves, da primerno zmešana z vodo deluje kot ljubezensko poživilo. Nič ne pomagajo glasovi za zdravje naroda zaskrbljenih zdravnikov; po francoskih grlih steče vsako leto 124 milijonov steklenic pastisa.

Borci proti alkoholizmu, ki Francoze precej trdo stiška za vrat, so dobili odličnega pomočnika v lažnem pastisu. Gre za nizko kalorično brezalkoholno pijačo, ki ima povsem enak okus kot pastis, le da ne omamlja in ne načerja zdravja. Menda pomaga pivcem, da se odvadijo rednega uživanja pravega pastisa. In ker baje tudi brezalkoholni pastis daje več ljubezenskih moči, gre prodaja strahotno naglo navzgor. Brezalkoholni pastis kupujejo predvsem ženske in tisti, ki jih skrbi vitka linija. Pravoverni potomci Pantagruela in Gargantue pa se za pivsko brezalkoholno mrzlico ne menijo.

41

Janez Trdina

Črtice in povesti iz narodnega življenja

SLUŽBA

Nekatere so se domislile in šle v Trst, Reko, Gorico, na Hrvaško in v druge kraje. Njihova sporočila so privabila za njim druge, več in zmerom več jih je tukaj iz Kranjske večje dandanašnji so se že tako razsule po tujem svetu, da menda ni kraja, kjer se ne bi nahajala kaka naša rojkinja. Tujci jim ravno ne napolnjujejo žepov z zlatom.

Milo se mi stori, ko pomislim, kaj sem včasih čula in videla. Prišla je kaka naša deklica iz Primorja domov, pa so vrela k nji vrstnice in jo popraševale, koliko služi. Rekla je: „Šestindeset goldinarjev.“ Vse so zakričale od čuda in dejale: „Ježiš! To je lep denar. Lahko si prihraniš vsako leto celih deset goldinarjev, me pojdemo tudi tja.“ Vidite, že ta siromašna plačica se je zdela našim dekletom ogromna. Kdor nič nima, se rad zadovolji z malim prihodkom. Tujci dajo ta zaslužek najnižjim služabnicam, takim, ki prejema doma le štiriinčetrdeset goldinarjev. Katera zna kuhati in druge reči, dobiva na leto tudi po sedemdeset, sto in še več goldinarjev, kranjske deklice čislajo po svetu še bolj kakor kranjske hlapce. V Trstu praša gospodinja dekle: „Od kod si?“ Če reče, da je s Hrvaškem prav tako, vem iz svojih skušnjeh. Vprašala sem visoko gospo, zakaj hoče imeti za pestunjo, dekle in kuharico samo Kranjčice. Odgovorila mi je: „Ve Kranjčice si morate res kaj domisljati. Jezicek vam teče prav gladko, ali toliko vendar ne gozdate kakor druge. Znete vsaj včasih tudi katero zamolčati. Pokorne ste in pohlevne. Če kake stvari ne razumete, si gaste kaj dopovedati, vas človek lahko kaj nauči in izuri. Druge sfrtrajo precej in zabrusijo: Plačajte me, če nisem za vas, grem proč. Kranjčice ste vse bolj stanovitne. Če gospodinja kam odide, se lahko zanese, da ne boste zbežale še

tisto uro od doma. Vam tudi ni treba vseh šhramb zapirati. Mora se priznati, da niste kradljive. Drugim pa nisem mogla nikoli nič zaupati. Rade se čedno oblačite, in to je prav. Grje reči je ni za žensko kakor nesnaga in nemarnost. V fante ste zatelebane tudi Kranjčice, da je strah. Vendar ste zadovoljne veščidel z enim. Druge se obešajo na vsakega, ki pride, ne mislijo na možitev nič. Jako mi je všeč, da se ne kisate zmerom; rade se smežete in kaj zapojete, opravljate službo z večjim veseljem nego druge. Prav posebno pa vaš moram pohvaliti, da ne pozabite vere in Boga, da hodite rade v cerkev. Kranjčica med mašo kleči in bere, kaže resnično pobožnost, drugim torkam je malo par za božjo čast. Če pridejo v cerkev, zijajo po dedjih in si love šoceljine. Druge se mi ni ponašala še nobena prav po volji, Kranjčica skoraj vsaka. Druge bi rade le zapovedovale, same pa se ustvarjene za službo in pogljočnost. Čast vani!“

Te besede so mi zapodile vso kri v obraz. Po eni plati so se mi močno dopadle, po drugi pa me neizrečeno zbudile. Lepa hvala za to, da bi me Kranjčice bile ustvarile samo za službo! Tako se nisem še zavrgle. Kar je rekel Breskvar za fante, velim jaz za dekleta: Slaba tista, ki hoče vse živje dni ostati uboga dekla. Pa tudi vidimo, da je dosti takih, ki se skušajo iz službe izkopati. Če se omože in začno zase gospodinjiti, pokažejo ljudem, da znajo tudi one prav dobro ukazovati. Službe, če so tudi najboljše, ne smejo biti nikoli nič drugega kakor težavne stopnice, po katerih pleza človek v svoj hram, v svojo domačijo. Odkar sem dobila nekoliko pameti, sem se neprenehoma držala tega pravila. Vsak dan sem premišljevala, kdaj mi bo mogoče, da pustim deklavanje in stopim v svojo voljo, svojo svobodico. Kakor Breskvar, vam bom tudi jaz povedala, kako sem nosila jarem službe in kako sem se ga otresla.

Rojena sem v Žabji vasi. Mati si je bila naša poštena ljudi, ki so znali molčati, da se nje sramota ni izvedela. Nekateri so nekaj sumili, ali za pravo vendar niso mogli trditi, da se je pregrešila, kajti tudi gospod, ki me je krstil, ni hotel nikomur nič povedati. Ljudje so me imeli za tržaško špitalarico. Mati mi je dala ime Viktora, zato so me zvali Vikica ali Vika. Kmalu po rojstvu me je poslala v šentrupeško duhovnijo. Pol ure od glavne vasi v samotni koči pri dobrih ljudeh sem

prebila prvih devet let svojega življenja. Mati me je prišla vsako leto enkrat pogledat. Pričakovala sem jo z veliko radostjo, ker mi je prinesla vselej veliko lepih daril in se je tako ljubeznivo z mano pogovarjala in igrala. Na mojo rejo je potrošila sirota vso svojo dotico, vseh dve sto goldinarjev.

Ko sem bila nekoliko odrasla, me je vzela s sabo in mi dobila službo v Cikavi. Hotela me je imeti blizu sebe, da me more večkrat videti in me učiti sama vsaj moliti. Jaz sem bila pastirica, ona pa dekla, včasih v mestu, včasih kje drugje v okolici. Šhajali sva se lahko prav vsako nedeljo, popoldne je pritekla k meni na pašnik in tako sva vsak teden enkrat po eno ali dve uri sedeli skupaj in se pomenkovali. Ne vem, ali se je zdlo gospodarju to kaj čudno ali ne, rekel mi ni nikoli nič. Gotovo mu ni bilo dosti mar, s kom da obči njegova pastirica. Živela sem prav slabo, dostikrat nisem užila po ves dan nič kuhanega, moja glavna hrana je bil trd, neokusen kruh iz ajde, ovsu in prosu. Mati si je veliko prizadela, da bi me spravila v kak boljši kraj, pa ni bilo mogoče. Ker sem bila tako slabotna in bolehnna, so se me ljudje bali. Moja mati se je brdko jokala, da me ne more rešiti iz te revščine; pritgala si je mnogo založkov in jih meni prinesla.

Za pastirico sem služila tri leta. V št. Rupertu me rejniki niso drugega učili kakor očenaš in sedem zakramentov, dosti več morda sami niso znali. Za spoved in sv. obhajilo me je pripravila mati in mi dala še veliko drugih potrebnih in blagih naukov. Brati ni znala, jaz bi se bila pa kaj rada tega navadila. Bog mi je podaril dobro glavo, da sem si vse lahko zapomnila in nisem kmalu pozabila. Tudi me je učenje jako veselilo. V šolo nisem mogla hoditi. Prosila sem sosedovo hčer, ki je bila mojih let, da mi pokaže črke. Na paši se ni dalo, ker je morala doma kaj pomagati. Učila me je na potu, kadar sva šli v cerkev in spet domov. Črkam sem naglo pogodila pomen. Kupila sem si molitvene bukvice in jih začela po malem prebirati. V pol leta mi je teklo branje brez spotike. Mati mi pove z veseljem obličjem, da grem lahko v mesto za pestunjo. To službo mi je našla pri poštemem uradniku Lebanu. V tej hiši se mi je godilo prav dobro. Plačila sicer ni bilo veliko, ne več kot dvanaest goldinarjev, ali gospod in gospa sta ravnala prelepo z mano; jedla sem to, kar onadva, vsak dan govedino, ob nedeljah tudi pečenko.

V iskanju novih možnosti

Tudi v Novoteksu zadnje čase razvojni službi posvečajo pozornost in sredstva — Kako uporabiti odpadke?

Tekstilna industrija je med tistimi, ki daje na trg hitro pokvarljivo blago, ker se moda naglo spreminja, hkrati pa postaja zaradi izvoza v družbi čedalje bolj cenjena. Kakšne so možnosti, kako načrtujejo proizvodnjo po novih smernicah, je povedala tekstilna inženirka Branka Jedlovcnik. Celih 18 let je v Novoteksu in je kot drugi inženir v trgovini organizirala laboratorij in kontrolo kvalitete, zadnja tri leta pa je direktorica tehnično razvojnega sektorja, ki poleg drugega vključuje investicijsko dejavnost in razvoj konfekcijskih proizvodov.

srednjeročnem obdobju zamisel urednili, bom vesela.
— Kako je sicer z raziskovalnim delom v vaši tovarni in kakšne vrste raziskav še opravljate?

„Pravega raziskovalnega dela v smislu z nanosi pri nas ni, pač pa sodelujemo z nekaterimi inštituti in prav zdaj v Novoteksu delamo raziskovalno nalogo, s katero hočemo raziskati možnosti za izboljšavo tkanin glede uporabnosti, kvalitete in tržne vrednosti. Redno pa opravljamo razne laboratorijske raziskave in usluge za druge iz tekstilne stroke. Naš laboratorij se je dokaj uveljavil.“

Kakšno je sodelovanje med dolenjskimi tekstilci in delovnimi organizacijami drugih strok, ki sicer uporabljajo tkanine za proizvodnjo?

„Tudi na tem področju se zadnje čase veliko več dogovarjamo in delamo kot prejšnja leta. Znano je na primer, da pred leti naša ponudba tovarni IMV glede dobave tkanin za prikolice ni naletela na uspeh, zdaj ponovno navezujemo stike, pa še z drugimi tovarniki: Novolesom in celo tovarno Krka, ki bo za svojo proizvodnjo izolacijskih materialov tudi potrebovala nekatere vrste tekstila.“

Ali je po vašem v Novoteksu razvojno in raziskovalno ter inovatorsko delo dovolj cenjeno in koliko dajate zanj sredstev?

„Pred leti smo imeli precej inovacij. Ne morem reči, da jih zdaj ni več, ampak zadnji dve leti nismo imeli prijavi. Imam občutek, da tovrstno dejavnost premalo spodbujamo in da je v kolektivu čutili tudi neke vrste novožaljivost, kadar je inovacijo potrebno nagraditi. Sicer pa je razvojno in raziskovalno delo danes gospodarska nuja. Naj povem, da smo lani v Novoteksu namenili za raziskovalno dejavnost v republiki, občini in v tovarni 2,55 milijonov dinarjev. Žal pa tekstilci nimamo pravih programov, da bi prišli po stroki bolj do izraza v raznih republiških raziskavah. Tudi to se mora spremeniti.“

R. BAČER

PREDAJA RAPORTA — Bojan Avbar, komandant pohodne brigade v novomeški občini, je na mitingu v Bršljinu predal poročilo pohoda borcu XII. SNOUB Lojzetu Šoncu. (Foto: J. Pavlin)

Pohod obujanja spominov

Pohod po poteh 15. divizije — Pohodniki povsod prisrčno sprejeti — Mladim so na mitingih spregovorili borci

Letošnje jubileje so slovenski pionirji počastili s pohodom na osvobojeno ozemlje po poteh 15. divizije. Pohoda so se udeležili tudi pohodniki iz novomeške občine. Pohodno zastavo so sprejeli na Prevolah iz občine Kočevje. Na priložnostnem mitingu je zbranim govoril komisar divizionar I. SAB Franc Kump.

Miting so pripravili tudi v brigadirskem naselju Žužemberku, kjer je govoril borec Gubčeve brigade polkovnik Ivo Bajt. Naslednji dan so pohodniki nadaljevali pot po dolini Krke do Dolenjskih Toplic, kjer je bilo srečanje pionirjev, borcev in mladine. Govoril je Jože Bučar, medvojni pionir-partizan.

O srednja slovesnost ob prihodu pohodnikov je bila v sredo, 9. junija, v Bršljinu. Tja so prišle tudi brigade iz smeri Beceletove jame, Mirne peči in Mačkovača. Mitinga pri šoli se je udeležilo prek 2000 mladih, vojakov in krajanov, v kulturnem programu pa so se predstavili pionirji osnovnih šol in vojaki. Slavnostni govornik je bil Lojze Šonc. Ob tej priložnosti so pionirskemu odredu podelili visoko priznanje XII. SNOUB, katere ime in tradicije nadaljujejo pionirji te šole. Večja slovesnost je bila tudi pri Roku, kjer je govoril general Lojze Hren, in na Vahti, kjer so pohodno zastavo predali v oskrbo mladim iz metliške občine. J. P.

Začetek naj bo že v šoli

Vse preveč mladih strokovnjakov stoji ob strani družbenopolitičnega dogajanja in problemov v družbi — Temelj postaviti že z delom v šolski samoupravi

V okviru priprav na letošnji slovenski mladinski kongres je konferenca mladih delavcev pri novomeški občinski konferenci ZSMS 9. junija pripravila okroglo mizo o problemih vključevanja mladih strokovnjakov v delo mladinske organizacije.

Veliko mladih, ki pridejo iz šol v združeno delo, ne najde poti do aktivnega družbenopolitičnega dela v mladinski in drugih organizacijah in samoupravi, čeprav bi lahko s svojim znanjem veliko pripomogli k boljšemu delu ZSMS in k reševanju problemov v naši družbi. Za to nosijo krivdo osnovne mladinske in druge družbenopolitične organizacije. Če po pravilu pa je teh problemov in nezainteresiranosti manj v proizvodnji kot v skupnih službah.

Skozi vso razpravo se je kot rdeča nit vlekla ugotovitev, da je potrebno za aktivno družbenopolitično in samoupravno delo vključevati mlade v družbeno dogajanje, postaviti trdnjše temelje že v šoli. Če mlad človek že v šoli ne bo čutil pripadnosti mladinski organizaciji, je nesmiselno pričakovati, da ga bomo k delu v njej pritegnili pozneje. Celotni šolski sistem in pedagoški delavci bi morali s svojim delom mlademu človeku dati možnost, da se preko aktivnega delovanja v šolski samoupravi in izven nje oblikuje ne le v poklicno, ampak tudi v družbenopolitično osveščeno in zrelo osebnost.

bodo pripravljeno delati v njenih vrstah? S konkretnimi rezultati dobro pripravljenih akcij in temeljitim celotnim delom, so mladi menili v razpravi. Za to pa bi prišla aktivnost mladih strokovnjakov še kako prava.

Z. L. - D.

ZBOR SLOVENSkih GOBARJEV — V novomeškem hotelu Metropol so se v soboto zbrali gobarji iz vseh slovenskih in ene zamejske gobarske družine. Pregledali so dosedanje delo in sprejeli program prihodnjega dela, najzastavnejšim članom pa podelili priznanja. Ob tej priložnosti je dr. Dušan Vrščaj ob 20-letnici slovenske gobarske organizacije predstavil seznam slovenskih gob, na katerem je kar 1.936 imen. (Foto: Budja)

Z žulji prišli do ceste

Otvoritev ceste Koroška vas — Jurna vas — Vaščani so največ naredili sami

V počastitev krajevnega praznika, ki ga krajanji krajevne skupnosti Podgrad vsako leto praznujejo v spomin na 29. junij 1942, ko je četa belokranjskega bataljona napadla fašistično postojanko pri Badovincu, je bila minulo soboto v Koroški vasi slovesnost, na kateri so izročili namenu novo makadamsko cesto Koroška vas—Jurna vas.

Odsek v dolžini nekaj več kot štiri kilometre so vaščani obeh vasi gradili leto dni, čeprav je bila ideja o posodabljanju vaške poti stara že več desetletij. Vaščani so nakopali nad 14.000 kubikov materiala in pri tem opravili več kot 800 ur dela pri kompresorju, za izgradnjo ceste pa je bilo potrebno še nad 3000 prostovoljnih ur. Pri delu gre zahvala za uspeh mladim, ki so si močno prizadevali za posodabljanje te cestne povezave. Finančno sta v največji meri akcijo podprla krajevna skup-

nost Podgrad in Gozdno gospodarstvo. Vrednost opravljenih del znaša 3,7 milijona dinarjev in je več kot polovica opravljena s prostovoljnimi delom.

ZADNJI BLOK RASTE — Soseska na Cesti herojev je trenutno v delu, ki je najbližje mestu, postala novo gradbišče. Pionir gradi še zadnji stanovanjski blok, potem bo nasejše dobilo zaokroženo podobo. Dela na gradbišču, ki pa je zavarovano tako, da ostalih stanovalcev ne moti, potekajo dokaj naglo. Več nevednosti povzročajo krajanom dela na nekdanjem poštnem objektu sredi naselja, kjer so staro stavbo skoro povsem podrli. Ko bo zgrajena nova, bo služila otroškemu vrtu.

Jano: Marija Blatnik iz Slakove 2 — dva fanta; Matilda Kaplan iz Ulice Danila Bučarja 10 — Martina in Irena Juntez iz Bršljina 43 — Sabina.

ZELO POČASI NAVZDOL — Cez založenost na tržnici se zadnje dni ni pritoževati, pač pa so cene sadju in novi zelenjavi še vedno visoke. Češnje veljajo 80 do 100 din kilogram, jagode prav tako, banane stanejo 100 din, breskve celo 120 dinarjev. Pocenila se je edino zelena solata, ki gre ta čas slabo v promet, ker jo imajo vrtničarji toliko, da jo razdajajo sosedom.

VSE VEČ TENISAČEV — Novo mesto je imelo pred vojno na malem teniskem igrišču nekaj privržencev belega športa, odkar pa so nova teniška igrišča pod stadionom na desnem bregu Krke, je tenisačev vedno več. Vse popoldneve so igrišča povsem zasedena, tako da se igralci komaj zvrstijo. Ob koncu tedna pa igrišča ožive že ob 6. uri jutraj.

V PRICAKOVANJU POŠILJKE — Novomeščani spet čedalje bolj povprašujejo v trgovinah po kavi glede na izjave zveznih funkcionarjev, da kmalu kave ne bo manjkalo, toda do 14. junija pomajnkaje tega živila ni ponehalo. Se huje je, da je tudi založenost s pralnim praškom zelo slaba.

KAR DVA FANTA — Pet otročkov je bilo pretekli teden rojenih v območju mesta, rodile pa so: Ingeborg Jazbinšek iz Šmihela 34 —

Ena gospa je rekla, da prodajalka perutnine varazdinske „Koke“ mirno pošilja kupce po drobih. Kaj bi šele počela z njimi, če bi imela na zalogi kaj več kot samo za pol ure piščančev?

Branka Jedlovcnik

„Trenutno se bavimo z več raziskavami. Imamo veliko kvalitetnih volnenih in predilniških odpadkov — kakih 150 ton jih je na leto — in jih zdaj večinoma prodajamo drugim tekstilcem, da iz njih delajo mikano prejo. Novoteks pa je kot konfekcijski proizvajalec spet kupec tkanin iz mikane preje. Ukvarjamo se z raziskavami, kako bi te odpadke lahko porabili doma za izdelavo tkanin, ki bi pomenile dopolnilni program v naši proizvodnji. Vzorce smo že izdelali, so lepi, vendar vse to prenesti v redno proizvodnjo ne gre na hitro, ker so potrebne naložbe v opremo. Mi pa skušamo dobiti nov izdelek s čim manj nove opreme, zato bodo priprave tekale še vse letošnje leto, in če bomo v tem

Mar glas krajanov ne zaleže?

V Dobruški vasi negodujejo nad priseljevanjem Romov in sprašujejo, kaj je s pripombami delegatov, izrečenimi že pred dvema letoma v skupščinskih klopeh

V Dobruški vasi in okoliških vaseh ne mine sestanek, da ne bi na njem govorili o trenutno največji nevednosti, ki se zgrinja nad krajanje zaradi vedno večjega števila Romov. Leta 1979 so jih imeli 25, pristali so, da bodo pomagali k njihovi civilizaciji, toda danes je okrog Dobruške vasi že 48 stalno naseljenih. Ker redki delajo, jesti pa morajo vsi, se tatvine večajo.

In ne samo to: krajanji opozarjajo, da lahko pride do epidemije. V bližnji potok se namreč iz tovarne Strešnik izliva fekalije z vso kanalizacijo, Romi pa to vodo uživajo.

V krajevni skupnosti Skocjan, kamor problematika Dobruške vasi

sodi, so preko delegatov že pred dvema letoma v skupščinskih klopeh izrazili negodovanje nad nekontroliranim doseljevanjem Romov in zahtevali red, pa niso dobili ne odgovora in ne dočakali ureditve razmer. Ko je na junijemskem zasedanju dveh občinskih zborov delegatka iz Skocjana ponovno spregovorila o tem, je rekla, da

ljudje zdaj nič več ne prosijo za vzpostavitev reda, ampak ga zahtevajo. Menijo, da je treba določiti stalno bivališče po letu 1979 naknadno doseljenim Romom druge, tistim pa, ki ostanejo, zagotoviti možnosti za življenje in poskrbeti, da bodo otroci hodili v šolo in delazmožni dobili delo.

R. B.

LABOD: NI JIM VSEENO

Skrb za zdravje zaposlenih je v novomeškem Labodu na dokaj visoki ravni, vsekakor pa veliko boljše kot marsikje drugje. Že prejšnja leta so imeli organizirano plavanje za obolele na hrbtnici, po dveletnem premoru pa so nedavno tega spet končali štirimesečno kuro. Pokrat je bila organizirana v Dol. Toplicah pod vodstvom fizioterapevke, vsakokrat pa je prihajalo k plavalnim vajam okrog 20 ljudi. Stroške so poravnali delno iz skladov skupne porabe, nekaj pa iz sredstev sindikata.

V SLOGI JE MOČ — Ob otvoritvi nove ceste med Koroško in Jurno vasio pod Gorjanci so mladi krajevne skupnosti in moški zbor Ruperč vrh pripravili kulturni program, slavnostni trak pa je pred množico krajanov prerezal Dušan Jarc, član izvršnega sveta skupščine občine Novo mesto. (Foto: J. Pavlin)

GASILCI ŠMIHELA BODO SLAVILI

3. julija bo v Šmihetu pri Novem mestu večja gasilska slovesnost, na kateri bodo krstili novo avtocesterno in se slovesno pobratili z gasilskim društvom iz Donje Lomnice v občini Velika Gorica. Ob tej priložnosti bodo priredili kulturni program, ki bo posvečen partijskim jubilejem in dnevu borca. Po stari gasilski navadi, se bo prireditev končala z veselico. Vse prireditve bodo na dvorišču bivšega šmihelskega internata.

F. S.

KINO KRKA BO OBNOVLJEN

Za vse tiste, ki sprašujejo, zakaj ni v reklamnih omaricah kina „Krka“ nobenih obvestil, naj povem, da je dvorana že od 18. maja zaprta za vse predstave. Stavba bo obnovljena, saj zaradi dotrajane centralne kurjave, strehe in stopnišč ter dotrajane in pomanjkljive električne napeljave ne more več služiti svojemu namenu. Vendar pa se morajo iz nje najprej izseliti vse stranke. Koliko časa bodo trajala obnovitvena dela in koliko bodo stala, še ne vemo. Izvajalci obljubljajo, da bo kinodvorana nared v šestih mesecih.

FS

PRAPOR ZB NA MESTNIH NJIVAH

Združjenje borcev NOV na Mestnih njivah vabi prebivalce Novega mesta, zlasti pa nekdanje borce in aktiviste, da se udeležijo proslave ob razvitju prapora te krajevne borčevske organizacije. Srečanje bo v soboto, 19. junija, ob 17. uri na ploščadi pred športno dvorano v Novem mestu. Na proslavi bodo podelili spominske zahvalne plakete borcem, ki so s tega terena v letih NOV odšli v partizane; za padle in umrle tovariše jih bodo prevzeli njihovi svojci.

Sodelujejo: gasilska godba iz Novega mesta, ansambel Dona JLA, recitacijska skupina novomeške gimnazije in člani Odreda gorjanskih tabornikov.

Artiče letos „V boj za hrano“

Obiskovalce vabijo na srečanje pihalnih godb, na cvetlično in lovsko razstavo

Z vsakoletnim srečanjem pihalnih orkestru Slovenije in spremljajočimi prireditvami, ki privabijo v Artiče tudi do 3 tisoč obiskovalcev, dobiva praznik te krajevnosti 28. junij širši pomen, domačine pa spodbuja, da prikazujejo čim več dejavnosti iz vsakdanjega boja za kruh, iz družbenopolitičnega, kulturnega in športnega življenja, devetih vasi, ki jih povezuje želja po napredku.

Erna Rožman, ki je letos že sedmič zapored članica pripravljalnega odbora za to prireditev, z zadovoljstvom izjavlja, da izredna pripravljenost ljudi lajša organizatorjem delo in jih utrjuje v prepričanju, da so ubrali pravo pot.

„Odzivnost krajanov je vsako leto večja“, je dejala Rožmanova, „zato poskušamo vsakič dodati prazniku nekaj novega. V želji, da bi ga popestrili in obogatili, pripravljamo pozimi javno tribuno o teh prireditvah. Krajani naj bi tedaj povedali, kaj jim je všeč in kaj ne, kaj mislijo o prireditvah. Pobudam puščamo prosto pot. Predvsem pa želimo posledje vzpostaviti prijateljske stike s krajevnimi skupnostmi, iz katerih nas obiskujejo godbeniki, majorete in bobnarji. V Prosvetnem domu nameravamo urediti stalno razstavo s kronološkim pregledom dela naše

krajevne skupnosti in naših manifestacij, s katerimi vsako leto počastimo spomin na vrnitev izgnancev v našem okolišu.“

„In kaj pripravljate za letošnji praznik?“

„Bogato cvetlično in lovsko razstavo, ki bo odprta od 24. junija zvečer do izteka nedeljskega slavlja. Sodelovanje so zagotovile tudi nekatere delovne organizacije (Agraria in Gozdno gospodarstvo). Odzvalo se

Erna Rožman

je veliko lovskih družin pa gospodinj, zasebnih vrtnarjev in cvetličarjev. V petek, 25. junija, zvečer bo v dvorani folklorni nastop pod

naslovom „Posavje pleše“, v nedeljo dopoldne pa figurativni nastop slovenskih pihalnih godb, bobnarjev in majoret. Glasbeniki se bodo popoldne priključili sprevedu, ki ga tokrat organiziramo pod naslovom „V boj za hrano“. Razen devetih vasi artičke KS bodo v njej sodelovale tudi skupine iz drugih krajevnih skupnosti.“

J. TEPPEY

Pripravljeni na vse nevarnosti

Z gasilci z roko v roki

V nedeljo, 20. junija, je dan civilne zaščite. V brežiški občini so ga združili s praznovanjem gasilskega jubileja dne 13. junija. Pomen civilne zaščite, njeno organiziranost in delo je na svečani seji predstavil načelnik občinskega štaba Anton Držanič. Povedal je, da je v CZ vključenih 3400 občanov, ki se redno usposabljujejo. V specializiranih enotah je 266 obveznikov. V tehnično reševalnih enotah sodeluje tudi 28 gasilskih desetini s svojo opremo. Te desetine usposabljuje gasilska društva, za kar jim je načelnik štaba izrekel priznanje.

Povedal je, da leži brežiška občina na strateško izpostavljenem območju, skozi katero vodijo pomembne cestne in železniške poti, ogroženost pa povečujejo tudi nekateri drugi objekti, zlasti jedrska elektrarna, zato mora biti civilna zaščita toliko bolj organizirana. Že od nekdanj povzročajo temu območju veliko gospodarsko škodo poplave. Bregove prestopajo kar tri reke, Krka, Sava in Sotla, kar prav tako zahteva dobro pripravljenost reševalnih enot v občini in krajevnih skupnostih. Dosedanje preverjanje je pokazalo, da CZ uspešno obvladuje svoje naloge.

J. T.

PRIZNANJE ZA KOPITARNO?

Predsedstvo občinskega sindikalnega sveta v Sevnici je najstarejšo sevniško tovarno – Kopitarno predlagalo za priznanje samoupravljavcev, ki ga republiški svet Zveze sindikatov podeljuje ob 27. juniju.

MLADI GLASBENIKI NASTOJAJO

11. junija so se v sevnškem gasilskem domu predstavili gojenci sevniške glasbene šole. Na različnih glasbilih jih je nastopilo 38. Šola je pravzaprav oddelek glasbene šole iz Hrastnika. Dela v težavnih razmerah.

POMOČ KMETIJEM – Sevnški brigadirji si želijo utrditi dlani pred odhodom na zvezno mladinsko delovno akcijo. V soboto so tako kopali jarek za cevovod, s katerim želi Kmetijski kombinat dobiti vodo za škropljenje v velik sadovnjak nad Čanjem. (Foto: A. Železnik)

Ni neobdelane plodne zemlje

Po krajevnih skupnostih predlogi za 150 novih zaščitenih kmetij

Ocena o tem, ali je kmetijska zemlja obdelana ali ne, v sevnški občini ni bila sprejeta na pamet, odmaknjeno v pisarnah. Med ljudi v enajst krajevnih skupnostih so šli delavci občinske uprave, kmetijske zemljske skupnosti, kmetijski pospeševalci in socialni delavci ter na kraju samem ugotavljali; plodna zemlja je povečini obdelana, četudi se zdalec ne daje toliko, kot bi lahko.

Ne daje pa zato, ker je slabše obdelana in premalo gnojena. To velja zlasti za hribovsko zemljo, kjer si ljudje ne morejo toliko pomagati s strojno obdelavo, pa še zelo raz-

drobljena je. Tam so se kmetovalci preusmerili v živinorejo, slabše njive pa zatravili. Po ocenah gozdarjev je doslej 375 hektarov kmetijskih površin zarasel gozd in ta zemlja je za kmetijstvo odpisana že več let.

Po krajevnih skupnostih so temeljito pregledali seznam zaščitenih kmetij. Zbrani predlogi zahtevajo vpis 150 novih imen. Kmetje so se zanimali za ureditev predelov po krajevnih skupnostih, npr. za ovčerejo. Lanska akcija setve pšenice, spomladi pa sajenje korenje, ugodno odmevata. Prenekatero zatravljeno polje je bilo vnovič preorano. Kmetje so za dobro sprejeti nasvete ter pomoč pri nabavi semen, gnojil in

zaščitnih sredstev.

Vrsta gospodarjev se zanima za posredovanje zakupnih pogodb za več let, saj se je le tako mogoče lotevati preusmerjenega kmetijstva. Zemlja torej ni pozabljena, kot sicer radi pogosto trdimo.

A. ŽELEZNIK

SPET KILOMETER CESTE

Delavci novomeškega Cestnega podjetja nadaljujejo dela pri posodobitvi republiške ceste pri Planini. Žal bodo dela potekala le na kakšen kilometer dolgem odseku te ceste, v podaljškun lani opravljene posodobitve. S tem postopnim delom bo letos cesta posodobljena nekaj višje od križišča ceste proti Zabukovju.

ASFALT NA LOGU

Konec minulega tedna so pričeli polagati asfaltno prevleko na cestiščih na Logu pri Boštanju. V soboto, 19. junija, želijo krajanji svoj delovni uspeh ob 18. uri tudi proslaviti. Asfalterjev bi bili veseli tudi na Kopolju.

SEVNIŠKI VESTNIK

NOVO V BREŽICAH

POMAGAL JIM JE DEŽ – V novem kampu, ki so ga v petek odprli v Cateških Toplicah, trava še ni vzkalila in deževati je začelo kot po naročilu. Dež je ozelenil trate in pričaral turistom prijetnejše okolje. V tem delu bodo lahko postavili 100 prikolic, kar pomeni da bo prenočevalo do 300 gostov.

ZASTRUPLJENE RIBE – Ribe v Savi so neuzitne, zato jih ribiči najbrž ne bodo več dolgo lovili. Na to opozarjajo strokovnjaki inštituta Rudjer Boškovič iz Zagreba, izvršni svet občinske skupščine v Brežicah pa zahteva, da republiški komite za zdravstvo opravi še dodatne analize in odloči o delni, začasni ali stalni prepovedi uporabe savskih rib za prehrano. Prihodnost ribolova je potemtakem samo še v ribnikih.

DOMAČI LIKOVNIKI V DOMU JLA

V Domu JLA v Brežicah so v torek, 15. junija, odprli razstavo likovnih del, ki so jih tokrat prispevali člani Društva likovnikov iz Brežic. Med razstavljalci so Blaž de Gleria, Jože Tavčar, Bojan Horvatič, Josipa Bavec, Viktor Zemljak, Janez Kebe, Milena Lepej, Davor Grgičević, Anton Ivančič in Anton Fuzar.

PŠENICE JE DOVOLJ

V brežiški občini so letos posejali 220 hektarov pšenice v zasebnem in 60 hektarov v družbenem sektorju. Plan je izpolnjen, obeta se dobra žetev, ne ve se pa, kakšen bo odkup. O tem bodo odločale cene.

BREŽIŠKE VESTI

MANJ BO PIŠKAVIH ZOB – V novi zobozdravstveni ambulanti v osnovni šoli Milke Kerin v Leskovcu delavci krškega zdravstvenega doma štrikrat na teden poskrbijo, da je med 1445 otroki čim manj zobobola. Pionirski na sljki pravijo, da jih pred stolom ni preveč strah. (Foto: P. P.)

BOLJŠE ZVEZE Z NOVIM MESTOM?

Krčani imajo precej opravkov v dolenski metropoli, zato je v času energetske krize slišati vse več predlogov, naj bi izboljšali avtobusne zveze z Novim mestom. Če bi uvedli hitro avtobusno progo po magistralki, bi bilo gotovo porabljene precej manj bencina in prihranjenih stroškov za vožnje z osebnimi avtomobili.

SPOSOJENO TRNJE

Za novi izvršni svet pišejo časniki, da je „moštvo, ki obeta“. Bolje bi bilo, da bi bil moštvo, ki obeta izpolnjuje. (Iz Joža)

Društvo bo opora invalidom

V trebanjski občini so ustanovili Društvo invalidov

Preko 40 invalidov se je udeležilo ustanovnega občnega zbora Društva invalidov Trebanje. Trebanjski invalidi, ki so med zadnjimi v Sloveniji ustanovili svoje društvo, so na prvem sestanku sprejeli predlog delovnega programa in sprejeli pravilnik o delovanju.

100 tisoč dinarjev bo v blagajno prispevala tudi republiška Zveza društev invalidov.

Novo društvo bo vodil 7-članski izvršni odbor, ki mu bo predsedoval Stanko Rečnik. Sedež društva bo v Slakovi ulici, v prostorih Društva upokojencev, uradne ure pa bodo vsako sredo od 14. do 17. ure.

SEMINARJI ZA DELEGATE ŽE POTEKAJO

Trebanjski Center za izobraževanje in kulturo je dne dni izvedel seminar za vodje delegacij v samoupravnih interesnih skupnostih. Vsi udeleženci seminarja so bili zelo zadovoljni s predavanji, prav tako z razpravo o problemih v delegatskem sistemu. Pripravili so tudi seminar za vodje delegacij v občinski skupščini in za kandidate za sprejem v ZK. Seminarja za vodstva osnovnih organizacij ZK sta bila doslej dva. Vendar je bil trebanjski precej slabše obiskan kot mirenski, kjer se je predavanju udeležilo 29 sekretarjev in članov sekretariatskih osnovnih organizacij ZK.

BRIGADIRJI SO OBNAVLJALI BAZEN – Pretekle dni so pri obnovi bazena na Mirni pomagali tudi brigadirji Mladinske delovne brigade bratstvo in edinstvo iz Križevcev. Čeprav bazen zaradi pomanjkanja ploščic še ne bo do kraja urejen, bo voda v njem vendarle čistejša, saj so ga brigadirji dobro očistili, prav tako okolico. (Foto: J. Simičič)

Praznik gasilcev

Mokronoški gasilci praznujejo 100-letnico

Mokronoška krajevna skupnost pripravlja v okviru krajevnega praznika in 100-letnice gasilskega društva vrsto prireditev. Začele se bodo že v soto, 19. junija, ko bo v gasilskem domu v Mokronogu odprta razstava gasilske opreme in orodja. Takoj po otvoritvi razstave, ob 16. uri popoldne, bo občinsko tekmovanje pionirskih gasilskih skupin.

Ob 19. uri se bo v gradu začelo tradicionalno srečanje folklornih skupin. V nedeljo, 20. junija, bo dopoldne občinsko gasilsko tekmovanje za pokal 100-letnice gasilskega društva.

Prireditve se bodo nadaljevale tudi naslednji teden, ko bo slavnostna skupna seja organov krajevnih skupnosti in gasilskega društva. Ob 19. uri istega dne bo svečana akademija, na kateri bodo podeljena priznanja. Naslednji dan bo ob 8.30 zbor vseh sodelujočih gasilcev, ob 10. uri pa bo osrednja proslava 100-letnice gasilskega društva Mokronog. Na proslavi bo govoril Metod Rotar, predsednik Zveze gasilskih društev Slovenije. Pokrovitelj prireditve je mokronoška Iskra.

IZ KRAJA V KRAJ

ZNAČKE ZA PETJE V ZBORU – Ob jubileju pevskega zbora iz Šentlovenca, ki ga bodo praznovali v soboto, bodo podeljene tudi zlate, srebrne in bronaste Gallusove značke. Prejelo jih bo 31 pevcev tega zbora, ki že več let pejejo v tem zboru, med njimi tudi taki, ki to počno že več kot 25 let. Značke jim bo podelil Peter Podobnik, član predsedstva občinske zveze kulturnih organizacij, ki pa menda ne zna peti. Pevci upajo, da sijaj značk zaradi tega ne bo nič manjši, kot bi bil, če bi značke podeljeval „strokovnjak“.

TREBANJSKE NOVICE

Brigadirji se kalijo z delom

Letos v krški občini več zanimanja za mladinske delovne akcije

Mladinsko prostovoljno delo v krški občini, vsaj po odzivnosti mladih za zvezno mladinsko delovno akcijo „Istra 82“, je v ponovnem razmahu. Ne le da se je namesto potrebnih 40 brigadirjev za to akcijo prijavilo kar 67 mladincev, več – ti so v večini že v pripravljalnem obdobju pokazali veliko volje in delovne vneme.

Ozji izbor, kot pravijo dokončnemu dejanju, ki postreže za imeni brigadirjev za Vanganel pri Kopru, bo vse prej kot lahak. Med 32 učenci srednjih šol, 13 osnovnošolci, 15 delavci in 3 študenti je polovica takih, ki jim je bilo všeč sodelovanje že na prejšnjih akcijah. Devet kandidatov je že izločenih po treh akcijah v Cerkljah, Mladju, kjer so mladinci gradili vodovod za Dom OF, strogo

rešeto pa je neusmiljeno zožilo seznam brigadirjev še za mlade, ki se niso udeležili pohoda v Pogano jamo. Preizkusna kamna za kandidate bosta še vsaj dva, in sicer obiranje jagod na nasadih Agrokombinata in urejanje nasada 88 dreves za Tita pri Domu učencev Milke Kerin.

„Odziv je letos dober, ker je bila propaganda v redu. V tozidih so rav-

nali stabilizacijsko in so v brigado Matije Gubca usmerjali raje štipendiste. Pozna se tudi, da je, denimo, v Tovarni Djuro Salaj vsak tozdr posebej odločal o predstavniku. Res pa je tudi, da je lepše delati na MDA kot pa na počitniški praksi, čeprav vsak dinar še kako pravi prid“, pripoveduje 27-letni komandant mladinske delovne brigade Matije Gubca Milan Dvoršek. Bradati elektromehaničar, zaposlen pri Elektru v Krškem, je pridobil izkušnje za delo z mladimi že na zvezni MDA Kozjansko 78.

P. PERC

KRŠKE NOVICE

kdo moral požreti tudi kakšno grajo, TV reklama pa le hvali...

PUNKERJI SE NE DAJO – Razne posavske, predvsem krške punk rock skupine so prejšnjo soboto pripravile koncert v Brežicah, pogodba zasedba pa naj bi se še naslednji dan pojavila ob krškem bazenu. Poznavalci ne komentirajo, kako gresta vkup bliskanje in grmenje pa še dež povrh in seveda ta zvrst glasbe.

KRŠKI TEDNIK

Milan Dvoršek: „Tudi mladi iz Bajine Bašte pridno delajo z nami.“

medved odgovarja

— Zakaj so Poljanci ogradili vrtove, hiše in njive z ograjami iz plastičnih in drugih trakov? — Da divjad ne bi napadla lovcev.

DROBNE IZ KOČEVJA

POPRAVLJEN KAŽIPOT — Kažipot na križišču Roške in Črnomaljske ceste, ki so gaobjestežni poškodovani, je krajevna skupnost že popravila. Objestneži prenikajo tudi betonske ovire, ki onemogočajo vožnjo z motornimi vozili po sprehajaljških, pulijo cvetje iz cvetličnjakov in delajo razno drugo škodo ter tako povzročajo skupnosti, se pravi tudi sebi (če so zaposleni) oziroma staršem, občutne nepotrebne stroške. Odnos do družbenega premoženja je tudi odnos do stabilizacije.

PARKIRIŠČA NI SMETIŠČE — Parkirišča po Kočevju postajajo prava smetišča. Vozniki, ki tu parkirajo — pa naj bodo domači ali tuji oz. celo izletniki z avtobusi — praznijo kar na tla pepelnice, mečejo po parkiriščih lupine pomaranč in jaje ter druge ostankne malice in seveda tudi papir. Nekoliko več reda bi bilo, če bi bilo na parkiriščih več košar oz. košev za smeti, ki pa bi jih morali redno prazniti. Žal pa se tudi nad te koše radi spravljajo ponočnjaki, ki razmetavajo smeti iz njih in koše uničujejo.

MLADI ŽE KRAMPAJO

Mladinske delovne akcije so se začele ne le v občini, ampak tudi v republiki in vsej državi. Kočevska lokalna mladinska delovna brigada nadaljuje gradnjo vodovoda na območju krajevnih skupnosti Kostel in Kočevska Reka, in sicer na odseku Ajbelj—Morava—Štalcerji—Novi Lazi. Tudi letos bodo med drugim za brigadirje organizirali brezplačna predavanja in tečaje za voznike motornih vozil ter tečaje iz prve pomoči ponesrečencem. Ta tečaj organizira AMD. A. A.

KOČEVSKA NOVICE

Kam je sel samoprispevek?

Krajevne skupnosti ga namenjajo za gradnjo in urejanje komunalnih objektov in objektov družbenega standarda

S samoprispevkom v občini Kočevje, ki je uveden za obdobje od 1. junija 1979 do 31. maja 1984, bo zbranih predvidoma 68 milijonov dinarjev, od katerih bo porabljenih 10 milijonov za gradnjo tretjega trakta zdravstvenega doma Kočevje, 10 milijonov za gradnjo doma starejših občanov in 48 milijonov za izgradnjo raznih komunalnih objektov in objektov družbenega standarda v posameznih krajevnih skupnostih.

Iz sredstev samoprispevka so po vaških krajevnih skupnostih gradili in popravljali predvsem vodovode, ceste in kanalizacije, v KS Kočevje pa so porabili lani denar iz samoprispevka za urejanje pokopališča in pločnika do pokopališča. J. P.

Novi izvršni svet

Kdo so njegovi člani?

Poročali smo že, da so na zadnji seji vseh zborov občinske skupščine Kočevje končno le izvolili novega predsednika izvršnega sveta, in sicer bo to dolžnost opravljal inž. Stane Letonja, dosedanj direktor Inkopa. Na njegov predlog so bili v izvršni svet izvoljeni še namestnik glavnega direktorja Melamina Miro Golubič, računovodja Snežnika Ludvik Recek, predsednica komiteja za družbeno ekonomski razvoj Štefka Krkovič, načelnica oddelka za gospodarstvo Bernarda Tekavec, načelnik oddelka za notranje zadeve Miha Majerle, poverjenik za notranje zadeve Anton Križ, načelnica oddelka za obč. upravo Majda Lindič, načelnik oddelka za ljudsko obrambo Urban Dobovšek, vodja uprave za družbene prihodke Darinka Novak, pomočnik glavnega direktorja LJK Janez Zalar, direktor tozda GG Rog Anton Starc, direktor TOK kmetijstva Janez Oven, kovinsko predelovalno industrijo bo zastopal Zdenko Kovačič (Itas), dejavnost krajevnih skupnosti in komunalne zadeve pa Avgust Švara (Snežnik).

Na isti seji so imenovali predstojnike upravnih organov občinske skupščine Kočevje. Štefka Krkovič je bila imenovana za predsednico komiteja za družbeno-ekonomski razvoj, Bernarda Tekavec za načelnico oddelka za gospodarstvo, Miha Majerle za načelnika oddelka za notranje zadeve, Urban Dobovšek za načelnika oddelka za ljudsko obrambo, Majda Lindič za načelnico oddelka za obč. upravo, Darinka Novak za vodjo uprave za družbene prihodke, Oto Devjak za načelnika geodetske uprave in Slavko Materl za načelnika inšpekcijskih služb. Geodetska uprava in inšpekcijske službe sta medobčinska organa.

ZLATE ZNAČKE CIVILNE ZAŠČITE

20. junij, dan civilne zaščite, bodo v Kočevju počastili 18. junija, ko bo ob 17. uri v dvorani krajevne skupnosti Kočevje svečana seja sveta za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito ter štaba za civilno zaščito. Na njej bodo podelili zlate značke in priznanja civilne zaščite zaslužnim pripadnikom civilne zaščite.

Sanacija iz daljnega Iraka

TGP, tozd Transport bo imel izgubo tudi ob polletju — Ni dela za specializiranega prevoznika — V Iraku 25 težkih tovornjakov — Razvoj v okviru SCT?

V prvem četrtletju je v metliški občini poslovala z izgubo samo ena delovna organizacija, TGP oziroma njena temeljna organizacija Transport. Ta tozdz je tudi lansko leto zaključil z izgubo, v prvih treh letošnjih mesecih je le-ta znašala nekaj manj kot 8 milijonov dinarjev, izgubo načrtujejo še za prvo polletje, in sicer dobra dva milijona dinarjev.

Kot pravi direktor TGP Slavo Prevalšek so zaradi sezonske narave dela tozda Transport težave v tem obdobju pričakovale, vendar so te letos zaradi hude omejitve predvsem gradenj cest, velike podražitve reprodukciskih materialov in storitev ter otežene preskrbe z gorivom, avtomobilskimi gumami in rezervni-

sodelovali pri gradnji vseh avtocest v Jugoslaviji, v zadnjem času pa teh gradenj tako rekoč ni več. Zato so začeli iskati delo v tujini in se skupaj z Avtoprevozom iz Tolmina podali v Irak, kjer opravljajo prevoze v okviru del, ki jih tam izvaja Slovenija ceste Tehnika. „Sedaj je v Iraku 25 naših težkih tovornjakov in letos računamo tam na več kot 2 milijona dolarjev dohodka, se pravi več, kot bomo z vsemi ostalimi tovornjaki zaslužili doma. Na delu v Iraku sloni tudi glavno breme naše sanacije, da tako rečem,“ pravi Prevalšek.

Tudi svoj nadaljnji razvoj skuša tozd Transport, kjer je sedaj zaposlenih okoli 170 ljudi, tesneje povezati s Slovenija ceste Tehniko. A. BARTELJ

Slavo Prevalšek: „Izkoristiti moramo tudi vse notranje rezerve, zlasti z boljšim ravnanjem in vzdrževanjem avtomobilov.“

Ze pred letom dni in več so spoznali, da bo poslovanje doma vedno težje, saj so specializirani za prevoze pri gradnji cest in so doslej

OTVORITEV MOSTU PRIJATELJSTVA

V nedeljo bodo slovesno predali namenu most čez Kolpo med Krasincem in Pravutino, ki so ga poimenovali „most prijateljstva“. Na kraju, kjer je včasih stal lesen most, ki ga je odnesla narasla Kolpa, sta občini Metlika in Ozalj zgradili nov most. Po svečanosti bo veselica.

TEKMOVANJE EKIP PRVE POMOČI

V nedeljo, 27. junija, bo v Rosalnicah pri Metliki občinsko tekmovalje ekip prve pomoči, ki sodi v okvir akcije NNNP. V počastitev dneva civilne zaščite in 60-letnice gasilskega društva Rosalnica pa bo na isti dan tudi občinsko tekmovalje gasilskih enot za člane in članice.

PIONIRSKO GASILSKO TEKMOVANJE

Konec prejšnjega meseca je bilo v Metliki v počastitev dneva mladosti in 40-letnice pionirske organizacije 4. občinsko gasilsko tekmovalje za pionirje in pionirke, najbolj množično doslej, saj je nastopilo 21 ekip iz občinske gasilske zveze Metlika, 2 iz sosednje črnomaljske in ena iz gasilske zveze Ozalj. Pri dekletih od 10 do 15 let, ki so tekmovalje z motorno brizgalno, je zmagala ekipa Radovice, pri fantih te starosti Gradca, pri mlajših, ki so tekmovalje z vedrovko, je pri deklicah zmagala desetina iz Gradca, pri fantih pa iz Metlike.

U DESET ZATVARAMO

Skozi Metliko se že valijo kolone avtomobilov s tujimi registriranimi številkami. Nemalo popotnikov se ustavi, posedi pred hotelom ali kje drugje. Toda le do 22. ure. Ze približno trideset minut pred tem časom vas bo natak prijazno opozoril: „Izvinite, zatvaramo u deset.“ Predlagamo, naj bi stavek: Zapiramo ob desetih vžgali v vsako mizo, da ga ne bi strežno osebe morale vseskozi ponavljati. S tem bi veliko prispevali k stabilizaciji besed, če že drugega ne.

SPREHOD PO METLIKI

V VINOTOČU KMETIJSKE za druge blizu vinske kleti imajo lep promet, kajti vročina sili ljudi k nakupu pijače, ki je tu znatno cenejša kot v gostinskih lokalih. V nakup ne prihajajo zgolj domačini, ampak ljudje domala iz cele Slovenije. Ker je vinotoč odprt tudi ob sobotah, ko imajo ljudje čas za nakupovanje, je ta dan v njem še posebna gneča. Kupci jemljejo črnino, bela vina, mineralno vodo in pivo. Priporočljivo je imeti s seboj prazne steklenice, če že ne pridemo s sodom ali pletenko.

IZVRŠNI ODBOR ZVEZE KULTURNIH ORGANIZACIJ je razpravljalo o kulturnih prireditvah, ki bodo julija in avgusta na grajskem dvorišču. Dva večera bosta izpolnjena z domačimi ljubiteljskimi skupinami, dva pa z gostujočima igralcema. Po vsej verjetnosti bosta to Zlatko Šugman in Milena Muhič. Prvi z monodramo Direktni prenos, Milena Muhič pa z Liziko. Če bi organizatorje presenetil dež, predstave ne bodo odpadle, ampak bodo v Kulturnem domu Edvarda Kardelja. Datumi posameznih prireditev bodo objavljeni na plakatih, te vrstice naj služijo zgolj opozorilu, da se bo poleti v Metliki, kar se kulturnega življenja tiče, le nekaj dogajalo.

metliški tednik

Za začetek suho „jezero“

Zadrževalnik pri Prigorici začno graditi julija letos, dokončan pa bo v letu 1985 - Nič več poplav naselij

Gradnja zadrževalnika pri Prigorici se bo začela julija letos. Zemljišča, kjer bo potekala prva faza gradnje, že odkupujejo. Po načrtu bo letos porabljenih za odkup zemljišč 20 milijonov, za gradbena dela pa 24,5 milijonov, medtem ko je bilo lani porabljenih za raziskovalna in projektantska dela preko 5 milijonov dinarjev.

Zadrževal visoke vode Bistrice, Sajevca, Ribnice in občasno Žlebišče. V pregradu oz. jezu bodo stalni talni izpusti, ki bodo spuščali vodo.

Zadrževalnik bo omogočal ureditev zemljišča ob vodah (vse do Globeli in Podklanca), tako da bodo ob normalnih razmerah celo boljša in dajala več kot doslej, za intenzivno kmetijsko proizvodnjo pa bo pridobljenih okoli 800 ha ravninskih zemljišč, ki so zdaj zaradi pogostih poplav zamočvirjena.

Zadrževalnik bo zgrajen tako, da ga bo možno kasneje preurediti v akumulacijo. To bodo storili takrat, ko bo za to pokazala zanimanje industrija obeh občin, ki bo potrebovala več tehnološke vode. Zdj akumulacije ni možno graditi tudi zato, ker ni na razpolago dovolj denarja.

Zaradi omejevanja investicij je Območna vodna skupnost Ljubljana—Sava morala močno skrajšati srednjeročni načrt, zaradi česar je v njem ostal izmed vseh zadrževalnikov le prigoriski. Vendar se bo tudi njegova gradnja zavlekla vse do leta 1985. Za gradnjo bo območna vodna skupnost zagotovila na leto (od 1983 do 1985) približno 50 milijonov dinarjev. J. PRIMC

PESEM OB PRAZNIKU

„Pesem v Sodražici“ je bil naslov prireditve, posvečene 40-letnici osvoboditve Sodražice, 90-letnici rojstva tovariša Tita in 900-letnici Ribnice. Na pevski reviji so sodelovali moški pevski zbor Lončar, monet Vitra, moški pevski zbor iz Loškega potoka, oktet Donit, moški pevski zbor iz Sodražice, instrumentalna skupina mladih iz Sodražice, otroški pevski zbor in recitatorji iz Sodražice. M. G-č

Zaradi omejevanja investicij je Območna vodna skupnost Ljubljana—Sava morala močno skrajšati srednjeročni načrt, zaradi česar je v njem ostal izmed vseh zadrževalnikov le prigoriski. Vendar se bo tudi njegova gradnja zavlekla vse do leta 1985. Za gradnjo bo območna vodna skupnost zagotovila na leto (od 1983 do 1985) približno 50 milijonov dinarjev. J. PRIMC

Službe naj ne služijo le sebi

Vedno težja in dražja pot do pravice

Na zadnji seji vseh zborov občinske skupščine Ribnica so med drugim obravnavali tudi poročila o delu organov pravosodja in organov pregona v minulem letu, in sicer družbenega pravobranilca samoupravljanja, postaje milice, sodnika za prekrške, sodišča združenega dela, občinskega javnega pravobranilca, temeljnega sodišča in temeljnega javnega tožilstva.

Zanimiva je bila ugotovitev, da pri takem številu teh pravosodnih organov še vedno manjka sodnikov, in sicer pri temeljnem sodišču Ljubljana kar 50, pri enoti v Kočevju pa eden, kar je manj kot 25 odstotkov. Seveda zaradi vedno večjega števila zaposlenih v teh organih ni čudno, da postajajo postopki vedno bolj zapleteni in dražji pa tudi vlečejo se včasih v nedogled.

Radi sipamo ogenj in žveplo na administracijo, ki je je preveč, in mnogi pri tem vidijo le administratorke in morda še sise. Gotovo pa imajo preveč zaposlenih v vseh neproizvodnih dejavnostih. Vsi ti dajejo drug drugemu delo, ljudstvo pa jim to plačuje. J. PRIMC

GASILSKO POBRATENJE

Na slovesnosti v Ziljah sta pred kratkim gasilsko društvo Zilje in Vukova Gorica—Glavica iz sosednje Hrvaške podpisali listino o pobratenju. Slovesnosti so se udeležili tudi družbenopolitični delavci obeh občin ter predstavniki obeh gasilskih zvez. Ob tej priložnosti so krstili gasilski brizgalni obeh društev; pokrovitelj ziljske je Novoteksov tozd iz Vinice. Po kulturnem programu, ki so ga pripravili mladinci in pionirji iz Zilj, je bila gasilska veselica.

SINDIKAT V SEDANJH GOSPODARSKIH RAZMERAH

Na torkovi prvi seji novega predsedstva občinskega sveta Zveze sindikatov v Črnomlju je med drugim tekla beseda o pripravah na 10. kongres slovenskih sindikatov, o vlogi občinske sindikalne organizacije v sedanjih gospodarskih razmerah ter o kršiteljih družbenega dogovora o razporejanju osebnih dohodkov in skupni porabi v lanskem letu.

V BRIGADI NAJVEČ DEKLET

V mladinski delovni brigadi Milke Šobar—Nataše iz črnomaljske občine, ki od 5. junija dela na zvezni akciji Posočje v Kobaridu, je 36 mladih iz občine. V brigadi je največ delavske mladine, med njimi pa prevladujejo dekleta. Njihova izmena traja do 3. julija.

REGULACIJA PODTURNSČICE

Potok Podturnščica pri Dragatušu večkrat poplavlja, zato je zemlja ob njem slabše kakovosti. Da bi to izboljšali, so že naredili idejni načrt za regulacijo potoka, v kratkem pa bo pripravljen tudi glavni načrt in računajo, da bodo začeli regulacijo še letos. Dolenjska območna skupnost je za regulacijo že namerila nekaj denarja. Ko bo to delo opravljeno, bo potrebna še agromelioracija in komasacija zemljišč ob Podturnščici in v Črnomlju že iščejo najboljšega ponudnika za izdelavo načrtov.

Uresničljive zahteve

Izhodišča za spremembo družbenega plana občine — Kljub dodatnim obveznostim izvoz še naprej temeljnja usmeritev

V zadnjih dveh letih se črnomaljska občina ni razvijala tako, kot so načrtovali v družbenem planu občine za to srednjeročno obdobje, in to predvsem zaradi oteženih gospodarskih razmer. Zaradi pomanjkanja reprodukcijskega materiala, oteženega izvoza, zakasnitve pri novih naložbah, visoke rasti cen in še nekaterih drugih vzrokov je prihajalo do težav v proizvodnji in s tem tudi do neuresničevanja resolucijskih zahtev.

ne načrte za povečano proizvodnjo hrane; organiziranost dela mora biti čim boljša, delovni čas pa morajo povsod prilagoditi potrebam proizvodnje.

Vse to in pa dejstvo, da bodo gospodarske razmere še težje, je pripeljalo do tega, da so v občini sprejeli izhodišča za spremembo družbenega plana. Tako naj bi realna rast družbenega proizvoda namesto po prej načrtovani 8,5-odstotni rasla po 4-odst. stopnji, rast produktivnosti namesto po prejšnji 6-odst. po 2 do 2,5 odst. stopnji, za odstotek naj bi bila manjša tudi rast zaposlenosti, medtem ko naj bi realni osebni dohodki naraščali v okviru rasti produktivnosti v Sloveniji.

Jasno je, da lahko rast družbenega proizvoda temelji le na večji produktivnosti in na rezultatih novih investicij, od katerih so nekatere že izpeljane, ostale pa bodo zaključene v drugi polovici tega srednjeročnega obdobja. A. B.

Tudi v sedanjih težjih razmerah, ko bo organizacijam združenega dela ostalo precej manj deviz od izvoza, ostaja usmeritev v izvoz še naprej ena temeljnih postavk črnomaljskega gospodarstva. Razvijali bodo dejavnosti, ki dajejo visok dohodek na delavca oz. vloženega sredstva. Združeno delo mora izdelovati nove proizvode za izvoz, takoj je treba začeti uresničevati dobro zastavljene

ČRNOMALJSKI DROBIR

ZNAČKE IN PEČENKA — Še ena značilnost zadnjega jurjevanja, ki se ponavlja tako rekoč že vsa leta: pečenke je zmanjkalo še pred koncem programa, značk, ki so vedle kot vstopnice, pa je ostalo. Tistim, ki jim je bilo težko odšteti borih 30 dinarjev za vstopnino in so brez srems odrivali mlade lante in dekleta, ki so prodajali značke, tu bilo žal denarja za pečenko, ki so jo prodajali po 70 starih jurjev kilogram. Pa še to: na kresovanju in jurjevanju je bilo vsaj še enkrat toliko ljudi, kot so organizatorji naročili značk.

PESEM POD DEŽNIKI — Organizatorjem srečanja obkolpskih pevskih zborov v Gribljah je skoraj uspelo preliščiti dež: le zbor Beti in domačini so morali zapeti pod dežnik. Petja pa tudi v dežju ni bilo konec, saj se je po uradnem programu pokazalo, da je v teh krajih „zborov“ na pretek in so se „vaje“ zavleklo pozno v noč...

KOMUNISTI O SOCIALNEM VARSTVU

Na prihodnji seji občinske konference Zveze komunistov v Črnomlju — sklicana je za torek, 22. junija — bo osrednja pozornost veljala vprašanjem socialnega varstva v črnomaljski občini. Za sejo so pripravili obsežno gradivo z množico podatkov, od socialne varnosti Romov do subvencioniranja stanarin.

UPOŠTEVANJA VREDEN BAROMETER — Poznavalci razmer z dobrim spominom predlagajo, naj nihče v občini ne prirca nobene prireditve na prostem na tisti dan, ko je v Stranski vasi napovedana veselica. Izkušnje govorejo, da bo takrat gotovo cel dan močno deževalo.

SAMOUPRAVNA STANOVANJSKA SKUPNOST OBČINE NOVO MESTO

Novo mesto, Novi trg 6/11

Na podlagi 13. člena statutarnega sklepa o oblikovanju, nalogah in pristojnostih skupščine, zborov in drugih organov skupščine Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Novo mesto (SDL št. 4/82) ter v skladu z določili pravilnika o pogojih in merilih za pridobitev posojil iz sklada združenih sredstev za vzajemnost v stanovanjskem gospodarstvu (SDL št. 26/81) in finančnega načrta sklada združenih sredstev za vzajemnost v stanovanjskem gospodarstvu za leto 1982 objavlja odbor za programiranje in financiranje graditve stanovanj pri Samoupravni stanovanjski skupnosti občine Novo mesto

razpis

Zbiranja zahtevkov za posojila iz sklada združenih sredstev za vzajemnost v stanovanjskem gospodarstvu, ki jih delovne in druge organizacije združujejo v skladu z določili samoupravnega sporazuma o temeljih plana Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Novo mesto za obdobje 1982-1985 pri LB-Temeljnih dolenski banki - Poslovni enoti za stanovanjsko in komunalno kreditiranje Novo mesto

I. Razpisujejo se:

- posojila za nakup etažnih stanovanj v okviru družbeno usmerjene gradnje do skupne vsote 3.000.000 din
- posojila za gradnjo zasebnih individualnih stanovanjskih hiš do skupne vsote 27.000.000 din

II. Upravičenci do posojil

Do posojil iz sklada združenih sredstev za vzajemnost v stanovanjskem gospodarstvu po tem razpisu so upravičeni:

- delavci organizacij združenega dela in drugih organizacij, ki so:
  - podpisale samoupravni sporazum in dopolnitve k samoupravnemu sporazumu o temeljih plana Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Novo mesto za obdobje 1981-1985 in ki
  - redno mesečno združujejo sredstva za vzajemnost v stanovanjskem gospodarstvu pri LB-TDB Poslovni enoti za stanovanjsko in komunalno kreditiranje Novo mesto, oziroma jim je bila s sklepom pristojnega odbora Samoupravne stanovanjske skupnosti začasno odložena obveznost plačila obračunanega prispevka za vzajemnost;
- kmetje kooperanti, ki so:
  - v odnosu s kmetijsko organizacijo in jim je iz tega odnosa poleg osebnega dohodka priznana tudi polna delovna doba, in za katere
  - se plačujejo vse oblike stanovanjskih prispevkov kot za delavce v organizacijah združenega dela;
- a. delovni ljudje, ki samostojno opravljajo dejavnost z osebnim delom s sredstvi v lasti občanov;
- b. delovni ljudje, ki samostojno opravljajo kot poklic umetniško ali drugo dejavnost, in
- c. delavci, zaposleni pri občanih, ki pri opravljanju samostojne dejavnosti uporabljajo dopolnilno delo drugih oseb,
  - če redno združujejo sredstva za solidarnost v stanovanjskem gospodarstvu pri Samoupravni stanovanjski skupnosti v skladu z določili samoupravnega sporazuma o temeljih plana Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Novo mesto za obdobje od 1981 do 1985;
- upokojenci in invalidi, ki stalno prebivajo na območju občine Novo mesto.

III. Pogoji za pridobitev posojila:

- Do posojil za nakup etažnih stanovanj oz. gradnjo zasebnih stanovanjskih hiš so upravičeni le tisti prosilci iz II. poglavja tega razpisa, ki so ali še namensko varčujejo pri banki za rešitev svojega stanovanjskega vprašanja.

Za namensko varčevanje šteje:

- če je prosilec ali član njegove družine do dneva objave tega razpisa varčeval pri banki najmanj eno leto in privarčeval najmanj 5 % vrednosti standardnega stanovanja po predkupni ali kupoprodajni pogodbi oz. predračunske vrednosti standardne stanovanjske hiše ali
- če je prosilec ali član njegove družine vsaj eno leto pred objavo tega razpisa namensko vezal pri banki sredstva za rešitev svojega stanovanjskega vprašanja najmanj 5 % vrednosti standardnega stanovanja po predkupni ali kupoprodajni pogodbi oz. predračunske vrednosti standardne stanovanjske hiše.

Površina standardnega stanovanja oz. stanovanjske hiše znaša za štiričlansko družino 70 m², za vsakega nadaljnjega družinskega člana se poveča za 15 m², vendar največ do 90 m² stanovanjske površine.

Za izračun vrednosti standardnega stanovanja oz. stanovanjske hiše se uporablja poprečno očiščena vrednost m² stanovanjske površine stanovanj, zgrajenih v okviru družbeno usmerjene gradnje v občini Novo mesto v letu 1981 v višini 21.033,00 din.

Za člane družine po tem razpisu štejejo: zakonca, otroci in starši zakoncev, če živijo v skupnem gospodinjstvu.

2. Do posojil za gradnjo zasebne individualne stanovanjske hiše so upravičeni le tisti prosilci iz II. poglavja tega razpisa, ki še ne prebivajo v stanovanjski hiši, za katero prosijo posojilo, in če izpolnjujejo še naslednje pogoje:

- da imajo do dneva objave tega razpisa zgrajeno stanovanjsko hišo najmanj do zaključene III. gradbene faze
- da gradijo stanovanjsko hišo v skladu z odobreno gradbeno-tehnično dokumentacijo
- da bodo stanovanjsko hišo dogradili in usposobili za vselitev najkasneje do 31/12-1985
- da bodo sprostili družbeno najemno stanovanje, v katerem prebivajo.

IV. Višina posojil

Upravičencem do posojil po tem razpisu pripada posojilo, odvisno od višine dohodkov vseh družinskih članov v letu 1981, in je naslednje:

če je bil poprečni mesečni dohodek na člana družine v primerjavi s poprečnim mesečnim OD na zaposlenega v SR Sloveniji v letu 1981:

do 50 %	40 %	30 %
nad 50 % do 75 %	35 %	25 %
nad 75 % do 100 %	30 %	20 %
nad 100 % do 120 %	25 %	15 %
nad 120 %	20 %	10 %

Če upravičenec do posojila gradi zasebno individualno hišo v neorganizirani gradnji, to je izven zazidalnih načrtov, se posojilo, izračunano po določilih tega razpisa, zmanjša za 20 %.

Upravičencem do posojil iz tretje točke II. poglavja tega razpisa pripadajo za 50 odstotkov povečana posojila.

Prednost pri pridobitvi posojila imajo tisti upravičenci, ki:

- so imeli nižji poprečni mesečni dohodek na družinskega člana v preteklem letu
  - nimajo stanovanja ali prebivajo v neprimernem oziroma neustreznem stanovanju;
  - bodo sprostili družbeno najemno stanovanje, v katerem stanujejo.
- Skupna vsota vseh posojil za nakup etažnega stanovanja ne sme presegati 80 % predračunske oz. končne vrednosti po kupoprodajni pogodbi ob upoštevanju standardne stanovanjske površine.
- Skupna vsota vseh posojil za gradnjo zasebne stanovanjske hiše oz. stanovanja ne sme presegati 60 % vrednosti standardnega stanovanja.
- Upravičenec do posojila in njegov družinski član lahko pridobi pri Samoupravni stanovanjski skupnosti samo enkrat posojilo za nakup ali gradnjo istega stanovanja ali stanovanjske hiše.

V. Odplačilna doba in obrestna mera

Odplačilna doba za posojila bo določena po kreditni sposobnosti posojiljemalca in njegovih družinskih članov, pri tem pa bodo upoštevani tudi posojila, ki so jih ali jih bodo dobili posojiljemalec in njegovi družinski člani na osnovi namenskega varčevanja, oziroma posojila, ki so jih dobili njihovih delovnih organizacijah za gradnjo zasebne stanovanjske hiše, vendar ne more biti daljša od 20 let.

Obrestna mera za posojila, odobrena po tem razpisu, je 4 % na leto. Posojiljemalec začne vračati posojilo takoj po porabi oz. najkasneje dvanajst mesecev po podpisu posojilne pogodbe.

VI. Vlaganje vlog

Prosilci za posojila po tem razpisu vlagajo vloge z vsemi potrebnimi dokazili pri strokovni službi Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Novo mesto, Novo mesto, Novi trg 6/11, soba št. 60, kjer zainteresirani za posojila prejmejo enotne obrazce in vsa potrebna pojasnila.

Prosilci za posojila morajo priložiti svoji vlogi za nakup etažnega stanovanja (obr. 1 oz. za gradnjo zasebne stanovanjske hiše obr. 1/a):

- izjavo organizacije o podpisu samoupravnega sporazuma in dopolnitev k samoupravemu sporazumu o temeljih plana Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Novo mesto za obdobje 1981-1985 ter o združevanju sredstev za solidarnost in vzajemnost v stanovanjskem gospodarstvu (obr. 2);
- potrdilo organizacije o prosilčevem osebnem dohodku v letu 1981 in njegovem poprečnem osebnem dohodku za zadnje tri mesece pred razpisom posojil ter o njegovih obveznostih (obr. 3 in enako potrdilo za zakonca oz. člana njegove družine (obr. 3/a));
- izjavo prosilca o njegovih stanovanjskih razmerah (obr. 4);
- izjavo prosilca o članih skupnega gospodinjstva (obr. 5);
- izjavo prosilca o izpraznitvi družbenega najemnega stanovanja (obr. 6);
- izjavo prosilca o preselitvi v novozgrajeno hišo (obr. 6/a);
- potrdilo banke o namenskem varčevanju (obr. 7);
- izjavo prosilca o prejetih stanovanjskih posojilih (obr. 8);
- fotokopije pogodb o namenskem varčevanju pri banki za rešitev njegovega stanovanjskega vprašanja;
- fotokopije posojilnih pogodb za vsa posojila, ki jih je porabil za rešitev svojega stanovanjskega vprašanja;
  - kupci etažnih stanovanj;
- kupoprodajno pogodbo o nakupu stanovanja v etažni lastnini
  - graditelji zasebnih stanovanjskih hiš;
- gradbeno dovoljenje za gradnjo individualne družinske stanovanjske hiše z vso gradbeno tehnično dokumentacijo;
- zemljiškoknjižni izpisek o lastništvu oz. solašništvu stavbne parcele, na kateri gradi stanovanjsko hišo.

VII. Druga določila

Rok za sprejemanje vlog je do 15. julija 1982. Vloge za posojila, ki bodo vložene po tem datumu in nepopolne vloge ne bodo obravnavane.

Odbor za programiranje in financiranje graditve stanovanj bo po preveritvi vlog za posojila in dokazil sprejel sklep o odobritvi posojila oziroma o zavrnitvi vloge. Zoper sklep odbora je dopustna pritožba v roku petnajst dni po njegovem prejemu na zbor uporabnikov Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Novo mesto. Sklep zbora uporabnikov je dokončen ir zoper njega ni pritožbe.

Upravičenci, katerim bo odobreno posojilo po tem razpisu, bodo sklepali posojilne pogodbe pri LB-TDB - Poslovni enoti za stanovanjsko in komunalno kreditiranje Novo mesto, ki bo zahtevala od posojiljemalca zavarovanje posojila in kontrolirala namensko porabo posojila.

Številka: 271/9
Novo mesto, 10. 6. 1982
Odbor za programiranje in kreditiranje graditve stanovanj
390/24-82

Avtopromet, gostinstvo in turizem „GOR-JANCI“, Novo mesto - Straža,

vabi k sodelovanju

- AVTOMEHANIKE ZA VZDRŽEVANJE AVTOBUSOV IN TOVORNIH VOZIL
- VODJO SKLADIŠČA V STRAŽI

Pogoji:

- Pod št. 1: kandidati morajo imeti končano poklicno avtomehaniško šolo. Delavci iz oddaljenih krajev imajo možnost stanovati v Novem mestu.
  - Pod št. 2: delavec mora imeti končano šolo za poslovodne kadre v blagovnem prometu in dve leti prakse ali trgovsko šolo in tri leta prakse pri prodaji tehničnega materiala.
- Za vse kandidate je splošni pogoj: odslužen kadroviski rok in trimesečno poskusno delo.

Odbor za delovna razmerja

Komisija za delovna razmerja in družbeni standard pri ŽTO- TOZD za promet Novo mesto

objavlja prosta dela in naloge:

SNAŽILKE

za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.

Delo se opravlja v izmenih.

Pogoji: poskusno delo 30 dni.

Prijave naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi razpisa Komisiji za delovna razmerja in družbeni standard ŽTO, TOZD za promet Novo mesto, Kolodvorska 1, 68001 Novo mesto, P. P. 75.

388/24

Delavski sveti DO Cestnega podjetja Novo mesto - TOZD Vzdrževanje cest Kočevje in TOZD Vzdrževanje cest Krško

razpisujejo dela oziroma naloge:

- POMOČNIKA DIREKTORJA DO ZA FINANČNE ZADEVE
- POMOČNIKA DIREKTORJA DO ZA SPLOŠNE ZADEVE
- DIREKTORJA TOZD VZDRŽEVANJE CEST KOČEVJE
- DIREKTORJA TOZD VZDRŽEVANJE CEST KRŠKO

Razen splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje

- pod zap. št. 1
- izobrazba diplomiranega ekonomista in najmanj 2 leti delovnih izkušenj v stroki
- izobrazba ekonomista in 4 leta delovnih izkušenj v stroki
- pod zap. št. 2
- visoka ali višja izobrazba pravne smeri in 5 let delovnih izkušenj pri opravljanju odgovornih nalog
- pod zap. št. 3 in 4
- višja ali srednja izobrazba gradbene, ekonomske, pravne ali organizacijske smeri ali druge dejavnosti TOZD primerne tehnične smeri in najmanj 5 let ustreznih delovnih izkušenj, če imajo višjo izobrazbo oz. 10 let delovnih izkušenj, če imajo srednjo izobrazbo

Mandat delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi traja štiri leta.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev naj pošljejo kandidati v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: pod zap. št. 1 in 2 na DO CP Novo mesto, Ljubljanska 8, pod zap. št. 3 na TOZD Vzdrževanje cest Kočevje pod zap. št. 4 na TOZD Vzdrževanje cest Krško z oznako „ZA RAZPISNO KOMISIJO“.

Kandidati bodo o izbiri obveščeni v osmih dneh po opravljeni izbiri.

DOM STAREJŠIH OBČANOV NOVO MESTO

objavlja prosta dela in naloge za:

- glavnega kuharja,
- srednjo medicinsko sestro,
- strežnico(ka) negovalko(ca) za nedoločen čas,
- strežnico negovalko za določen čas (nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu).

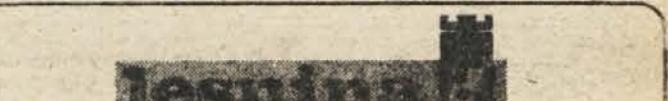
Pogoji:

- KV kuhar
  - nad 3 leta delovnih izkušenj
  - dodatna usposobljenost za pripravo diet ob upoštevanju medicinskih navodil
  - organizacijske sposobnosti za vodenje dela v kuhinji
- končana srednja medicinska šola
  - 3 leta delovnih izkušenj
- in 4.
  - končana popolna osnovna šola
  - starost nad 18 let
  - smisel za delo s starejšimi ljudmi
  - 1 leto delovnih izkušenj pri podobnih opravilih

Delovno razmerje se sklone za nedoločen čas (razen pod št. 4), s polnim delovnim časom. Poskusno delo traja 3 mesece.

Kandidati naj svoje vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev vložijo v 7 dneh po objavi na naslov: Dom starejših občanov, Novo mesto, Šmihel 1.

393/24-82

LESNINA, proizvodno in trgovsko podjetje z lesom, lesnimi izdelki, pohištvo in gradbenim materialom, n. sol. o. Ljubljana TOZD Dekorles Brežice, razpisuje po sklepu delavskega sveta TOZD z dne 10. 6. 1982, prosta dela in naloge:

DIREKTORJA TEMELJNE ORGANIZACIJE

Kandidati za navedena dela oziroma naloge morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

- višja ali srednja izobrazba lesne, ekonomske ali pravne smeri in 5 let delovnih izkušenj, od tega najmanj 3 leta v lesni industriji
  - biti morajo moralno politično neoporečni
  - imeti morajo organizacijske in vodstvene sposobnosti za usklajevanje interesov dejavnosti temeljne in delovne organizacije ter razgledanost na področju gospodarstva.
- Delavec, ki opravlja dela in naloge direktorja TOZD, ima posebna pooblastila in odgovornosti ter je izbran za 4 leta. Kandidati naj dostavijo vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev in opisom dosedanjih del na naslov: Lesnina Ljubljana TOZD Dekorles Brežice 68257 DOBOVA v roku 15 dni po objavi razpisa.
- O izbiri bodo kandidati obveščeni v roku 30 dni po končanem razpisu.

LESNINA, proizvodno in trgovsko podjetje z lesom, lesnimi izdelki, pohištvo in gradbenim materialom, n. sol. o. Ljubljana TOZD Dekorles Brežice, razpisuje po sklepu delavskega sveta TOZD z dne 10. 6. 1982, prosta dela in naloge

VODJE PRODAJE

Kandidati za navedena dela oziroma naloge morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

- srednja izobrazba tehniške, komercialne ali ekonomske smeri in 2 leti delovnih izkušenj v prodaji pohištva
  - biti morajo moralno politično neoporečni
- Delavec, ki opravlja dela in naloge vodje prodaje TOZD, ima posebna pooblastila in odgovornosti ter je izbran za 4 leta.
- Kandidati naj dostavijo vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev in opisom dosedanjih del na naslov: Lesnina Ljubljana TOZD Dekorles Brežice 68257 DOBOVA v roku 15 dni po objavi razpisa.
- O izbiri bodo kandidati obveščeni v roku 30 dni po končanem razpisu.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek 17. junija - Lavra Petek, 18. junija - Marko Sobota, 19. junija - Julijana Nedelja, 20. junija - Silverij Ponedeljek, 21. junija - Alojzij Torek, 22. junija - Ahacij Sreda, 23. junija - Kresnica Četrtek, 24. junija - Janez

LUNINE MENE
21. junija ob 12.52 - mlač

BREŠTANICA: 19. in 20. 6. izraelski barvni film Limonin sladolek.

mali oglasi

SUŽBO DOBI

SPREJMEM manjša mizarska dela in popravila. Ponudbe pod šifro: „UGODNO“.

STANOVANJA

MLAD ZAKONSKI PAR, ki pričakuje otroka, išče garsonjero ali vsaj sobo, kuhinjo ter kopalnico v Novem mestu. Cenjene stranke naprošava, da ponudbo sporoče na telefon 25-829.

MANJŠE STANOVANJE (35 m²) in 280 m² vrta na območju Novega mesta prodam. Naslov v upravi lista (2542/82).

STANOVANJE (eno ali dvosobno) v Novem mestu ali okolici iščem. Naslov v upravi lista (2543/82).

SOBO IN KUHINJO iščeta starejša upokojenca, vzameta v najem tudi hišo. Možnost predplačila. Naslov v upravi lista (2540/82).

Motorna vozila

GS PALAS, letnik 1978, prodam. Vprašajte na telefon 22-410. Oglejte v petek in soboto: Poslek, Zagrebška 2, Novo mesto.

TAM 5500, registriran do maja 1983, prodam. Vidrih, Zameško, Sentijerne.

MOTOR 14 TLS prodam. Naslov v upravi lista (2541/82).

PRODAM Tomos APN 4 (brez luči), zaščitno čelado, ledvični pas in rokavice, vse za 1,2 M. Dušan Štupar, Majde Silc 8, Novo mesto.

OSEBNI AVTO SUMBEAM, letnik 1971, motor 1978, neregistriran (potrebno je popravilo zavor). Cena 13.000 din. Miškovič, Šegova 6, Novo mesto.

ZASTAVO 101, letnik 1976, registrirano do marca 1983, prevoženih 64.000 km, prva lastnica, prodam. Telefon 23-015 (od 6. do 14. ure).

OM TITANO z dvigalom Janseres in prikolico prodam. Ivan Jelenič, Globočice 11, Kostanjevica.

R 4, karabolaran, letnik 1980, prodam. Koštalova 33, Novo mesto.

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: DITC, toz Časopis Dolenjski list, Novo mesto
USTANOVITELJ LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Niko Riher.

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Bojan Budja, Zdenka Lindič-Dragaš, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Drago Rustja, Jože Simčič, Jožica Teppay, Ivan Zoran in Alfred Železnik. Tehnični urednik Priloge: Dušan Lazar. Ekonomska propaganda: Janko Saja, Iztok Gačnik in Marko Klinc.

IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 12 din. Letna naročnina 480 din, plačljiva vnaprej - Za delovne in družbene organizacije 960 din - Za inozemstvo 960 din ali 23 ameriških dolarjev oz. 52 DM (oz. ustrežna druga valuta v tej vrednosti) - Devizni račun 52100-620-170-32000-009-8-9 (Ljubljanska banka, temeljna dolenjska banka Novo mesto).

OGLESI: 1 cm višine v enem stolpcu za komercialne oglase 220 din, za razpis, licitacije ipd. 300 din, 1 cm na določeni, srednji ali zadnji strani 330 din, 1 cm na prvi strani 440 din. Vsak mali oglas do 10 besed 100 din, vsaka nadaljnja beseda 10 din. Za vse druge oglase velja do preklica cenik št. 13 od 1. 11. 1981 dalje. Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu: 52100-603-30624 - Naslov uredništva 68001 Novo mesto, Glavni trg 7, p. p. 33 (telefon (068) 23-606 - Naslov uprave Jenkova 1, p. p. 33 tel. (068) 22-365 - Naslov ekonomske propagande in malih oglasov: Glavni trg 3, p. p. 33, telefon (068) 23-611 - Nenaročniški rokopisov in fotografij ne vračamo - Časopisni stavek, filmi in prelom DITC toz Časopis Dolenjski list, oddelk grafične priprave Novo mesto - Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

BREŽICE: 18. in 19. 6. ameriški barvni film Brubaker. 20. in 21. 6. angleški barvni film Tessa. 22. in 23. 6. švedski barvni film Ljubezen na vrtiljaku.

ČRNOMELJ: 18. in 21. 6. ameriški film Fantazmi. 19. in 20. 6. ameriški film Furija. 20. 6. ameriški film Dobrodošli, mister Shance. 22. 6. angleški film Veliki rop zlatega vlaka. 24. 6. ameriški film Bratje Blues.

KOSTANJEVICA: 19. 6. ameriški film Norčije v kampu. 20. 6. angleški film Peti mušketir. 23. 6. ameriški film Navijačice.

KRŠKO: 19. in 20. 6. ameriški film Zigalo. 23. 6. jugoslovanski film Krč. 24. 6. angleški film Razbito steklo.

SKODO 100 L, prevoženih 32000 km, registriran do maja 1983, prodam. Oglejte v popoldanskem času: Janez Cesar, Prečna, n. h., Novo mesto.

R 4, letnik 1976, prodam. Gregorčič, Regeča vas 162, Novo mesto, telefon 22-910.

R 4 TL, letnik 1978, registriran do maja 1983, ugodno prodam. Informacije po telefonu 21-605 do 14. ure.

ZASTAVO 750 de luxe, odlično ohranjeno, prodam. Ivan Žičkar, Stanetova 2, Sevnica, telefon 81-096.

Kmetijski stroji

NAKLADALKO (22 m³), ohranjeno, po ugodni ceni prodam. Anton Kučič, Črneča vas 27, Kostanjevica na Krki, telefon 69-796 (služba).

ROTACHSKO KOSILNICO Sip 135 prodam ali zamenjam za Figaro ali BCS. Lah, Armeško 49, 68290 Breščica.

TRAKTOR Aicher (16 KM) s koso prodam. Rudi Petan, Arnovo selo 24, Artiče.

ZITNI KOMBANJ Zmaj 780 prodam. Franc Jordan, Ostrok 21, Sentijerne.

TRAKTOR Tomo Vinkovič (30 KM) s priklučki (plug, brana in freza) prodam. Zvone Štublar, Lipovec 5, 68333 Semič.

OBRAČALNIK Maraton za BCS prodam. Telefon (061) 861-327.

MOTORNO SKROPILNICO Stihl prodam. Franc Turk, Gor. Maharovec 6, Sentijerne.

SAMONAKLADALNO PRIKOLICO (15 m³) Sip Sempeter prodam. Ivan Vovko, Brezje 1, Ratež, Brusnice.

TRAKTOR Ursus C 335, 700 delovnih ur, v odličnem stanju, prodam. Rudi Bromše, Čanje 9, 68283 Blanca.

TRAKTOR (18 KM), brane in plug Tomo Vinkovič prodam. Jože Boltes, Gabrje 3, Brusnice.

NAKLADALKO za seno prodam po ugodni ceni. Martin Brodarič, Rosalnica 6, Metlika.

PRODAM

SIEDILNIK (elektrika, plin) in Kuepersbusch ter hrastove plohe prodam. Kuhar, Mokronog 86, telefon 49-069.

GUME (650 x 16), nove, zinski profil, prodam. Jože Pinoza, Zurkov dol 44, Sevnica.

CEVLJARSKI ŠIVALNI STROJ za podplare prodam. Tel. (068) 62-165.

DVA PRAŠICA, težka po 100 kg, za zakol, prodam. Informacije od 15. ure dalje na naslov Franc Hribar, Zasap 18, Cerlje ob Krki.

MLAJŠEGA VOLA (4 leta starega) prodam. Milka Smrke, Gor. Globodol 8, Mirna peč.

NAJBOLJŠEMU PONUDNIKU prodam dobro ohranjeno kuhinjsko pohištvo z jedilnim kotom, hladilnik (80 l), dodatna peč na trdo gorivo, elemente dnevnice sobe (mahagonij), dvojno ležišče, kavč in preprogo. Plačilo možno tudi s potrošniškim kreditom. Informacije od 18. do 20. ure na telefon 22-250, Novo mesto.

SPALNICO, starejšo, iz trdega lesa, orch, noceni prodam zaradi selitve. Rajakovič, Gotna vas 42, Novo mesto.

PRODAM večje število čebeljskih družin na AZ satih in več kranjčev ali rojev. Franc Grabljevič, Češence 1, Mirna peč.

TELEVIZOR Gorenje, črno-bel, prodam. Luzar, Šegova 6, Novo mesto.

PRIKOLICO za osebni avto prodam. Dušan Gačnik, Potov vrh 53, Novo mesto.

SPALNICO, rabljeno, ugodno prodam. Lahko tudi zamenjam za dva. Krajnc, Adamičeva 38, Novo mesto.

PRODAM kravo ali telico, brejo devet mesecev. Cimermančič, Sentišost 5, Stopiče.

POCENI PRODAM kombinirano klasično omaro in raztegljiv kavč. Colarič, Cegelnica 21, Novo mesto, telefon 23-097.

BETONSKO OPEKO (polokrogli bloki) za silos prodam (750 kom). Jože Rataj, Otočec 39.

PRODAM 3 m³ suhih hrastovih plohov. Mačkovec 6, Novo mesto.

TELEVIZOR, črno-bel, po ugodni ceni prodam. Bešo Camil, Nad mlini 24, Novo mesto.

MOTOR (175 cm³), dvotaktni, stabilen, prodam. Telefon 23-910.

LES za ostreže, primerno za zidaničo ali vikend, prodam. Danica Dular, Gor. Straža 11.

PRODAM polkavč, štedilnik (plin, elektrika) in hladilnik. Petrina, Ločna 14, Novo mesto.

MREZO za zaščito vinograda proti toči prodam. Informacije na telefon 24-172, ob 14. uri.

40 KV umetnega kamna ter modele za umetni kamen prodam. Telefon (061) 772-330.

PRODAM 10 močnih, zdravih čebeljih družin z AZ panji ali brez njih. Antonija Novosel, Vrhnje 7, 68258 Kapele.

MLADICE nemške ovčarja z rodomnikom prodam. Lojze Jarkovič, CKZ 136, Krško.

OTROŠKO POSTELJICO z jogijem prodam, hkrati zamenjam za R 14, R 9 ali R 5. Telefon 24-710.

OTROŠKI VOZIČEK prodam. Telefon 24-116.

DRVA, mešana, 23 metrov, prodam. Cena po dogovoru. Jože Gazvoda, Sentišost 8, Novo mesto. Kličite telefon 43-752!

PLEŠIVŠKO VINO, kvalitetno (namizno belo, rizling), večjo količino (od 50 litrov dalje), prodam. Zvonko Tomac, Dolnja Reka 5, Jastrebarsko.

STREŠNO OPEKO Kikinda (600 kom), rabljeno, prodam. Anton Ravbar, Vavta vas 17, Straža.

HARMONIKO (Be, Es, As) prodam. Slavko Plut, Mladica 9, 68333 Semič.

ŠKOTSKEGA OVČARJA (Lessija), trobarvnega, z rodomnikom in vzrejenim dovoljenjem, starega dve leti, ugodno prodam. Telefon (068) 49-018, v večernem času.

KUPIM

PARCELO, primerno za vikend, kupim. Naslov v upravi lista (2547/82).

PIANINO kupim. Telefon 22-380.

R 4, star 2 do 3 leta, kupim. Ponudbe na tel. (068) 22-855, zvečer.

POSEST

ZAZIDLJIVO PARCELO (1519 m²) 800 m od Dolenjskih Toplic prodam. Ponudbe pod šifro: „NAVEDITE CENO“.

PARCELO (26 a) ob glavni cesti konec Brežine pri Brežicah prodam. Voda in elektrika na parceli. Telefon (068) 62-165.

PRODAM zaraščen gozd ob regionalni cesti blizu Šmarjeških Toplic. Prav tam prodam več parcel za vikend z vodovodom in elektriko. Pojasnila na telefon (068) 22-215 (v jutranjih urah).

HIŠO z gospodarskim poslopijem in vrtom na Rojah pri Sentijerneju prodam. Naslov v upravi lista (2544/82).

PARCELO (30 a) s hišo in vrtom, primerno za takojšnjo vselitev ali za vikend, prodam. Informacije dobite vsak dan po 15. uri pri Sutar, Orešje 11, 68220 Šmarješke Toplice, ali pa do 13. ure na telefon (068) 21-826, itn. 353.

ALI ŽIVI V DOLINI Krke od Novega mesta do Kostanjevice osamljena ženska z domom in zemljo, ki potrebuje moškega 55 let, vajenega kmečkih in zidarskih del, z nekaj premoženja? Sem dobroščen, nealkoholik, nekadilec. Ponudbe pod šifro: „RAZOKARAN“.

V NAJEM dam hlev za konje in seno na rastilu za leto 1983/84. Naslov v upravi lista (2545/82).

PREKLICI

MARIJA GOLF, Ručič kal 4, Sentišost pri Stični, preključim pašo živine po senožeti in sekanje drv ter grabljenje listja po mojih gozdovih (par. šte. 1214/7, 1153 in 1214/7). Kdor te prepovedi ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.

ANTONIJA PEPEL, Šmarješke Toplice 28, preključim žaljivo besedo (kuzel), ki sem jo izrekla ANTONIJI TOMAŽIČ iz Šmarjeških Toplic 24 ter se ji zahvaljujem, da je odstopila od tožbe.

CESTNIŠKE

Dragi LOJZKI JUVANČIČ iz Dol. Podpoljan 8 pri Ortneku želimo vse najboljše, veliko zdravja in sreče za njeno dvojno praznovanje Hočevarjevi in Juvančičevi.

MINKI VRANIČAR iz Čuril pri Metliki pristno čestitajo za odlično opravljeni diplomu na fakulteti za naravoslovje in tehnologijo - kemija brat Zvonko, mama in ate.

JARČKE, stare devet tednov, rjave, odlične nesnice, dobite v Kurje-reji v Medvodah, 200 metrov niže od Restavracije na Klanecu.

TRAKTORSKE PRIKOLICE, prikolice za prevoz živine, traktorске nakladalke za gnoj in avtomobilске prikolice za aestrirano premo izdelujem in popravljam. Dušan Gačnik, Potov vrh 33, Novo mesto.

OBVESTILA

Kandidati naj pošljejo svoje prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15. dneh po objavi na naslov: NOVOLES, lesni kombinat TOZD IGR Račje Selo, 68210 Trebnje.

O izbiri bomo kandidate obvestili najpozneje v 30 dneh po končanem zbiranju vlog.

DOLENJSKI PROJEKTIVNI BIRO

NOVO MESTO, SOKOLSKA 1

URBANIZEM, PROJEKTIRANJE, INŽENIRING

ELEKTROINSTALACIJE opravljamo hitro in kvalitetno. Material imam na zalogi. Stane Fink, Ulica talcev 2, Novo mesto.

12., 13., 14., 15. in 16. -colske gumi vozove, nove, prodam za konjsko, volovsko ali traktorsko vprego. Delamo tudi vse vrste traktorskih prikolic in osovine za traktorske prikolice. Dostava na dom po dogovoru. Priporoča se STANE BUJČ, Jurčkova pot 73, Ljubljana-Rakovnik.

VODOVODNE INSTALACIJE napeljujev in popravljam. Material imam na zalogi. Možnost plačila z bančnim kreditom. Drago VIRČ, Tomšičeva 11, 68210 Trebnje, telefon 44-594.

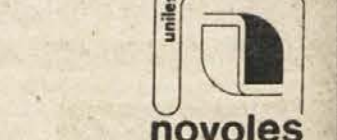
RAZKOŠJE V STELJI

17. julija bo na Vinomeru pri Metliki velika veselica, kijo pripravljajo člani metliške folklorne skupine „Ivan Navratil“. To ne bo navadno popivanje in veseljačenje, ampak obljublajo prireditelj pester spored. Med drugim bo nastopil Tomaž Domicelj, pevec, ki je razburil pred leti varuhe morale s pesmijo o svojem tičku. Zapel jo je na Noči na Kolpi, ko je bila ta zabavna prireditev še na metliškem kopaljšču. Tomaž se je znašel pred obličjem sodnika za prekrške, plačal pa je tudi kazen. No, poleg vsega zanimivega bo na Vinomeru tudi vlečenje vrvi.

IZ NOVOMESKE PORODNIŠNICE

V času od 3. do 9. junija so v novomeski porodnišnici rodile: Tatjana Vranešič iz Mokronoga - Simono, Faniška Mikolič iz Birčne vasi - Aleša, Katarina Rman iz Mokronoga - Nino, Boža Novak iz Krškega - Alenko, Ana Železnik iz Dolnjega Zabukovja - Spelo, Silva Zoran iz Gorenje vasi - Silvo, Jožica Maček iz Metlike - Vladko, Jožefa Ovinč iz Dolge vasi - Srečka, Djemala Hasič iz Semiča - Sandro, Ivanka Hoznar iz Ručetne vasi - Petra, Nevenka Strmole iz Mirne - Ziga, Asima Nadarevič iz Črnomoja - Sadmira, Ljudmila Sirk iz Stehanje vasi - Primoža, Marjeta Adlešič iz Vinice - Majo, Marina Anka iz Kostanjevice - Danijela, Anka Jurečič iz Goriške vasi - Igorja, Anica Grabrijan iz Vrhovca - Sandija, Cvetka Možina z Volčjih njev - Vesno, Silvana Dvoršak iz Breščane - Ksenija, Ana Segar iz Brinja - Dejana, Andreja Abram iz Smalče vasi - Uroša, Irena Ivčič iz Lihovca - Anito, Ana Brklič iz Breškoveca - Zlatka, Marija Martič iz Loga - Saša, Zehida Šarič iz Črnomoja - Jasmina, Danica Trafar iz Trščine - Andreja, Jožica Kuntarič s Pristave - deklco, Milka Pekolj iz Zagorice - dečka, Štefanija Praznik iz Velikega Lipovca - dečka, Irena Lavrič iz Žužemberka - dečka in Vida Županc iz Dobrave - dečka. Čestitamo!

DO „NOVOLES“ TOZD IGR Trebnje Datum: 15. 6. 1982

Komisija za delovna razmerja objavlja prosta dela in naloge:

- 1. Upravljalca stiskalnice - 1 delavec**
Pogoj: popolna osnovna šola, priučevanje 6 mesecev. Dela se 4-izmensko delo. Poskusno delo traja 45 dni.
- 2. Sortiranje in pakiranje izdelkov - 4 delavci**
Pogoj: končana osnovna šola, priučevanje najmanj 3 mesece. Dela se 4-izmensko delo. Poskusno delo traja 30 dni.
- 3. Upravljalca transporterja ploščic - 2 delavca**
Pogoj: končana osnovna šola, priučevanje do 6 mesecev. Dela se 4-izmensko delo. Poskusno delo traja 30 dni.
- 4. Pripravljalca mase - 1 delavec**
Pogoj: poklicna šola strojne ali kemijske smeri, najmanj 3 mesece delovnih izkušenj. Dela se 4-izmensko delo. Poskusno delo traja 30 dni.
- 5. Upravljalca peči - 1 delavec**
Pogoj: poklicna šola keramične, kemijske ali strojne smeri, priučevanje najmanj 6 mesecev. Dela se 4-izmensko delo. Poskusno delo traja 45 dni.
- 6. Pomočnik upravljalca mlina - 1 delavec**
Pogoj: nepopolna osnovna šola, priučevanje do 6 mesecev. Dela se 1-izmensko delo. Poskusno delo traja 30 dni.
- 7. Vzdrževalec - 5 delavcev**
Pogoj: KV ključavničar, ali druga ustrežna smer, najmanj 10 mesecev delovnih izkušenj. Dela se 4-izmensko delo in 2-izmensko delo. Poskusno delo traja 30 dni.
- 8. Električar - 1 delavec**
Pogoj: KV električar, najmanj 10 mesecev delovnih izkušenj. Dela se 4-izmensko delo. Poskusno delo traja 30 dni.
- 9. Strugar - 1 delavec**
Pogoj: poklicna šola, najmanj 10 mesecev delovnih izkušenj. Dela se 2-izmensko delo. Poskusno delo traja 45 dni.
- 10. Izmenovodja - 1 delavec**
Pogoj: delovodska šola keramične ali strojne smeri najmanj 2 leti delovnih izkušenj. Dela se 4-izmensko delo. Poskusno delo traja 60 dni.
- 11. Oblikovanje pečnic - 3 delavci**
Pogoj: končana osnovna šola, priučevanje nad 6 mesecev. Dela se 2-izmensko delo. Poskusno delo traja 30 dni.

Kandidati naj pošljejo svoje prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15. dneh po objavi na naslov: NOVOLES, lesni kombinat TOZD IGR Račje Selo, 68210 Trebnje.

O izbiri bomo kandidate obvestili najpozneje v 30 dneh po končanem zbiranju vlog.

ZAHVALA

Ob težki in nenadni izgubi našega dragega očeta, moža, starega očeta, tasta in brata

JOŽETA BUTALE

iz Lokev 22 pri Črnomlju

se najlepše zahvalujemo vsem, ki so nam v tem težkem trenutku stali ob strani. Posebno zahvalo smo dolžni sosedom in vsem vaščanom, kolektivu SCT TOZD Kovinar za vso pomoč, Beti Črnomelj, VVZ Semič, ZB, GD Petrova vas, Društvu upokojencev in vsem ostalim za darovane vence in cvetje, vsem trem govornikom, župniku za opravljeni obred in vsem, ki so nam kakorkoli pomagali in dragega pokojnika spremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoci: žena Ana, otroci Toni, Pavle, Marija z družino, brat Matija, sestra Marija in Kristina z družinami ter ostalo sorodstvo

Lokve, Irak, Črnuče, Lipovec, Hrast, Gor. Paka, dne 10. junija 1982

*Že smarnice nežne cveto
in nageljni beli lepo,
a tebe najdražja moja LIČA ni,
da bi skupaj še bili.*

V SPOMIN

Najbolj žalosten dan je 14. 6. 1979, ko je prenehalo biti plemenito srce naše nenadomestljive hčerke, sestrice, tete in botrice

LIČE FARAGONA

iz Hrastja 2

Komaj 19 let si dopolnila in si nas za vedno zapustila. LIČA vsak dan te imamo v mislih, to je trpljenje in bolečina. Hvala vsem, ki ji darujete cvetje in prižigate svečke na njenem preranem grobu.

Vsi njeni

ZAHVALA

V 73. letu nas je nepričakovano zapustila naša ljuba mama, babica, prababica in sestra

**ANA
ERŽEN**

iz Kočevja

Iskreno se zahvalujemo sorodnikom, znancem, prijateljem in kolektivom SDK, ZB Kočevje mesto, Društvu upokojencev ter stanovalcem iz Kidričeve 4 za darovane vence in cvetje, za izrečeno sožalje in vsem, ki ste pokojno spremili na njeni zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni župniku za opravljeni obred, godbi, govornici ob odprtem grobu in pevkam za zapete žalostinke. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: sin in hčerke z družinami, brat, sestra in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše dobre mame, stare mame, sestre, tašče in svakinje

MARIJE GODINA

iz Orehovice 30

se iskreno zahvalujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki so v težkih trenutkih sočustvovali z nami, nam izrekli sožalje ter pokojni poklonili vence in cvetje. Posebna zahvala velja dr. Barboriču iz Sentjerneja za njegov dolgoletni trud, osebju dermatološkega in internega oddelka bolnice Novo mesto za nudeno pomoč, kolektivu IMV Novo mesto, Iskri Sentjerneji, krajevni organizaciji ZB in gasilskemu društvu Orehovica za podarjene vence, Mešanemu pevskemu zboru Sentjerneji za zapete žalostinke in predstavnikom krajevnice organizacije ZB Orehovica in Kartuzije Pleterje za izrečene poslovilne besede.

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

V 83. letu nas je zapustila naša mama, stara mama, prababica, sestra in teta

AMALIJA RANTAH

iz Škovca 19, Tržišče

Iskreno se zahvalujemo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, še prav posebno pa sosedom za vso pomoč. Posebno zahvalo smo dolžni dr. Juriju Pesjaku in ostalemu osebju zdravstvenega doma Sevnica in internemu oddelku bolnice Novo mesto. Hvala tudi vsem, ki ste pokojni darovali vence in cvetje in za maše ter nam izrekli sožalje. Zahvala velja kolektivu Metalne Krmelj in Stilles Sevnica, govorniku Selevšku, moškemu pevskemu zboru iz Mokronoga ter duhovnikom za lepo opravljeni obred in vsem, ki ste našo drago mamo v tako velikem številu spremili na zadnji poti.

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

V 80. letu življenja nas je za vedno zapustil ljubljani mož, oče, ded in praded

ANTON KINK

z Velikega Kamna 11

Iskreno se zahvalujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za tolažilne besede, podarjeno cvetje in vence ter ostalo pomoč. Za zdravstveno skrb se zahvalujemo dr. Ladiki in dr. Malvašiču in ostalemu zdravstvenemu osebju ZD Senovo. Hvala tudi govorniku za poslovilne besede, pevcem in duhovniku za opravljeni obred.

Še enkrat lepa hvala vsem, ki ste pokojnega v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoci: žena Mici, hčerka Mini, sin Edi z družinama, vnuki ter pravniki

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, tete in sestre

ANTONIJE BREGAR

iz Mihovega 6 pri Šentjerneju

se iskreno zahvalujemo vsem sorodnikom, sovaščanom, sosedom in znancem, ki ste pokojni darovali vence in cvetje, jo spremili na zadnji poti, nam pa kakorkoli izrekli sožalje. Posebno se zahvalujemo ŠCGT Novo mesto za podarjena venca, IMV Novo mesto, dr. Vesni Šuštaršič. Iskrena hvala tudi župniku za opravljeni obred.

Žalujoci: hčerka Jožica, sin Branko, brata Martin in Jože, sestra Pepca ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 73. letu nas je nepričakovano zapustil naš neizmerno dragi oče, stari oče, brat in stric

**JOŽE MATJAŠIČ -
MIKOLIČ**

iz Rakovca 8

Iskreno se zahvalujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem za pomoč, izrečeno sožalje, darovano cvetje in vence ter spremstvo pokojnega na zadnje prebivališče. Posebna zahvala kolektivoma „BETI“ in „NOVOTEKS“ Metlika za izrečeno sožalje in cvetje, duhovniku pa za opravljeni obred.

Žalujoci: hčerka Mima, sinovi Jože, Tone, Martin in Ivan z družinami, brat in sestra ter ostalo sorodstvo

V SPOMIN

Danes mineva leto dni, odkar nas je tragično zapustil naš ljubljani sin in brat

JOŽE VIRC

iz Gor. Kamenja 6

Vsem, ki se ga spominjate in mu prinašate cvetje in prižigate svečke na njegovem preranem grobu, posebno Mariji Andrušičen, iskrena hvala!

Neutolažljivi: mamica Anica in brat Janez

ZAHVALA

Ob nenadni, tragični in boleči izgubi našega sina in brata

**MAKSA
KUNŠKA**

se zahvalujemo za nesebično pomoč v teh težkih trenutkih sosedom, kolektivu pošte Sevnica, župniku za opravljeni obred in vsem, ki ste z nami sočustvovali, pokojnemu darovali cvetje in ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoci: mama, brat Ivo in sestra Joži z družino

**IZ BREŽIŠKE
PORODNIŠNICE**

V času od 4. 5. do 11. 6. 1982 so v brežiški porodnišnici rodile: Ivanka Požun iz Dobrave - Marijo, Milena Cernelič iz Glogov broda - Anjo, Branka Klarič iz Ključa - Jeleno, Irena Tomašič iz Sevnice - Ingrid, Milena Ivanšek iz Cundrova - Simona, Anica Komočar iz Sobenje vasi - Matejko, Branka Ereš iz Brežic - Petro, Darinka Radej iz Stranja - Heleno, Mihaela Pirč iz Krškega - Matejko, Marjetka Kovarčič iz Osredka - Primoža, Jožica Gorišek iz Sevnice - Andrejo, Barica Keresman iz Bedra - Verico, Višnja Matas iz Brdovca - Maria, Ivka Ernešak iz Čemehovca - Roberta, Stanislava Dimović iz Brežic - dečka, Jela Hrzič iz Ključa - Anito, Tatjana Vrtovšek iz Boštjanja Matjaža, Marica Matjašič iz Podvrha - Marka, Mirjana Boranič iz Senkoveca - Dubravko, Mirjana Hrženjak iz Prigojca - Petro, Božica Poje iz Strmca - deklco, Terezija Luzanski iz Dečnih sel - Dejana. ČESTITAMO!!!

**KURIRKOVA TORBA
V ŠENTJERNEJU**

V petek, 4. junija, je prispela v Šentjernejo kurirškova torba. Predali so nam jo pionirji iz Kostanjevice. Ob tej priložnosti smo imeli na šolskem dvorišču proslavo z bogatim kulturnim programom. Kurirškova torba je nato odšla v Orehovico, kjer je prenočila, potem pa nadaljevala pot proti Črnomlju.

MARIJA VIDE
OŠ Šentjerneji

**PREGLEDALI SMO
DELO**

Ob dnevu mladosti smo na naši šoli pregledali delo krožkov in društev v preteklem obdobju. Najprizadenejši učenci so dobili priznanja, v Ljubljani pa so si ogledali predstavo Namišljeni bolnik. Tisti, ki so risali in pisali o železnici, so prejeli značke, matematiki pa Vegova priznanja. Sedmošolci so postali člani mladinske organizacije, prvošolci pa mladi člani Rdečega križa.

MARIJA ABRAM, 6.c
OŠ Šentjerneji

IVAN KUNŠEK

V proizvodnji je vse do ločeno, kovinarji morda govorimo le še o ostro opredeljenih tolerancah, merjenih v mikronih, če pa človek pogleda kakšen zapisnik ali sklepe s sestanka, je marsikaj nedorečenega, ni čudno, da se zatem zatakne pri uresničevanju, meni Ivan Kunšek iz tozda trboveljske Strojne tovarne.

Sevniška in brežiška občinska konferenca ZK sta ga izvolili za delegata na bližnjem 12. kongresu jugoslovanskih komunistov. Kaj ga ob pripravah nanj še posebno zanima? „V oči me bode neenotnost jugoslovanskega trga, pojavi zapiranja taistega trga, moti me tudi to, da produktivnost marsikje ni na ravni razpoložljive opreme,“ pravi. Pri tem se seveda omejuje na kovinsko – strojno stroko, kjer doma dostikrat iz hudo zastarelih strojev „iztisnejo“ več kot marsikje iz najmodnejših. Vsak dan se vozi na delo iz rodnega Vrarnja. Tu občuti neenotnost trga pri kmetu, kjer prekupčevalci iz sosednje hrvaške preplačujejo živino. Pri tem ga najbolj boli to, da prekupčevalec v trenutku zasluži skoraj toliko, kolikor dobi kmet, ki se je moral mučiti z živino leto dni in več.

Ivan govori iz izkušenj, čeprav nima več kot samo 27 let. Sicer kmečki sin (usoda se je pred kratkim

kruto potgala s to družino: brat je izgubil življenje pod traktorjem) se je bil najprej izučil za ključavničarja. Stroji so ga vedno pritegovali, še bolj pa to, kako bi jih bilo mogoče izboljšati. Nič manj ga niso zanimala tudi družbena vprašanja in družbenopolitično delo. Pred dvema letoma je končal srednjo partijsko šolo v Celju. „Nisem se odločil zanjo, da bi splezal kam gor,“ pravi in utemeljuje, kako je nujno, da takšni ljudje ostanejo v modri delavski obleki, sredi proizvodnje. Delavcu je tudi tu potrebna nadaljnja izobrazba. Tako ima za seboj večino izpitov na višji prometni šoli. Zanimivo je, kako znanje iz te šole povezuje z življenjem. Na študijskih potovanjih po sosednji Avstriji in Nemčiji so ga posebno pritegovali transportni sistemi, ki olajšujejo delo v kmetijstvu. Za domači hlev je sam naredil transporter za gnoj. Tudi hiše, ki si jo gradi – zanjo je krepko varčeval – ni postavil kar tako. Gradi jo na kraju, kjer bo mogoče zgraditi majhno centralo.

Ob številnih praktičnih znanjih, ki bi si jih marsikdo obrnil pač sebi v prid, se ne odteguje družbenemu delu. V prejšnjem mandatu je bil član občinskega komiteja ZK, sedaj je član občinske konference. V domači zabukovski krajevni skupnosti je predsednik krajevne konference SZDL. V ta čas spada ustanovitev prizadevnega prosvetnega društva. Ob veliki akciji gradnje 34 km razvejenega telefonskega omrežja v krajevni skupnosti se je med prvimi zavzel za solidarnostno enotno plačilo. Samo drogov je treba postaviti 800. Obljubljena jim je pomoč mladinske brigade s Kozjanskega.

Ivan Kunšek je človek akcije, česar koli se loti. Kot skromen fant jemlje pot v Beograd tudi kot družbeno priznanje.

ALFRED ŽELEZNIK

Ugotovitve iz pravkar končane raziskave o onesaženosti okolja na Dolenjskem

Inšpektorji novomeške Uprave inšpekcijskih služb so te dni končali široko zastavljeno ugotavljanje onesaženosti okolja v novomeški, črnomajski in trebanjski občini.

Tako so inšpektorji med obiskom v Črnomlju odkrili zadarjajoče odlagališče smeti za bifejem Kolbezen, last ljubljanskega Viatorja. Viatorjev je tudi hotel Lahinja, kjer okolico „krasi“ vrsta predmetov, ki nikakor ne sodijo tja. Številni odpadki so se bohotili tudi za čevljarskim podjetjem po nabrežju Lahinje. Nasploh pa velja za Črnomelj ugotovitev o velikem številu divjih odlagališč, največ ob cesti med Kanižarico in Nerajcem. Poleg tega so inšpektorji izdali 5 ureditvenih odločb zaradi neurejenega odvažanja odpadkov na pokopališču v Vojni vasi, zaradi razmetanega zemljišča, nametene parcele, nevdrževanega smetišča v Vranovičih in zaradi neustreznega odstranjevanja odpadka.

Med obiskom v trebanjski občini so inšpektorji izdali ureditveno odločbo grosupeljskemu SGP, kajti okolica njihovega samskega doma je neurejena, za odpadke ni nobenih posod, pač pa se smeti odlagajo kar v izkopano jamo, za nameček pa se iztok fekalnih odpadkov iz sanitarnega vozla kar po površju steka v potok. Sicer pa je bilo

DOLENJSKI UPOKOJENCI TEKMOVALI

V Novem mestu je bilo 5. junija območno tekmovaljevo dolenjskih upokojencev, ki se ga je udeležilo 70 tekmovalcev. V kegljanju so med ženskami zmagale Kočevke, pri moških pa Novomeščani. V posamični konkurenci sta slavila Trpinova iz Kočevja (386 keglijev) in njen rojak Papež (408 keglijev). V streljanju je bil prvi prav tako Kočevci pred Stično, Novim mestom, Črnomljem in Šentrupertom, med posamezniki pa Novomeščan Eržen. V šahu in balinanju sta prvi mesti pripadli Novomeščanom.

R. ROMIH

20. JUNIJA SEMIŠKE IGRE

20. junija bo v Semiču zopet veselo, saj pripravljajo TVD Partizan Semiške igre, belokranjske igre brez meja, ki bodo letos že osmič. Pričele se bodo ob 14. uri, sodelovale pa bodo ekipe iz Semiča, Stranske vasi, Strekljčeva, Rožnega dola, Kota pri Semiču, Črmošnjic, Črešnjevca in Gradca. Ta prireditelj privablja vsako leto več obiskovalcev iz Slovenije in Hrvaške, ki prav gotovo tudi letos ne bodo razočarani. Gasilci bodo poskrbeli za jagenjčke, odojke in dobro semiško vino.

F. DERGANČ

več podjetij opozorjenih zaradi nevdrževanja okolice, neki bivši obrtnik pa bo prejel ureditveno odločbo, saj ima pred hišo ob cesti Mirna Mokronog postavljenih kar 15 na pol razdrtih avtomobilov.

Največ dela pa so imeli inšpektorji v Novem mestu. Na bregovih Težke vode med Gotno vasjo in Smihelom je pravo zbirališče odpadkov, ki ga občani obiskujejo najpogosteje v nočnih urah. Takšnih in podobnih smetišč, največ neznanega porekla, je še veliko. In če iščemo vsaj delen odgovor zakaj, ga najdemo v nadaljevanju zapisnika. Inšpektorji so namreč v Grabnu, kjer je veliko stano-

vanjskih objektov, ugotovili, da od tam ni urejeno odvažanje smeti. Podobno velja tudi za novozgrajeno naselje ob Cesti herojev. B. B.

Ustavljena mučilnica na štirih kolesih

Pri Poljanah ustavili tovornjak z onemoglo živino

Novomeška patrulja prometne milice je prejšnji teden obvestila Upravo inšpekcijskih služb Novo mesto, da so na avtocesti Ljubljana – Zagreb pri Poljanah ustavili tovornjak z naloženo živino, med katero je nekaj povsem onemoglih in ležečih živali.

Veterinarski inšpektor, ki je nemudoma obiskal tovornjak, je imel kaj videti: v prikolici je bilo nagnetenih veliko konj, štiri ali pet jih je onemoglih ležalo na tleh, medtem ko so ostali stopali po ležečih živalih. Šofer – prevoz je opravljal za PIK Vrbovci – je pojasnil, da so konji namenjeni iz Rume v tujino in da mora tovor za vsako ceno, pa najsi tudi katera žival med potjo pogine, čimprej pripeljati do meje (!). Inšpektorju ni preostalo drugega, kot da je onemoglo in žejno živino signaliziral iz Rume in najbolj izčrpane živali napojil in nahranil, nato pa šoferju vendarle dovolil nadaljevati vožnjo.

Zoper PIK Vrbovci, njeno odgovorno osebo in seveda tudi zoper šoferja bo podana prijava sodniku za prekrške zaradi mučenja živine.

Spomin na Robin Hooda

Zdaj pojasnjeno, zakaj so film snemali prav v Kočevju

22. maja 1962 sta ekipi Triglav filma iz Ljubljane in Buona vista iz Rima snemali v Kočevju nekaj prizorov za film „Robin Hood“. Prizorov je vrtele predvsem na trgu pred kočevsko cerkvijo in na mostu mnogo igralcev in statistov, oblečenih v angleško nošo iz 12. stoletja. V Kočevju so snemali tudi poroko in ugrabitev Izabele. Izabelin oče je tožil pred portalom Nottinghamске katedrale (se pravi pred kočevsko cerkvijo) zaradi ugrabitve hčere.

Prav bi bilo, če bi kdo pisal kroniko našega mesta, saj je bilo tukih in podobnih ter drugih zanimivih dogodkov v zgodovini mesta veliko. Žal jih gre večina v pozabo. Zanje vedo le tisti, ki hranijo in prelistavajo stare časopise.

Velikč je bilo tudi ugibanj, zakaj so si filmarji izbrali prav kočevsko cerkev za snemanje. Odgovor smo zvedeli šele te dni. Pravijo, da zato,

ker je to edina taka cerkev, ki pred njo še ni asfalta. V 12. stoletju pač še ni bilo asfalta, pred kočevsko cerkvijo pa ga tudi še danes ni in bodo tu lahko posneli še kakšen zgodovinski film.

A. ARKO

PO 25 URAH NOGOMETA – Mladinski aktiv iz Birčne vasi je 11. junija organiziral pod pokroviteljstvom krajevne skupnosti Birčna vas maratonski nogomet, ki je trajal 25 ur. Tekma se je končala v soboto ob 18. uri z zmago gostov iz Uršnih sel, rezultat pa je bil 96:135. Od gostov je bil najboljši vratar Ivan Povše, ki je bil na igrišču 14 ur in 17 minut. Dušan Ravbar pa 12 ur in pol. Največ golov (27) je dal Zdenko Barbo. Med domačini se je izkazal Rudi Žagar z 19 goli. Kljub poškodbam se bodo znova srečali na povratnem maratonu v Uršnih selih. Na sliki: tudi počitek na deski se je prilegel. (Foto: S. Petric)

B. B.

Kopanje s priokusom po urinu

Inšpektorji za nekaj dni zaprli bazen Garni hotela na Otočcu

Ne le najbolj poceni, tudi najmanj zdravju škodljivo je – tako namreč kažejo analize nekaj odvzetih vzorcev kopalnih vod iz dolenjskih bazenov – hlajenje v domači kopalni kadi. Če že gremo mimo ureditvene odločbe, ki so jo novomeški sanitarni inšpektorji izdali kopalnišču v Šmarjetih Toplicah zaradi neustreznosti vzdrževanja velikega zu-

nanjega bazena, v katerem je po oceni analize odločno premalo klor, ne moremo mimo bazena v Garni hotelu na Otočcu. Po pregledu vzorca odvzete vode ni preostalo inšpektorjem prav nič drugega, kot da bazen nemudoma s telefonično prepovedajo zapro.

V odločbi, ki je bila izdana naknadno, je med drugim zapisano, da morajo v bazenu Garni hotela, lasti Krke – tozda Hotel Grad Otočec, čimprej izmenjati vso količino kopalne vode, pred izmenjavo pa očistiti notranjost bazena in vse ostale prostore. Kajti analiza odvzete vode, ki jo je opravil živilsko-kemični laboratorij Zavoda za socialno medicino in higieno dela v Novem mestu, je pokazala, da je voda povsem neustrezna, nevdrževana, da je v njej veliko organskih snovi, zlasti urina. Za nameček je pregled bazena odkril še pokvarjeno napravo za avtomatsko kloriranje vode, tako da je vzdrževalec to delo opravljal kar ročno. Na Otočcu zelo redko menjajo vso vodo, pač pa to delajo postopoma, ker je bojda ogrevanje vode v bazenu predrago (!).

Neki predpis govori, da bi morala kopalna voda po kemičnih in drugih sestavinah ustrezati pitni. Prav zato bi človek pričakoval, da bo odgovorno osebe v Garni hotelu, kjer je kopalna voda celo ogrožala zdravje kopalcev hitro in učinkovito ravnalo po opozorilu inšpektorjev. Toda odgovorna oseba Garni hotela je nad prepovedjo uporabe bazena odgovorila z začudenjem in užaljenostjo, češ saj se v njem kopajo samo otroci, ki imajo tod plavalne tečaj. Ko pa bo bazen vnovič na voljo hotelskim gostom, ga bodo že očistili in spravili v red.

Resnici na ljubo: na Otočcu so

od 3. junija, ko je bil odvzet vzorec vode, pa do prejšnjega četrtka bazen in prostore očistili, vodo pa zamenjali. Le da so otroci, ki so imeli tam v četrtek zjutraj plavalni tečaj, na svoji koži občutili, da je ogrevanje zamenjane vode za upravo hotela resnično predraga zadeva.

B. BUDJA

VESELI TOBOGAN V SEVNICI

Zveza kulturnih organizacij in vse osnovne šole v sevniški občini so v tork popoldne na igrišču pred sevniško osnovno šolo pripravili znano radijsko oddajo „Veseli toboğan“. Radijski delavci so z vsake šole v občini na avdiciji zbrali po tri skupine ali posameznike za okrog eno uro programa. Ker je bilo vreme ta čas dokaj negotovo, so imeli za vsak primer pripravljeno tudi dvorano v Lisci.

Na zborovanju odkrili jamo

V Novem mestu je bil zbor slovenskih jamarjev – Priznanja novomeškemu jamarskemu klubu ob dvajsetletnici – Zborovanje je minulo delavno

V nedeljo se je v Novem mestu končalo dvodnevno 12. srečanje slovenskih jamarjev in raziskovalcev krasa. Pod pokroviteljstvom tovarne zdravil Krka je srečanje pripravil novomeški jamarski klub „Vinko Paderšič-Batreja“, ki letos slavi dvajsetletnico delovanja.

Zbora se je udeležilo 130 jamarjev iz 30 slovenskih in hrvaških klubov in zamejci iz jamarskega kluba Doberdob-Gorica. Glavno prizorišče jamarjskih prireditev je bil Dom JLA. Tu so v petek zvečer odprli razstavo jamarjske tehnike, naslednji dan pa so se tu vrstila številna strokovna predavanja, na katerih so vodilni slovenski speleologi in krasoslovci govorili o dolenjskem krasu in o podzemeljskih jamah v tem predelu Slovenije. Andrej Kranjc je govoril o speleoloških značilnostih Dolenjske, Franc Osolce o Lukenjski jami kot arheološkem najdišču, Marko Aljančič o človeški ribici v dolenjskem krasu, Dušan Novak o izviru Globočca ob Krki, Draško Josipovič o paleolitskih najdbah v dolenjskih jamah, Franc

Habe o onesnaževanju jam na Dolenjskem, Borivoj Ladišič o podolju Temenice in Peter Habič o kraških pojavih v krškem hribovju.

Popoldan je bila slavnostna seja novomeškega jamarskega kluba ob 20-letnici njegovega delovanja in razvitje klubskega prapora. Ob tej priložnosti so pregledali preteklo delo, najzaslužnejšim pa so podelili priznanja. Prejeli so jih: tovarna zdravil Krka, ZOTK in Zavarovalnica Triglav. Ob jubileju je ZOTK Slovenije podelila klubu zlato plaketo, jamarska zveza Slovenije pa srebrno značko, ki jo je prejel tudi najzaslužnejši član Lojze Medlu. Priznanje te organizacije sta prejela še Danilo Breščak in Jože Cvitkovič. Na prvem občinskem zboru JZS so za predsednika slovenske jamarske organizacije izvolili Davorina Preisingerja iz kranjskega društva, za podpredsednika te organizacije, ki ima danes že več kot tisoč članov, pa Lojzeta Medleta iz Novega mesta in Jurija Gustinčiča iz Sežane.

Drugi del jamarjskega izobraževanja, ki je bil predviden za sobo-

to zvečer in nedeljo dopoldan, je bilo izredno slabo vreme. Tako niso izpeljali zabavnih jamarjskih tekmovalj ob jami Jazbina pri

VES DOPOLDAN V VEČNI TEMI – Za jamarje, udeležence XII. zbora v Novem mestu je bila jama Pihalnik v kočevskem gozdu prava posebnost, tako da so v njej ostali več časa, kot je bilo predvideno. Jama se spušča navpično in doseže globino 117 m. Na sliki: zamejski jamarji iz društva Doberdob-Gorica pred vhomom v jamo Pihalnik. (Foto: J. Pavlin)

J. PAVLIN

Podturnu, kjer je bil tudi tri dni postavljen jamarjski tabor.

Zborovanju jamarjev na rob gre zapisati, da je to eno redkih podobnih srečanj, ki so ga udeleženci preživeli tudi delavno. Tako so v kočevskem gozdu odkrili novo jamo, ki je dobila ime po XII. zboru jamarjev, raziskovali so jamo Pihalnik na istem območju, potapljači pa so iskali sibon ob izviru Radaščice v Podturnu.